

iTTA

Toolkit

Een goede doorstroom creëer je samen!

Ouders & loopbaanoriëntatie in de ISK

Start hier

Colofon

Copyright © 2025

Het project 'School-oudercontact & loopbaanoriëntatie in de ISK' is tot stand gekomen met een subsidie van Subsidieregeling Tel mee met Taal, een landelijk actieprogramma van de Rijksoverheid om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Binnen het project is de eerste versie van de toolkit '*Een goede doorstroom creëer je samen! Ouders & loopbaanoriëntatie in de ISK*' ontwikkeld in een samenwerking tussen ITTA Uva, ISK Zaanstad en Rotterdam Design College ISK.

De toolkit is bedoeld om het contact met ouders binnen de context van LOB verder vorm te geven. Deze toolkit is daarmee geen volledige LOB-leerlijn en ook geen kant-en-klaar document om ouderbetrokkenheid gedurende de hele ISK-periode vorm te geven.

Medewerking

In het project hebben (oud-)ISK-leerlingen en ouders ervaringen rondom loopbaanoriëntatie met ons gedeeld. We bedanken hen voor de waardevolle bijdrage! Bij de keuze voor de materialen hebben we ons mede gebaseerd op hun wensen en ervaringen die naar voren kwamen tijdens de focusgroepgesprekken.

Illustraties, vormgeving en foto's

De illustraties in deze toolkit zijn gemaakt door Maaïke van Hal (Maaïke Visuals). De vormgeving is verzorgd door Gilmar Pattipeilohy van Numero4. Gebruikte foto's zijn afkomstig van Shutterstock en iStock.

Meer informatie?

Kijk op [School-oudercontact & LOB in de ISK - ITTA \(uva.nl\)](https://www.school-oudercontact.nl) of neem contact op met Anne Marije de Goeijen (annemarije.degoeijen@itta.uva.nl).

Inhoudsopgave

	1. Inleiding	5
	2. Welke activiteiten zitten er in de toolkit?	6
	3. Bouwstenen voor de activiteiten	7
	Over de gespreksleidraden	8
	Over de stappenplannen en draaiboeken	10
	Over de voorbereidingsopdrachten voor thuis en in de les	10
	4. De activiteiten	11
	Het startgesprek	11
	Dit zijn mijn talen	12
	Dit zijn onze talen	13
	Gespreksleidraad voor het startgesprek	14
	Ouderbijeenkomst 'Welkom in de ISK'	17
	Stappenplan	18
	Vraag het de docent	22
	Vraag het de docent	23
	Draaiboek voor de ouderbijeenkomst 'Welkom in de ISK'	24
	Voortgangsgesprek 1	25
	'Dit ben ik'	26
	'Hier woon ik'	27
	Gespreksleidraad	28
	Loopbaanevenement 'Wat vind je interessant?'	31
	Stappenplan	33
	'Wat voor werk doet u?'	37
	Wat vinden we interessant?	38
	Draaiboek en voorbeelden schoolinrichting	39
	Voortgangsgesprek 2	42
	'Uitnodiging voortgangsgesprek'	44
	Een interview over school	45
	Gespreksleidraad	46
	Voortgangsgesprek 3	49
	'Dit heb ik geleerd'	51
	'Dit heb ik geleerd'	52
	Gespreksleidraad	53
	Ouderbijeenkomst 'Een kijkje op een nieuwe school'	56
	Stappenplan	57
	'Wat wil ik weten?'	59
	'Vraag voor de nieuwe school'	59
	Draaiboek	60

Inhoudsopgave

Voortgangsgesprek 4 62

	'Een nieuwe klas of nieuwe school'	64
	'Na de ISK'	64
	Gespreksleidraad	65

Ouderbijeenkomst 'Verder na de ISK' 68

	Stappenplan	69
	'Wat wordt anders?'	73
	Vorbereidingsopdracht voor thuis	73
	Draaiboek	74

Het overdrachtsgesprek 75

	'Mijn schoolloopbaan'	77
	'Mijn schoolloopbaan'	77
	Gespreksleidraad	78

5. Aanvullende hulpmiddelen 81

	Voorbeeldgesprekken	82
	Successleutels voor een goed gesprek	91
	Gespreksportfolio	93
	Praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem	94
	Beroepenkaarten	119

6. Achtergrondinformatie 121

Een succesvolle schoolloopbaan

Een succesvolle schoolloopbaan voor de ISK-leerling, dat is de wens van iedere leerling en ouder¹. Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) is een belangrijke voorwaarde voor zo'n succesvolle schoolloopbaan: welke vervolgschool past bij de leerling? Wat zijn de kernkwaliteiten en interesses van de leerling? En wat past bij de manier waarop de leerling leert en bij de ondersteuningsbehoeften die hij heeft?

LOB en de rol van ouders

LOB is een activiteit waar de ouders een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren. Verschillende onderzoekers² beschrijven het belang van goed *contact* tussen school en ouders en vervolgens goede *samenwerking* tussen school en ouders om LOB vorm te geven. Een gesprekscyclus tussen docent, ouder en leerling, handvatten om thuis het gesprek te voeren over LOB en het geven van regie aan de leerling bij het uitstippelen van zijn onderwijsloopbaan zijn daarbij onmisbare elementen.

Juist ISK-leerlingen en hun ouders hebben extra begeleiding nodig bij het maken van een goede keuze voor een school en vervolgopleiding vanwege onbekendheid met de opleidings- en beroepsmogelijkheden in Nederland. LOB is voor deze doelgroep dus extra belangrijk!

Voor docenten in de ISK kan het lastig zijn om de ouders van hun leerlingen goed te bereiken of om informatie goed over te dragen, waardoor docenten de indruk kunnen krijgen dat ouders maar mondjesmaat betrokken zijn. Maar onderzoek wijst juist uit dat anderstalige ouders in hoge mate betrokken zijn.

Gelijkwaardige samenwerking tussen ISK en ouders

De vraag is dus: hoe kun je ouders wél goed bereiken en de manieren waarop ouders betrokken zijn benutten en versterken? En hoe werk je aan een gelijkwaardige, wederkerige samenwerking met anderstalige ouders? Deze toolkit bevat een verzameling materialen en instrumenten om het contact tussen ISK-docenten, ISK-leerlingen en hun ouders binnen de context van LOB verder vorm te geven en te versterken. Met als doel: een succesvolle schoolloopbaan voor elke ISK-leerling!

In de toolkit staan de volgende drie uitgangspunten steeds centraal:

1. School-oudercontact vindt plaats op basis van **gelijkwaardigheid**.
2. Binnen school-oudercontact is ruimte voor **wederzijds leren**: de docent leert van de ouder en de ouder leert van de docent.
3. School-oudercontact kan pas effectief zijn als de docent **diversiteitssensitief** werkt.

■
¹ Overall waar over 'ouder' gesproken wordt kan ook gedacht worden aan een (anderstalige) verzorger.
² Voor een overzicht van de geraadpleegde literatuur, zie pagina 122.

2. Welke activiteiten zitten er in de toolkit?

De toolkit bevat materialen voor tien activiteiten, voor fase 1 in de ISK (min of meer het eerste leerjaar) en voor fase 2 (het laatste jaar, waarin de leerling gericht wordt voorbereid op het vo of mbo). De 'tijdslijn' voor de activiteiten ziet er als volgt uit:

Fase 1

Fase 2

Bij elke activiteit heb je verschillende bouwstenen nodig, die vind je op de volgende bladzijde. Als je alle activiteiten uit de toolkit uitvoert, werk je cyclisch aan het school-oudercontact binnen de LOB-context. Natuurlijk kan het zo zijn dat de jaaragenda van jouw ISK er net anders uitziet. Dan kun je gerust een activiteit eerder of later laten plaatsvinden. Of voeg een extra gesprek toe of comprimeer juist twee gesprekken.

3. Bouwstenen voor de activiteiten

In de toolkit zitten twee soorten activiteiten:

1. **Gesprekken tussen leerling, ouder en docent**
2. **Ouderbijeenkomsten**

Voor de uitvoer van deze activiteiten heb je verschillende bouwstenen en aanvullende hulpmiddelen nodig:

Bouwstenen voor de gesprekken

Deze drie bouwstenen heb je nodig bij elk gesprek:

**Vorbereidings-
opdracht
voor thuis**

**Vorbereidings-
opdracht
voor in de les**

**Gespreks-
leidraad**

Bouwstenen voor de ouderbijeenkomsten

Deze vier bouwstenen heb je nodig bij elke ouderbijeenkomst:

**Vorbereidings-
opdracht
voor thuis**

**Vorbereidings-
opdracht
voor in de les**

**Stappenplan
voor de
organisatie**

**Draaiboek
voor de
bijeenkomst**

Aanvullende hulpmiddelen bij de activiteiten

Onderstaande hulpmiddelen heb je op specifieke momenten nodig. Per activiteit wordt aangegeven of je één van deze hulpmiddelen moet bekijken.

**Voorbeeld-
gesprekken**

**Successleutels
voor een
goed gesprek**

**Gespreks-
portfolio**

**Praatplaten over
het Nederlandse
onderwijssysteem**

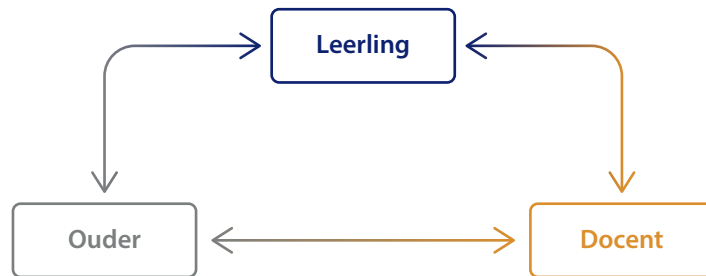

**Beroepen-
kaarten**

De bouwstenen vind je op de volgende pagina's, in chronologische volgorde. De aanvullende hulpmiddelen vind je achterin de toolkit.

Over de gespreksleidraden

Een voortgangsgesprek tussen docent, ouder en leerling draagt bij aan de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs en geeft zowel de docent als de ouder inzicht in de ontwikkeling van de leerling. Als de docent de ouders steunt en begrip en vertrouwen toont, dan draagt dat bij aan het zelfvertrouwen van de ouder waardoor hij beter in staat is om deel te nemen aan de gesprekken op school én kan meebeslissen bij belangrijke keuzes in de schoolloopbaan.

De toolkit bevat zes gespreksleidraden voor het voeren van zo'n voortgangsgesprek: van een startgesprek na de intakeperiode tot een overdrachtsgesprek aan het einde van de periode in de ISK. De leidraden sluiten aan op de organisatie van de ISK zoals die wordt voorgesteld in de uitstroomprofielen van LOWAN.

De toolkit bevat geen leidraad voor het allereerste intakegesprek met de leerling en de ouder. Het intakegesprek is immers een allereerste kennismaking en draait nog niet om loopbaanoriëntatie.

Vorbereiding van het gesprek

De voorbereiding is een belangrijk onderdeel, ook voor de ervaren docent, omdat elke leerling uniek is, eigen kwaliteiten en interesses heeft en ook andere verwachtingen, deels op basis van zijn culturele achtergrond. Verdiep je dus steeds opnieuw in deze specifieke leerling en ga na welke kennis of vaardigheden je nog meer nodig hebt om er een gelijkwaardig gesprek van te maken.

Samen vormen de leidraden een gesprekscyclus waarmee je de volgende kernonderwerpen op verschillende momenten tijdens de ISK-periode bespreekt:

- Kernkwaliteiten en interesses van de leerling
- De voortgang van de leerling in de ISK
- Onderwijs- en beroepservaringen van leerling en/of ouder in het land van herkomst
- Opleidingsmogelijkheden en beroepsbeelden in Nederland
- Verwachtingen en vragen over de onderwijsloopbaan van de leerling

Deze onderwerpen komen cyclisch aan bod in de zes gesprekken.

Bij elk gesprek staan enkele suggesties om het gesprek goed voor te bereiden. Daarnaast gelden voor elk gesprek de volgende punten:

- **Regel** een tolk/sleutelpersoon wanneer je dit nodig acht. Of kies voor een gemeenschappelijk taal (bijvoorbeeld Engels). Een tolk kan helpen met de informatieoverdracht, maar een tolk kan er ook voor zorgen dat het gesprek een stuk formeler wordt en ouders minder snel (persoonlijke) informatie willen delen. Het kan heel erg helpen om een collega van de eigen school als tolk te laten aansluiten. Vraag eens uit wie welke talen spreekt binnen de school (niet alleen in het docententeam, maar ook onder ondersteunend personeel). Deze persoon kan ook het eerste aanspreekpunt worden voor ouders op school.
- **Nodig** de ouders persoonlijk uit. Informeer de ouders over het tijdstip, het doel en het onderwerp van het gesprek. Geef de leerlingen een belangrijke rol bij het uitnodigen, hier kunnen ze in de voorbereidingsopdracht mee aan de slag.
- **Bereid** het gesprek voor met de leerlingen aan de hand van de voorbereidende opdracht. Bij elk gesprek hoort een voorbereidingsopdracht waar de leerling in de les mee aan de slag kan én een voorbereidingsopdracht die de leerling thuis, soms samen met zijn ouder, kan maken. De opdrachten helpen zowel de leerling als de ouder om vast na te denken over de gespreksonderwerpen. Ook krijg je als docent

door een aantal opdrachten meer inzicht in de thuissituatie en de educatieve thuisomgeving van de leerling.

- **Lees** in het gespreksportfolio je notities van het vorige gesprek. Bepaal op basis hiervan of er nog andere onderwerpen zijn die je in dit gesprek wil bespreken, naast de vragen in de gespreksleidraad.
- **Bekijk** de successleutels. Aan welke successleutel wil je in dit gesprek extra aandacht besteden? Kies één successleutel als persoonlijk aandachtspunt.

Hoe voer je het gesprek?

Voor elk gesprek is er een uitgewerkte leidraad met vragen aan de ouder en de leerling. De leidraad is niet bedoeld als afvinklijstje, evenmin is deze vragenlijst bindend. Je kunt uiteraard je eigen vragen toevoegen of spelen met de volgorde waarin je onderwerpen aankaart binnen een gesprek.

Tijdens het voeren van het gesprek is het belangrijk om met een open en nieuwsgierige houding naar de ouder en de leerling te luisteren, de informatie samen te vatten en door te vragen. Op die manier is er genoeg ruimte voor de inbreng van de ouder en heb je de kans om via de ouder zelf meer te leren over diens ervaringen met onderwijs en de wensen en verwachtingen.

- **Gebruik** de vragen in de leidraad voor het gesprek. Wil je nog andere onderwerpen bespreken met de leerling en de ouder? Voeg dan vragen toe.
- **Besprek** het doel van het gesprek: een kennismakingsgesprek waarin je samen de basis legt voor een goed contact en prettige relatie tussen ouder(s), leerling en school.
- **Zorg** dat je de namen van ouder en leerling goed uitspreekt. Vraag, waar nodig, naar de juiste uitspraak.

- **Wissel** ervaringen **uit** over hoe het gaat op school, over wat de leerling en ouder recent hebben meegemaakt of over de achterliggende schoolvakantie. Dit helpt om elkaar beter te leren kennen en om de relatie tussen school en ouder verder te versterken.

Terugblik op het gesprek

- **Voeg** relevante nieuwe informatie over de leerling toe aan het gespreksportfolio van de leerling.
- **Reflecteer** even op het verloop van het gesprek. Hoe was het contact tussen jou en de ouder? Was er sprake van een gelijkwaardige inbreng? Vlotte het gesprek of stagneerde het regelmatig? Etc. Gebruik hiervoor het overzicht met successleutels. Hoe ben je aan de slag gegaan met de successleutel die voor jou centraal stond in dit gesprek?
- **Deel** relevante informatie met collega's. Voor het laatste gesprek (het overdrachtsgesprek) geldt: deel zoveel mogelijk informatie met de mentor, NT2-coördinator of contactpersoon uit het vervolgonderwijs. Lever bijvoorbeeld het gespreksportfolio bij hen aan. Deel waar nodig ook nog informatie met je collega's op de ISK.

Over de stappenplannen en draaiboeken

Met behulp van vier stappenplannen kun je vier verschillende bijeenkomsten organiseren voor ouders en leerlingen. Het doel van deze bijeenkomsten is om ouders bekend te maken met de organisatie van de ISK, het Nederlandse onderwijssysteem en het Nederlandse opleidings- en beroepenlandschap.

Organisatie van de bijeenkomst

Bij elk stappenplan vind je handvatten voor de inhoudelijke en praktische voorbereiding: welke informatie moet je van tevoren verzamelen? Hoe kun je ouders uitnodigen? Welke manieren zijn er om de leerlingen zélf een rol te geven?

Daarnaast zijn er een aantal praktische punten die voor elke bijeenkomst gelden:

- **Bereid** de bijeenkomst voor met de leerlingen aan de hand van de voorbereidende opdracht. Bij elk gesprek hoort een voorbereidingsopdracht waar de leerling in de les mee aan de slag kan én een voorbereidingsopdracht die de leerling thuis, soms samen met zijn ouder, kan maken. De opdrachten helpen zowel de leerling als de ouder om vast na te denken over de gespreksonderwerpen. Ook krijg je als docent door een aantal opdrachten meer inzicht in de thuissituatie en de educatieve thuisomgeving van de leerling.
- **Bekijk** successleutels. Aan welke successleutel wil je in de organisatie en uitvoer van deze bijeenkomst extra aandacht besteden? Kies één successleutel waar je mee aan de slag gaat.

Draaiboek

In dit onderdeel vind je praktische voorbeelden van hoe de ouderbijeenkomst er uit kan zien, aan de hand van een draaiboek. Bij een aantal bijeenkomsten is daarnaast een voorbeeldpresentatie opgenomen.

Terugkijken op de bijeenkomst

Terugkijken helpt je om de nieuwe inzichten en ideeën die je tijdens de bijeenkomst hebt gekregen te bundelen. Ook kun je hier opnieuw reflecteren op de successleutels.

- **Voeg** relevante nieuwe informatie over specifieke leerlingen toe aan het dossier van de leerling of uw gespreksportfolio. Op die manier kun je de informatie overdragen aan het vo/mbo.
- **Kijk** samen met collega's naar de successleutels. Bespreek samen hoe jullie kennis, vaardigheden en attitude zijn gegroeid door deze bijeenkomst. Was er sprake van gelijkwaardig contact? Konden de ouders vragen stellen of ervaringen inbrengen? Wat neem jij mee uit de bijeenkomst?
- **Ben** je meer te weten gekomen over de onderwijservaringen en -systemen in de verschillende landen van herkomst van de leerlingen? Bundel deze informatie dan, die kun je gebruiken in toekomstige voortgangsgesprekken.
- **Bespreek** met collega's de vragen die ouders hadden:
 - Welke nieuwe inzichten hebben jullie opgedaan naar aanleiding van de kennis en vragen die ouders aandroegen?
 - Op welke vragen konden jullie niet direct antwoord geven?
 - Wat/wie hebben jullie nodig om volgend jaar wél antwoord te kunnen geven?
 - Hoe is de interactie met de ouders vandaag veranderd en welke ideeën hebben jullie opgedaan over de manier waarop jullie volgend jaar de ouderbijeenkomsten willen vormgeven?
 - Welke acties noteren jullie voor de organisatie van ouderbijeenkomsten in het volgende schooljaar?

Over de voorbereidingsopdrachten voor thuis en in de les

Bij elk gesprek en bij elke ouderbijeenkomst horen twee voorbereidingsopdrachten: één voor in de les en één voor thuis. De opdrachten helpen de leerlingen en de ouders om voorbereid naar het gesprek of de bijeenkomst toe te gaan. Ook krijg je als docent meer zicht op de thuisomgeving.

4. De activiteiten

Het startgesprek

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Voorbeeldgesprek van het startgesprek	
Gespreksleidraad		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

Het startgesprek draait om nader kennismaken met leerling én ouder. Het doel van dit gesprek is dat de ouders en de leerling zich welkom voelen op de ISK. In dit gesprek wordt de basis gelegd voor een relatie met wederzijds vertrouwen.

Het gesprek is een uitwisseling tussen ouder, leerling en jou als docent aan de hand van een aantal onderwerpen. Deze onderwerpen worden in dit gesprek geïntroduceerd; in de volgende voortgangsgesprekken gedurende de ISK-periode komen ze verder aan de orde. In dit eerste gesprek hoef je dus nog niet alles volledig uit te diepen.

Het gesprek vindt idealiter plaats vóór de ouderbijeenkomst over de organisatie van de ISK. Als een leerling later in het jaar is ingestroomd, dan natuurlijk niet. De informatie uit de ouderbijeenkomst wordt dan op een andere manier overgedragen. Neem bijvoorbeeld een halfuurtje extra tijdens het gesprek om de informatie van de ouderbijeenkomst te bespreken met de ouder. Of nodig een klein groepje ouders, van leerlingen die in de winter starten in de ISK, halverwege het schooljaar uit voor een herhaling van de ouderbijeenkomst.

Opbrengsten van het startgesprek

Voor de ouder

- De ouder weet globaal wat het onderwijs in de ISK inhoudt.
- De ouder weet wat er in grote lijnen van zijn kind verwacht wordt in de ISK.
- De ouder weet wie de contactpersoon op school is bij vragen over de onderwijsloopbaan (en/of zorgen) en hoe hij diegene kan bereiken.
- De ouder weet hoe hij zijn kind af moet melden in geval van ziekte en/of bezoek aan de dokter, tandarts, etc.

Voor de leerling

- De leerling weet globaal wat het onderwijs in de ISK inhoudt.
- De leerling weet in grote lijnen wat er van hem verwacht wordt in de ISK.
- De leerling maakt verder kennis met de docent.
- De leerling weet dat het gebruikelijk is dat de docent en de ouder regelmatig contact hebben.

Voor de docent

- Je maakt kennis met de ouder of verzorger van de leerling.
- Je weet globaal welke ervaringen de ouder en de leerling hebben met school in het land van herkomst.
- Je weet globaal wat de interesses en de kwaliteiten van de leerling zijn.

Vorbereiding van het startgesprek

- **Verzamel** bekende informatie over de leerling en het land van herkomst, bijvoorbeeld uit het intakeformulier en het intakegesprek. Denk aan het land van herkomst, het schoolsysteem en de onderwijservaring in het land van herkomst en de mate van geletterdheid. Ga na over welke zaken je meer informatie wil en welke vragen je aan de leerling en diens ouders wil stellen.
- **Check** daarnaast of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten. Je vindt ze bij [Bouwstenen voor de activiteiten](#).

Dit zijn mijn talen

Je kunt het startgesprek met de leerling voorbereiden in de les.

Dit kan op de volgende manier:

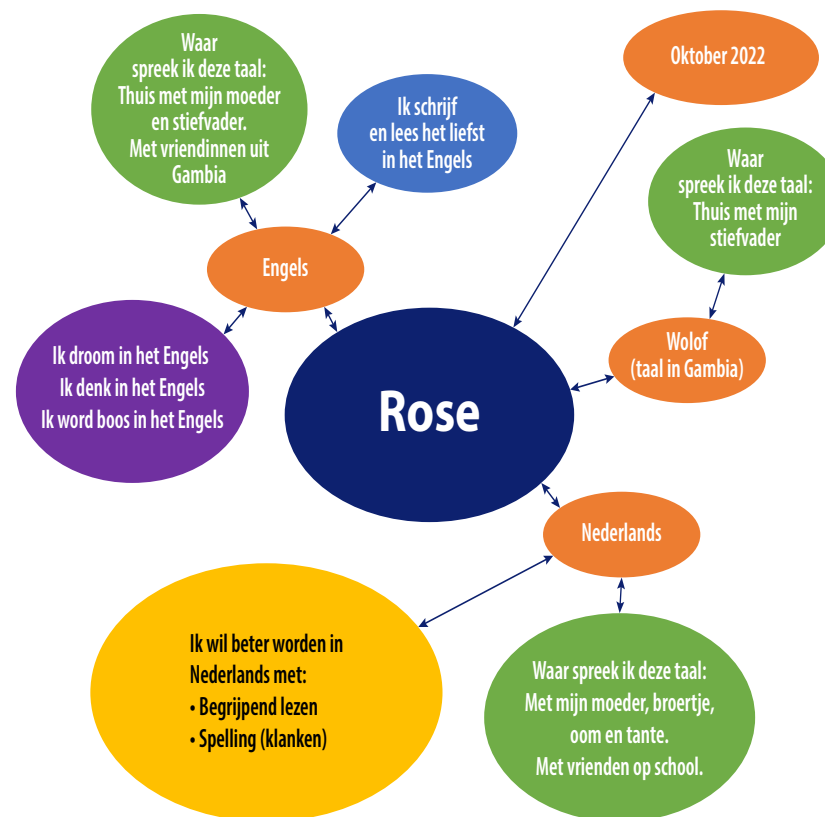
- **Laat** de leerling een mooie uitnodiging maken voor het startgesprek op school om aan de ouder te geven. De leerling mag de uitnodiging in de thuistaal schrijven. Laat de leerling opschrijven waar het gesprek over gaat: we maken kennis met elkaar, we praten over de schooltijd in het land van herkomst en over hoe het gaat in de ISK. Op deze manier krijgt zowel de leerling als de ouder zicht op de onderwerpen die aan bod komen en kan informatie eenvoudig doorgegeven worden: door de uitnodiging (deels) in de thuistaal te schrijven, is het begrijpelijk voor de ouder en kan het gesprek thuis eventueel voorbereid worden.
- **Maak** een talenpaspoort of taalportret. Laat de leerling in de klas in kaart brengen welke talen hij kan spreken, verstaan, lezen en/of schrijven. Het maken van een talenpaspoort zorgt ervoor dat de leerling zich gezien voelt, omdat er ruimte is voor alle talen die de leerling beheerst. Ruimte geven aan de thuistaal kan de leerling helpen zich op zijn gemak te voelen. Daarnaast krijg je als docent relevante informatie over de leerling, waar je tijdens het gesprek dieper op in kunt gaan.

Dit zijn onze talen

Je kunt het startgesprek door de leerling thuis voor laten bereiden, samen met de ouder. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling de opdracht om thuis samen met de ouder eenzelfde soort talenpaspoort of taalportret te maken. De leerling kan de ouder uitleggen hoe het talenpaspoort of taalportret eruitziet. Als de ouder het taalproduct meeneemt naar het gesprek, heb je een eerste indruk van de taalleerervaringen. Net als de leerling, ervaart de ouder dan dat de eigen achtergrond van waarde is.
- Hiernaast vind je twee voorbeelden van een talenpaspoort.

MIJN TALENPASPOORT dit ben ik:

Ik ben Owen, en ik woon al 3 jaar in Nederland en 7 jaar in de VS.

5. Het liefst

→ SPREK ik in ☐ **1 naam: Owen...**

→ LUISTER ik in ☐

→ LEES ik in ☐

→ SCHRIF ik in ☐

2 Hoe vaak spreek je die taal?

WELKE TALEN SPREEK JE?

- Engels
- Nederlands
- Frans

3 Waarover praat je in die taal?

4 In welke taal ...

droom je ? → NL/En

denk je ? → En

vertel je geheimen? → NL/En

word je boos ? → NL/En

reken je ? → En

TIPS voor meertaligheid op school:

De toetsen van Alf in het engels

Engels: Moeder, broertjes, zus, vrienden uit VS

Nederlands: vader, vriendin, school team, klasgenoten, winkel

Gespreksleidraad voor het startgesprek

☐ Kennismaken, contact leggen en vertrouwen opbouwen

- Vertel iets over jezelf om het gesprek persoonlijk te openen, bijvoorbeeld iets over een hobby of interesse, iets over je werk op school, iets over je kinderen etc. Neem eventueel iets mee om te laten zien, een foto van je kinderen of voorwerp uit de klas.
- Vraag de leerling om de ouder voor te stellen.

Doel gesprekken ouder, leerling, docent

Leg het doel van de voortgangsgesprekken gedurende de hele ISK-periode uit. Geef daarna aan wat er in dit startgesprek centraal staat.

- We praten op school samen: uw kind, u en de docent praten samen over uw kind.
- We praten over hoe het gaat op school.
- We praten over *[land van herkomst]* en over Nederland.
- We praten over wat bij *[naam leerling]* past. Over wat uw kind later wil worden *[beroepen en opleidingen]*.
- U weet veel over uw kind. Op school weten we andere dingen. Samen leren en praten we over wat bij uw kind past.
- Vandáág praten we over hoe de ISK werkt. En over wat uw kind/je leuk vindt om te doen.

Aan de leerling

- Kun je iets vertellen over *[naam ouder]*?
- Wat vind je thuis leuk om te doen? Bijvoorbeeld gamen, lezen, sporten of tv kijken?
- Hou je van lezen? Wat lees je graag?
- Welke sport doe je? Kun je dat goed?
- Luister je weleens naar muziek?
- Naar welke muziek luister je? Kun je een liedje laten horen?
- ...

Aan de ouder

- Hoe lang woont u in Nederland?
- Hoe gaat het in Nederland?
- Wat doet uw kind thuis: lezen, gamen, koken, ...
- Wat doet u samen: koken, voetballen, tv kijken, ...
- Praten jullie over school?
- ...

Vervolg

☐ Ervaringen tot nu op ISK

Geef een korte introductie met uitleg over de periode tot nu en een vooruitblik op de komende weken:

- Je zit in klas ... met *[aantal]* andere leerlingen.
- Je hebt les van...
- We hebben een paar leuke vakken op de ISK (gym, creatieve vakken)...
- Je hebt huiswerk voor...

Bespreek daarna de onderwijservaringen in het land van herkomst. Hebben de leerling en de ouder zelf geen onderwijs gevolgd? Probeer dan te kijken welke indruk ze hebben gekregen van het onderwijs, bijvoorbeeld op basis van verhalen van anderen.

Aan de leerling

Over de ervaringen op de ISK

- Ik zie dat je het leuk vindt op school. Klopt dat?
- Wat vind je het leukst?
- Wat vind je niet leuk/moeilijk/ spannend?
- Heb je vragen over school, bijv. over je klas, je lessen, je docenten, je lesrooster?
- ...

Over ervaringen met onderwijs in het land van herkomst

- Ben je naar school geweest in *[land van herkomst]*?
- Hoe is de school in jouw land?
- Wat heb je geleerd op school in *[land van herkomst]*?

Aan de ouder

Over de ervaringen op de ISK

- Ik zie in de klas dat uw kind ...
- Ik zie dat *[naam leerling]* het ... vindt op school.
- Wat denkt u? Vindt uw kind het leuk op school?
- Ziet u dat uw kind het leuk/moeilijk/spannend vindt op school?
- Heeft u vragen over uw kind op de ISK? (Bijv. over huiswerk, het lesrooster, contact, aanschaf van materialen)
- ...

Over ervaringen met onderwijs in het land van herkomst

- Hoe is de school in *[land van herkomst]*?

Vervolg

☐ Interesses van de leerling

Stel vragen over de interesses van de leerling en maak waar mogelijk een koppeling met kwaliteiten van de leerling. Denk aan kwaliteiten zoals een andere leerling willen helpen in de les, belangstellend zijn naar anderen, geduldig wachten als de leerling een vraag heeft of goed de leiding kunnen nemen bij een samenwerkingsopdracht.

Aan de leerling

- Waar ben je trots op? Waarom ben je daar trots op?
- Wat zeggen vrienden/familie dat jij goed kan?
- Vind je het leuk om veel te praten?
- Vind je het leuk om andere mensen te helpen? Wie wil je graag helpen?
- Kan je goed zelf werken?
- ...

Aan de ouder

- Hoe is uw kind thuis?
- Wat kan uw kind goed, volgens u?
- Uw kind kan goed [*eigenschap die de leerling noemt*]. Vindt u dat ook?
- ...

Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van het startgesprek, zoveel mogelijk samen met de ouder en de leerling.
- Bespreek in de afsluiting hoe het contact tussen jou en de ouder er verder uit ziet. Geef aan hoe en wanneer het volgende gesprek plaatsvindt, wat het onderwerp is van het gesprek en welke activiteiten er rondom LOB georganiseerd worden. Benoem ook hoeveel voortgangsgesprekken er in totaal zullen zijn tijdens de periode in de ISK.
- Vraag of de leerling en de ouder nog vragen hebben of nog iets anders willen bespreken. En bedank hen voor hun aanwezigheid en inzet.

In deze leidraad wordt er van uitgegaan dat het startgesprek vóór de ouderbijeenkomst plaatsvindt.

Als het startgesprek ná de ouderbijeenkomst plaatsvindt, dan kun je onderstaande vragen opnemen om te reflecteren.

☐ Terugblik ouderbijeenkomst

- Jullie zijn naar de ouderbijeenkomst gegaan. Wat weten jullie nog over de ISK?
- Wat vonden jullie van de bijeenkomst? Kunnen jullie daar over vertellen?
- Wat hebben jullie gezien?
- Wie hebben jullie gesproken?
- Kennen jullie al iemand die op de ISK zit? Wie?
- Heb je iets gemist wat vandaag ook niet besproken is?
- ...

Ouderbijeenkomst 'Welkom in de ISK'

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Stappenplan		Beroepenkaarten	
Vorbereidingsopdracht voor in de les			
Vorbereidingsopdracht voor thuis			
Draaiboek			
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Opbrengsten en de bijeenkomst in een notendop

Een goed begin is het halve werk! Een goede voorbereiding op loopbaan en beroep start dus zodra een NT2-leerling begint in de ISK, bijvoorbeeld met het ophalen van de onderwijservaringen in het land van herkomst. Hetzelfde geldt voor een goede samenwerking met ouders: goed school-oudercontact vanaf de intake is een succesfactor voor de onderwijloopbaan van de ISK-leerling.

In deze bijeenkomst staan daarom een aantal zaken centraal: wederzijdse kennismaking, het bieden van informatie over de organisatie van de ISK en het benadrukken van het belang van gelijkwaardig school-oudercontact. Om zo vanaf de eerste periode in de ISK gezamenlijk op te trekken en daarmee het schoolsucces te bevorderen. Hoe organiseer je een eerste ouderbijeenkomst voor ouders van leerlingen die recent gestart zijn in de ISK? Je vindt hier een stappenplan voor het organiseren van een bijeenkomst per 'taalgroep'. Ideeën voor alternatieve vormen, zoals een tour door de school in kleine groepjes, vind je aan het einde van dit stappenplan.

Een ouderbijeenkomst per 'taalgroep' waarbij leerlingen of 'sleutelouders' presenteren.

Ontvang ouders in 'taalgroepen' op de school: organiseer een apart moment voor bijv. Arabischtalige ouders, Oekraïense ouders en Eritrese ouders. Zorg dat er steeds leerlingen uit de tweede fase aanwezig zijn of 'sleutelouders' (ouders van oud-ISK-leerlingen die de ISK van binnenuit kennen en zowel de thuistaal als het Nederlands (redelijk) goed beheersen). Deze leerlingen of ervaren ouders presenteren de informatie over de ISK.

Tijdens de bijeenkomst krijgen leerlingen en ouders informatie over het ISK-schoolsysteem, ontmoeten ze belangrijke personen zoals de docent en team-leider. Ook krijgt de ouder een rondleiding door de ISK en ziet belangrijke plekken zoals aula, lokalen, sportruimte en schoolplein. In de bijeenkomst ligt de nadruk op wederzijdse kennismaking en ervoor zorgen dat contact zoeken met de ISK als laagdrempelig wordt ervaren door ouders.

Stappenplan

Doelgroep van de ouderbijeenkomst

- Ouders van leerlingen die recent gestart zijn in de ISK (in de achterliggende drie maanden).
- Leerlingen die recent gestart zijn of eventueel zeer binnenkort gaan starten in de ISK.

Opbrengsten van de ouderbijeenkomst

Voor de ouder

- De ouder maakt kennis met enkele relevante personen, zoals de docent, de teamleider en met de ouders van andere ISK-leerlingen.
- De ouder weet hoe de schoolse omgeving van zijn kind er uitziet (bijv. klaslokalen, sportruimte, schoolplein).
- De ouder heeft globale kennis van de organisatie van de ISK (bijv. dagindeling, klassengrootte, indruk van de verschillende vakken en verschillende rollen).
- De ouder weet dat hij op meerdere momenten informatie zal krijgen over de schoolloopbaan van zijn kind en dat hij altijd contact op mag nemen met de ISK (laagdrempelig contact).

Voor de leerling

- De leerling weet dat het gebruikelijk is dat er regelmatig contact is tussen school, ouder en leerling.
- De leerling kan thuis eenvoudiger vertellen over school omdat de ouder een beeld heeft van de ISK (bijv. de locatie, de personen en de dagindeling).

Informatie verzamelen

- **Verzamel** informatie over de nieuwe ISK-leerlingen. Inventariseer de schoolse ervaringen van de leerlingen en ga na wat je weet over de onderwijssystemen in de verschillende herkomstlanden. Doe dit met meerdere docenten samen, zodat informatie van meerdere leerlingen over één en hetzelfde land gebundeld kan worden.
- **Vul** dit waar nodig aan met betrouwbare informatie over buitenlandse onderwijssystemen, kijk bijvoorbeeld op [Onderwijssystemen | Nuffic](#).
- **Creëer** een groeidocument met informatie over andere onderwijssystemen. Dit document is de basis voor de ouderbijeenkomst én kan na de ouderbijeenkomst worden aangevuld met nieuwe informatie die je gedurende de bijeenkomst van de ouders krijgt. Op die manier krijgt de ISK een steeds completer beeld van de diverse onderwijssystemen waar leerlingen mee te maken hebben gehad.

Inhoudelijke voorbereiding

- **Houd** de hoeveelheid informatie behapbaar voor ouders. Zie het kader op de volgende bladzijde voor informatie die je tijdens deze avond kunt delen.
- **Bepaal** hoe je de informatie op een taaltoegankelijke manier overdraagt. Dat kan op verschillende manieren:
 - Maak gebruik van een tolk
 - Zet sleutelouders in ([zie kader](#))
 - Zet ISK-leerlingen uit de tweede fase in ([zie kader](#))

Passende informatie voor de eerste ouderbijeenkomst in de ISK

- Klassengrootte en duur in de ISK;
- Vakken/lesrooster;
- Wanneer toetsen en/of rapport;
- Foto's van docententeam, sportdagen, uitjes, feestdagen etc.;
- Waar ouders hun kind af kunnen melden in geval van ziekte, doktersbezoek, tandartsbezoek etc.;
- Hoeveel voortgangsgesprekken er in een schooljaar zijn en evt. dat leerlingen (en ouders) daar iets voor voorbereiden.

Hebben ouders nu al vragen over de uitstroomprofielen, het vervolgtraject van hun kind, de beroepsmogelijkheden etc.? Geef dan aan op welke ouderbijeenkomst of in welke voortgangsgesprekken die thema's aan de orde komen.

- **Heb** je niet genoeg informatie over onderwijssystemen in andere landen kunnen vinden? Vraag dan de sleutelouders hoe het onderwijs-systeem in het land van herkomst verschilt van het onderwijssysteem in Nederland, zodat je die informatie kunt opnemen in de presentatie.
- **Bereid** de presentatie grondig voor – samen met de leerlingen/ sleutelouders die vertalen dan wel presenteren. Bied veel visuele ondersteuning bij de gesproken informatie. Bespreek alle informatie voor met de sleutelouders ofwel ISK-leerlingen, zodat zij exact weten wat ze moeten vertellen, welke vragen ze kunnen verwachten etc.
- **Bekijk** dia's uit de voorbeeldpresentatie en pas deze aan naar de situatie van je eigen school. De voorbeeldia's bevatten veel visuele ondersteuning en zijn eenvoudig qua taalgebruik. [Je vindt de voorbeeldpresentatie hier.](#)
- **Koop** associatiekaarten, coachkaarten of een andere set foto's/ afbeeldingen voor de werkvorm "Als ik 'school' zeg, dan...". Kies voor een set kaarten/foto's met voldoende beeld.

Terugkijken op de bijeenkomst

- **Zorg** voor een laagdrempelige afsluiting van de avond, bijvoorbeeld met een hapje en een drankje en een informeel gesprek.
- **Voer** na een aantal weken een voortgangsgesprek met ouder(s) en leerling naar aanleiding van de start in de ISK en de eerste ouderbijeenkomst. Nog niet eerder een gesprek gevoerd? Gebruik dan de [Gespreksleidraad voor het startgesprek](#). Heb je het startgesprek al achter de rug? Gebruik dan de [Gespreksleidraad Voortgangsgesprek 1](#).

Geef andere NT2-ouders een praktische én inhoudelijke rol

Benader ouders van ISK-leerlingen in het tweede jaar om aanwezig te zijn tijdens de ouderbijeenkomst. Vraag bijvoorbeeld de ouders van leerlingen die gaan *uitstromen* of deze ouders in september nog een keer terug willen komen in de ISK om ervaringen te delen. Zij kunnen verschillende rollen op zich nemen:

- Vertalen van het Nederlands naar een van de thuistalen;
- Belangrijke Nederlandse concepten die onbekend zijn in het land van herkomst uitleggen (zoals huiswerk maken, solliciteren of stage lopen);
- Hun eigen ervaringen met het ISK-onderwijs delen: deze ouders weten uit eigen ervaring hoe het ISK-onderwijs gestructureerd is, waar je als ouder rekening mee moet houden etc.

Daarnaast komen de ouders van ISK-leerlingen op deze manier zelf ook weer in aanraking met andere ouders, waardoor hun netwerk in de eigen omgeving zich uitbreidt.

Bespreek van tevoren duidelijk welke informatie je sowieso wil delen met de nieuwe ouders zodat 'sleutelouders' de kans hebben om na te denken over een goede uitleg van de informatie in de eigen taal.

Kunnen/willen 'sleutelouders' niet meewerken aan de ouderbijeenkomst? Inventariseer dan aan welke informatie zij behoefte hadden gehad tijdens de eerste periode op de ISK, zodat je weet welke informatie je sowieso moet delen met nieuwe ouders.

Geef ISK-leerlingen een praktische én inhoudelijke rol

Betrek ISK-leerlingen uit de tweede fase bij de bijeenkomst.

- Bereid met leerlingen in de tweede fase een activiteit voor over de vraag 'Hoe leren wij op de ISK?' Laat leerlingen zelf presentaties of posters maken over het onderwijssysteem van de ISK en vul dit eventueel aan met informatie die je nog belangrijk acht. Leerlingen kunnen dit vervolgens in hun thuistaal presenteren tijdens de ouderbijeenkomst. Op die manier krijgen de ouders en de leerlingen de informatie in hun eigen taal. Ook kunnen zij dan vragen stellen (in de eigen taal) aan de leerlingen. Leerlingen kunnen de vraag zelf beantwoorden of voor een vertaling tussen jou en de ouder zorgen.
- Geen optie om leerlingen zelf te laten presenteren? Zorg dan op een andere manier voor eigen inbreng van gevorderde ISK-leerlingen, bijvoorbeeld in de vorm van een korte vlog tijdens een schooldag. Leerlingen kunnen de vlog gedurende een schooldag opnemen, eventueel in hun thuistaal, en je kunt deze afspelen tijdens de ouderbijeenkomst. Zo zien de ouders door de ogen van leerlingen hoe het onderwijs in de ISK er uit ziet. Via dit soort taaltoegankelijke manieren maken ouders op een laagdrempelige manier kennis met de schoolse omgeving én zien zij dat de ISK een benaderbare plek is.

Alternatieve vormen voor deze ouderbijeenkomst

Is een ouderbijeenkomst in taalgroepen niet mogelijk? Hieronder vind je twee alternatieve vormen zodat je de informatie op een andere manier kunt delen met de ouders.

Organiseer een tour door de school in kleine groepjes

Nodig ouders in groepen uit op de school en geef hen informatie in de vorm van een tour of rondleiding door de school. Deze vorm nodigt uit tot gesprek in plaats van tot enkel zenden. Dit draagt bij aan de gelijkwaardigheid, biedt meer gelegenheid tot het stellen van vragen én zorgt ervoor dat ouders de schoolse omgeving direct kunnen leren kennen.

- Zorg dat de tour de belangrijkste plekken van de ISK laat zien, zoals een aantal klaslokalen waar de leerlingen vaak les hebben, de gymzaal, kantine en ontvangsthall waar ouders zelf ook binnen komen bij gesprekken of vragen.
- Begeleid als de docent de hele tour, daarnaast is het goed als de directeur/teamleider, de trajectbegeleider en/of de conciërge ook iets kunnen vertellen op de relevante plekken. Zo maken ouders direct kennis met de belangrijkste personen in de ISK.

Organiseer een speeddatesessie voor ouders, leerlingen en docenten

Nodig ouders uit voor een speeddatesessie. Bied meerdere opties aan (keuze uit verschillende dagdelen of avonden) waarop ouders naar de school kunnen komen. Organiseer daar speeddates:

- Breng een aantal ouders van nieuwe ISK-leerlingen, ISK-leerlingen uit de tweede fase en docenten samen in één lokaal. Zorg dat er per ouder één leerling of docent aanwezig is en probeer te zorgen dat er leerlingen zijn met dezelfde thuistaal als de ouders. Bijvoorbeeld: tien ouders waaronder Eritreeërs en Oekraïeners, zes ISK-leerlingen uit fase 2 waaronder eveneens een Eritrese jongen en een Oekraïens meisje en vier docenten.
- Doe voor hoe je samen met een leerling 'speeddate' over de ISK: jullie zitten beide aan één kant van een tafel, met een aantal vragen of plaatjes tussen jullie in. Je stelt de leerling vragen over school, bijvoorbeeld:
 - "Wat is dit?" *[Wijs naar afbeelding van rekenmethode.]*
De leerling antwoordt: "Dit is ons boek voor rekenen. We hebben twee uur per week rekenen op school."
 - "Welk vak is dit?" *[Wijs naar afbeelding van kooklokaal.]* De leerling antwoordt: "Hier gaan we koken. Sommige klassen hebben het vak koken. We koken tomatensoep. Of maken soesjes. Koken is heel leuk! We leren veel nieuwe Nederlandse woorden."
- Maak vervolgens tweetallen van leerlingen, ouders en docenten en laat hen met elkaar in gesprek gaan aan de hand van de afbeeldingen. Zorg dat elke ouder ten minste één keer een gesprek heeft met een leerling of docent die dezelfde thuistaal spreekt, zodat er een gelijkwaardig gesprek ontstaat.

Vraag het de docent

Je kunt de ouderbijeenkomst met de leerling voorbereiden in de les.
Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Laat** leerlingen in drie- of viertallen een vlog maken, waarin ze het docententeam bevragen over de organisatie van de ISK. Tijdens de ouderavond worden de vlogs afgespeeld. Niet alleen de ouders, maar ook de leerlingen krijgen zo op speelse wijze door bij wie ze waarvoor moeten zijn.
- **Stel** in de les vragen op. In de voorbereidende opdracht thuis heeft elke leerling de ouder gevraagd wat hij zouden willen weten. Bespreek dit met de klas en zorg ervoor dat deze vragen ook gesteld worden. Verdeel de vragen onderling, zodat er variatie ontstaat in de vlogs. In het kader hiernaast vind je voorbeeldvragen.
- **Bereid** vervolgens het filmen en het stellen van vragen goed voor. Laat de leerlingen in groepjes oefenen met vragen stellen. Groepjes maken van leerlingen met dezelfde thuistaal kan hier heel handig zijn. Of laat leerlingen uit de eerste en de tweede fase samenwerken: samen bedenken ze de vragen (eventueel in hun thuistaal), leerlingen uit de tweede fase stellen de vraag vervolgens in het Nederlands aan een docent, leerlingen uit de eerste fase vertalen de vraag en het antwoord naar de thuistaal.
- **Laat** leerlingen niet alleen tijdens de voorbereiding maar ook in de vlog gebruikmaken van de thuistaal: wanneer de leerlingen de vragen vertalen naar de thuistaal, begrijpen ouders de vlog ook. Hetzelfde geldt voor de antwoorden die worden gegeven. De leerlingen zijn als het ware de tolk.

Hoe gaat het in de ISK? Vragen voor in onze vlog

- Hoe laat beginnen de lessen?
- Hoe lang duurt één les?
- Waar is de kantine?
- Waar zijn de toiletten?
- Waar is het gymlokaal?
- Wat moet ik doen...
 - als ik ziek ben?
 - als ik te laat kom?
 - als mijn docent ziek is?
- Wat moet ik meenemen naar school?
 - Moet ik zelf eten meenemen?
 - Moet ik zelf drinken meenemen?
 - Moet ik een pen of potlood meenemen?
 - Moet ik sportkleren meenemen?
- Krijg ik huiswerk in de ISK?
- Zijn er veel toetsen? Krijg ik daar een cijfer voor?

Vraag het de docent

Ter aanvulling op de opdracht 'Vraag het de docent', kun je de ouderbijeenkomst 'Welkom in de ISK' door de leerling thuis voor laten bereiden. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling de opdracht samen met de ouder tenminste drie vragen te bedenken, waar zij graag antwoord op zouden willen tijdens de ouderbijeenkomst. De leerling neemt de vragen mee naar de les, zodat ze toegevoegd kunnen worden aan de lijst met interviewvragen.
- **Merk** je dat dit lastig is voor de leerling, zorg dan voor wat sturing. Geef bijvoorbeeld de volgende onderwerpen mee om de leerling en de ouder op weg te helpen en vertel dat ze hier een vraag kunnen bedenken:
 - Onze vraag over de docenten is...
 - Onze vraag over de vakken is...
 - Onze vraag over het huiswerk is...

Draaiboek voor de ouderbijeenkomst 'Welkom in de ISK'

Tijd	Benodigdheden	Onderdeel	Verantwoordelijke
18.30 – 19.00	Hapjes en drinken, passend bij verschillende culturen	- Inrichting en aankleding van het lokaal incl. de 'kijktafel' met lesmaterialen, portfolio's, tablets/laptops etc.; - Inrichting van ontvangsthal met tafels met hapjes & drankjes etc.	Docenten en teamleider
19.00 – 19.30		- Ontvangst met hapje & drankje en informele kennismaking; - Ouders de weg wijzen naar het juiste lokaal.	Docenten
19.30 – 19.45		- Teamleider, trajectbegeleider, sleutelouder/oud-leerling vertelt iets over zichzelf; - Ouders stellen zichzelf kort voor "Ik heet ..., ik ben de moeder/vader van ..."	Teamleider; sleutelouder vertaalt
19.45 – 19.50		Teamleider vertelt: doel school-oudercontact, doel ouderbijeenkomsten/ voortgangsgesprekken.	Teamleider; sleutelouder vertaalt
19.50 – 20.00	Set afbeeldingen/ foto's op tafels (associatiekaarten)	- Werkvorm: "Als ik 'school' zeg, waar denkt u dan aan?" Kies twee kaartjes die passen bij 'school'. Zowel ouder als leerling kiest twee kaartjes. - Sleutelouder vraagt een aantal ouders/leerlingen om hun keuze toe te lichten (evt. in de thuistaal).	Teamleider en sleutelouder
20.00 – 20.15	Powerpoint met info in NL en thuistaal	Informatie via PowerPoint over de ISK.	Presentatie door sleutelouder en teamleider samen
20.15 – 20.25		Ruimte voor vragen van ouders aan sleutelouder en teamleider/docenten	
20.25 – 20.35	Vlogs van leerlingen	- Drie minivlogs van gevorderde ISK-leerlingen in de thuistalen: "Zo ziet mijn schooldag eruit" - Uitwisseling: "Welke vlog vindt u het leukst? Waarom?"	Docenten verzamelen vlogs
20.35 – 20.40		Gezamenlijke afsluiting: ouders en leerlingen bedanken voor hun komst, uitnodigen om nog even wat te drinken etc.	
20.40 – 21.00	- Hapjes en drinken - Kijktafel met materialen	- Ouders bekijken materialen (NT2-methodes, tablets, taalportfolio's etc.), leerlingen kunnen zelf over de materialen vertellen aan hun ouders; - Ruimte voor vragen en informeel contact; - Ouders en leerlingen vertrekken wanneer zij genoeg hebben gezien en gehoord.	

Voortgangsgesprek 1

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Praatplaten	
Gespreksleidraad		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

In het eerste voortgangsgesprek komen ten minste drie gespreksonderwerpen aan bod. Ten eerste worden de ouders en de leerling verder geïnformeerd over het onderwijs in de ISK. Dit kan aan de hand van praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem. Ten tweede wordt een start gemaakt met het in kaart brengen van de kernkwaliteiten van de leerling. Tot slot krijg je inzicht in de onderwijservaringen van ouder en leerling in het land van herkomst.

Het gesprek vindt, bij voorkeur, plaats vóór het loopbaanevenement, zodat ouders éérst meer inzicht krijgen in de ervaringen van hun kind en in het onderwijs in de ISK voordat ze informatie krijgen over beroepsmogelijkheden ná de ISK.

Opbrengsten van het voortgangsgesprek

Voor de ouder

- De ouder weet hoe het onderwijs in de ISK eruitziet: welke vakken krijgt zijn kind, bij welke vakken hoort huiswerk etc.

- De ouder weet globaal welk uitstroomprofiel zijn kind heeft en waarom er voor dit profiel is gekozen.

Voor de leerling

- De leerling weet welk uitstroomprofiel hij heeft en waarom er voor dit profiel is gekozen.
- De leerling heeft inzicht in zijn eigen kernkwaliteiten en interesses.

Voor de docent

- Je hebt zicht op de kernkwaliteiten en interesses van de leerling.
- Je krijgt een inkijkje in de thuisomgeving van de leerling en hebt meer zicht op hoe de leerling thuis kan leren.
- Je weet meer over de ervaringen van de ouder en de leerling met school in het land van herkomst.

Vorbereiding van het gesprek

- **Ga** na wat de ouder en de leerling in het startgesprek hebben verteld over school in het land van herkomst en verdiep je eventueel in dit schoolsysteem, bijvoorbeeld via [Nuffic](#).
- **Verzamel** een paar producten van de leerling, zoals een kort verhaaltje dat de leerling heeft geschreven, zijn woordenschrift, een woordposter of foto's van een groepsopdracht. Gebruik deze producten om te laten zien hoe de leerling leert en wat de leerling de afgelopen tijd heeft gedaan in de ISK.
- **Check** daarnaast of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten.

'Dit ben ik'

Je kunt voortgangsgesprek 1 met de leerling voorbereiden in de les. Dit kan op de volgende manier:

- **Laat** de leerling een collage maken over zichzelf. Op dit moment in de ISK-loopbaan (halverwege fase 1) is het taalniveau van de leerling vaak nog laag, waardoor mondeling antwoord geven op vragen over eigen interesses en vrijetijdsbesteding lastig kan zijn. Om hier als docent toch een beeld van te krijgen, laat je de leerling een collage maken over zichzelf die dienst doet als onderlegger voor voortgangsgesprek 1. Hiervoor knipt de leerling plaatjes uit tijdschriften. Om de leerling op weg te helpen, zet je een aantal vragen op het bord. Maak daarnaast als docent een eigen collage of zoek naar voorbeelden hiervan op internet. Leg aan de hand hiervan de vragen op het bord uit.
- Een vragenlijst op het bord kan er bijvoorbeeld als volgt uitzien:
 - Wat is je favoriete eten?
 - Wat is je favoriete boek?
 - Wat is je favoriete film?
 - Wat is je favoriete sport?
 - Welke muziek vind je leuk?
 - Wat vind je leuk om te doen met vrienden?
 - Wat vind je leuk om te doen met je familie?
 - Waar help je thuis graag bij?
 - Wat is je favoriete feestdag?

'Hier woon ik'

Ter aanvulling op de opdracht 'Dit ben ik', kun je voortgangsgesprek 1 door de leerling thuis voor laten bereiden, samen met de ouder. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling de opdracht om een plattegrond te maken van zijn slaapkamer. Laat de leerling tekenen wat er allemaal in de kamer staat en of de ruimte wordt gedeeld met bijvoorbeeld een broer of zus. Daardoor wordt onder andere inzichtelijk of er een plek is om (alleen) huiswerk te maken, rustig te lezen en of er bijvoorbeeld een eigen (spel)computer in de kamer staat. Laat in de les, ter voorbereiding op deze thuisopdracht, voorbeelden van plattegronden zien zodat iedereen weet wat een plattegrond is. Geef tijdens de uitleg ook aan wat de leerling zou kunnen tekenen. Denk hierbij aan het volgende:
 - Waar staat je bed?
 - Waar staat je kledingkast?
 - Staat er nog een kast in je kamer?
 - Waar staan je boeken?
 - Staat er een tafel en een stoel in je kamer?
 - Staat er nog meer op de kamer? Bijvoorbeeld een (spel)computer of iets waar je mee speelt?
 - Slaap je alleen of deel je de kamer met iemand anders?

Gespreksleidraad

☐ Welkom

Spreek je waardering uit voor het feit dat de ouder er is, laat merken dat je het contact op prijs stelt. Vraag de ouder en de leerling hoe het met hen gaat en of er nog bijzonderheden zijn voorgevallen. Denk bijvoorbeeld aan de volgende onderwerpen:

- Voortgang in de asielprocedure
- Iets wat de leerling heeft meegemaakt in het weekend/de vakantie
- Een grappig of mooi voorval rondom school
- ...

Vertel iets over wat er de afgelopen tijd is gebeurd in de ISK:

- Iets over een taalkaak die de leerling succesvol heeft uitgevoerd
- Iets over een sportdag, cultuuravond of feestdag in de ISK
- Iets over een grappig voorval in de klas
- ...

Doel gesprekken ouder, leerling, docent

We praten vandaag over *[naam leerling]*. We gaan praten over de ISK, over wat *[naam leerling]* goed kan en over de school in *[land van herkomst]*.

☐ Het onderwijs op de ISK

Geef een korte uitleg over de periode tot nu toe en een vooruitblik op de komende tijd op de ISK.

- Uitleg over fase 1 op de ISK
- Uitleg over fase 2 op de ISK
- Uitleg over de doorstroom naar vervolgonderwijs
- Uitleg over uitstroomprofielen op ISK, focus hier met name op wat relevant is voor de leerling. Als de leerling 16+ is, dan stroomt de leerling niet door naar het voortgezet onderwijs maar naar mbo, vavo, inburgering of (begeleid) werk.

Als de ouderbijeenkomst over de organisatie van de ISK heeft plaatsgevonden, dan is deze uitleg deels herhaling.

Neem ook leerlingproducten mee om de ouder inzicht te geven in hoe en wat de leerling leert. Gebruik de streefdoelen NT2 op de relevante praatplaat om te laten zien waar de leerling ongeveer zit qua taalniveau.

Vervolg

Aan de leerling

- Vind je het leuk op school?
- Wat vind je het leukst? Waarom?
- Wat vind je moeilijk/spannend? Waarom?
- Ik zie dat je hard/veel werkt. Deze dingen zijn van jou [*leerlingproducten laten zien*], wat vond je leuk om te doen? Waarom?
- Hoe leer je nieuwe woorden?
- Wat vind je leuker: Nederlands lezen of Nederlands schrijven? Waarom?
- ...

Aan de ouder

- Vindt uw kind het leuk op school?
- Ziet u dat uw kind het leuk/moeilijk/ spannend vindt op school?
- Uw kind leert veel op school. Kijk, dit heeft [*naam leerling*] geschreven/gemaakt/ geleerd.
- Uw kind leert veel taal.
- ...

☐ Kernkwaliteiten

Bespreek de interesses en kwaliteiten van de leerling aan de hand van de gemaakte collage en de thuisopdracht.

Aan de leerling

- Waar ben je goed in op school?
- Wat zeggen vrienden/familie dat jij goed kan?
- Waar ben je trots op? Waarom ben je daar trots op?
- Kan je goed zelf werken?
- Welke vakken lijken jou leuk volgend jaar (bv. koken of M&M)?
- Vind je het leuker om iets te maken of om na te denken?

Vervolg

Aan de ouder

- Hoe is uw kind thuis?
- Wat vindt uw kind leuk om thuis te doen?
- Uw kind kan goed [*eigenschap die de leerling noemt*]. Vindt u dat ook?
- Wat kan uw kind goed, volgens u?
- ...

☐ Onderwijs- en beroepservaringen land van herkomst

Bij deze vragen staan de leerling in de ISK en de eerdere ervaringen met onderwijs centraal. In het startgesprek is dit al enigszins aan bod gekomen, in dit voortgangsgesprek diep je de ervaringen verder uit.

Aan de leerling

- Ben je naar school gegaan in [*naam land*]? Kun je vertellen hoe dat was? Hoe vaak ging je naar school?
- Hoe vond je dat? Vond je het leuk?
- Welke vakken had je?
- Welk vak vond je het leukst? Waarom?
- Welk vak vond je moeilijk?
- Kreeg je huiswerk? Van welk vak kreeg je huiswerk?
- Maakte jij je huiswerk?
- ...

Aan de ouder

- Bent u naar school gegaan? Hoe was dat? Vond u het leuk op school?
- Vond u het onderwijs in [*naam land*] goed?
- Wist u dat uw kind huiswerk had?
- Vond uw kind het onderwijs leuk?
- Wat wil(de) uw kind later doen?
- Werkte u? Wat voor werk deed u?
- ...

Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van de belangrijkste informatie in het gesprek. Doe dit zoveel mogelijk samen met de leerling en de ouder.
- Bespreek in de afsluiting hoe het contact tussen jou en de ouder er verder uit ziet. Geef aan hoe en wanneer het volgende gesprek plaatsvindt, wat het onderwerp is van het gesprek en welke activiteiten er rondom LOB georganiseerd worden.
- Controleer of de leerling en de ouder nog vragen hebben of iets willen bespreken. En bedank hen voor hun aanwezigheid en inzet.

Loopbaanevenement 'Wat vind je interessant?'

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Stappenplan		Beroepenkaarten	
Vorbereidingsopdracht voor in de les			
Vorbereidingsopdracht voor thuis			
Draaiboek			
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Opbrengsten en de bijeenkomst in een notendop

Voor ISK-leerlingen en hun ouders is het vaak niet direct duidelijk welke opleidingen denkbaar zijn in het Nederlandse onderwijssysteem en welke beroepsmogelijkheden er zijn. Ouders en leerlingen hebben soms andere verwachtingen dan de docent of zijn bijvoorbeeld onvoldoende op de hoogte van de variëteit aan opleidingen die er is in Nederland.

Door middel van een loopbaanevenement, zoals de ISK-interessemarkt, laat je leerlingen en ouders op een laagdrempelige kennismaken met verschillende sectoren en de breedte aan beroepsmogelijkheden binnen een specifieke sector. Juist die breedte is essentieel, omdat veel ISK-leerlingen en hun ouders daar waarschijnlijk nog weinig zicht op hebben. Ouders en leerlingen kunnen bijvoorbeeld de impliciete verwachting hebben dat voor een baan binnen de gezondheidszorg een universitaire opleiding nodig is, omdat dat in het land van herkomst het geval is. Voor leerlingen met interesse

in de zorg is het dan extra belangrijk om te laten zien welke beroepen er zijn binnen de gezondheidszorg op mbo- of hbo-niveau (denk aan de beroepen helpende of verzorgende, hbo-verpleegkundige en tandartsassistentie).

Hoe organiseer je een loopbaanevenement voor je leerlingen op de eigen school? Wat is een geschikte vorm om interesses te verkennen? In dit stappenplan wordt het organiseren van een ISK-interessemarkt uitgewerkt. Ideeën voor alternatieve vormen, zoals gebruikmaken van bestaande loopbaanevenementen in de regio, vind je aan het einde van dit stappenplan.

Voordeel van een zelfgeorganiseerd evenement is de mogelijkheid om aan te sluiten bij de interesses en mogelijkheden van de eigen ISK-leerlingen en om de keuze voor sectoren en beroepen af te stemmen op de ISK-populatie (bijv. enkel oudere ISK-leerlingen die doorstromen naar het mbo, of juist een loopbaanevenement

specifiek voor ISK-leerlingen die doorstromen naar de onderbouw van het vo en nog een profiel moeten kiezen).

Een ISK-interessemarkt om interesses te verkennen

Organiseer een interessemarkt binnen de eigen school. De interessemarkt geeft een beeld van de verschillende sectoren en de opleidings- en beroepsmogelijkheden binnen die sector. Dit doe je door verschillende klaslokalen in te richten als 'loopbaanlokaal'. Leerlingen en hun ouders leggen een route af langs de verschillende lokalen en krijgen zo meer inzicht in de opleidings- en beroepsmogelijkheden binnen een aantal sectoren.

Doelgroep van de interessemarkt

- Leerlingen in het eerste leerjaar (fase 1) van route 1, route 2 en route 3.
Hebben leerlingen in de eerste fase geen interessemarkt kunnen bijwonen?
Organiseer het evenement dit jaar dan voor zowel de eerste als de tweede fase.
- De ouders van deze leerlingen

Opbrengsten van de interessemarkt

Voor de ouder

- De ouder heeft een globaal beeld van de breedte aan beroepsmogelijkheden in Nederland.
- De ouder kan aangeven welke sector hij passend vindt voor de leerling en waarom.
- De ouder weet dat er binnen elke sector opleidings- en beroepsmogelijkheden zijn voor elk type uitstroomprofiel.
- De ouder heeft daarmee (meer) zicht op de opleidingsmogelijkheden in Nederland voor zijn kind.

Voor de leerling

- De leerling heeft een globaal beeld van de breedte aan beroepsmogelijkheden in Nederland.
- De leerling kan aangeven welke sector hem aanspreekt en waarom.
- De leerling weet dat er binnen elke sector opleidings- en beroepsmogelijkheden zijn voor elk type uitstroomprofiel.
- De leerling heeft daarmee (meer) zicht op de eigen opleidingsmogelijkheden in Nederland.

Stappenplan

Sectoren kiezen

De eerste keer een interessemarkt organiseren kost aardig wat tijd. Bedenk dat dit de eerste stap is naar een 'pool' met beroepsbeoefenaren en dat elke volgende interessemarkt dus vlotter georganiseerd kan worden.

- **Zorg** voor een gevarieerd aanbod aan sectoren op de interessemarkt. Kies voor een mix aansluitend bij de interesses van de leerlingen en aansluitend bij hun (voorlopige) uitstroomprofiel, waardoor de interessemarkt interessant en relevant is voor de gehele doelgroep van de interessemarkt. Houd het overzichtelijk en tegelijkertijd gevarieerd: kies voor minimaal vier sectoren. Kies enkel die sectoren waarvan je, door gesprekken en ervaringen, weet dat ze bij meerdere leerlingen populair zijn of kies voor sectoren die passen bij de opleidingsmogelijkheden binnen de regio.
- **Benader** een eigen collega, bijvoorbeeld een vakdocent verzorging of vakdocent techniek, en vraag diegene verantwoordelijk te zijn voor de inrichting van één 'loopbaanlokaal'.

Beroepsbeoefenaren benaderen

- **Werf** per sector ten minste één beroepsbeoefenaar die aan de leerlingen kan vertellen over zijn vak. Benader hiervoor collega's, vrienden, familieleden etc. Wellicht zijn er ook ouders of andere familieleden van de leerlingen die als beroepsbeoefenaar uitgenodigd kunnen worden mits zij ervaring hebben met werken in Nederland. Deze personen kunnen informatie overdragen in één van de thuistalen van de leerlingen.

Invulling van de loopbaanlokalen

Kijk voor een goede mix aan opleidingen binnen een bepaalde sector op de volgende websites:

- www.kiesmbo.nl
- www.studiekeuze123.nl
- Kijk op de websites van de vo- en mbo-instellingen in de regio.

Een interessante combinatie van sectoren kan bijvoorbeeld zijn:

- Werken in de zorg
- Werken in het groen
- Werken in de techniek
- Werken in de bouw
- Werken met kinderen
- Werken in de ICT

Verzamel per sector informatie over deze beroepen en zorg voor foto's, filmpjes, materialen, werkkleding etc., passend bij deze beroepen. Bijvoorbeeld via deze bronnen:

- <https://www.bekijkjetoekomstnu.nl/dossier/lobbox>
- https://www.lowan.nl/wp-content/uploads/2017/04/beroepenkaarten_inkijkexemplaar.pdf

De beroepenkaarten bevatten vooral beroepen op mbo-niveau. Zorg zelf dus voor aanvullende informatie over beroepen op hbo- of wo-niveau.

- Gebruik de beroepenkaarten 'Beroepen in beeld'. Aan de hand van deze kaarten kun je duidelijk maken dat er, naast de beroepen die in het loopbaanlokaal worden getoond, nog meer beroepen denkbaar zijn binnen de sectoren.

Die voorwerpen gebruik je om het lokaal aan te kleden: het lokaal biedt dan tijdens de interessemarkt een mooi inkijkje in deze sector. In het draaiboek vind je een concreet voorbeeld van hoe zo'n ingericht lokaal er uit kan zien.

- **Instrueer** beroepsbeoefenaren over hun taalgebruik. De beroepsbeoefenaren moeten in eenvoudig taalgebruik en met veel visuele ondersteuning iets kunnen vertellen over hun vak. Informeer hen daarom van tevoren goed over de doelgroep en geef handvatten waarmee beroepsbeoefenaren hun taalgebruik aan kunnen passen aan het taalniveau van de doelgroep. Gebruik daarvoor de [Hulpkaart Eenvoudig Nederlands](#) en stuur deze van tevoren al op naar de betrokkenen.

- **Lukt** het niet om genoeg beroepsbeoefenaren te werven voor het evenement? Benader dan oud-ISK-leerlingen die momenteel een opleiding volgen of zelfs al een baan hebben. Ook zij kunnen immers goed vertellen over de opleidings- en beroepsmogelijkheden binnen hun sector.

Informatie verzamelen en lokaal inrichten

- **Maak** met de beroepsbeoefenaar afspraken over de informatie die hij zal delen tijdens de interessemarkt. Over welke opleiding/welk beroep kan hij precies vertellen? Welke voorwerpen, afbeeldingen, filmpjes of materialen neemt hij mee?
- **Bepaal** daarna gezamenlijk (beroepsbeoefenaar, verantwoordelijke (vak) collega en LOB-coördinator/eindverantwoordelijke) definitief over welke andere opleidingen en beroepen binnen deze sector de leerlingen informatie krijgen. Kies maximaal vier beroepen binnen één sector (inclusief het beroep van de uitgenodigde beroepsbeoefenaar/oud-ISK-leerling), om de hoeveelheid informatie behapbaar te houden voor de leerlingen en ouders.

Overige praktische zaken

- **Benader** sleutelpersonen of teamleden die een van de thuishalen spreken met de vraag of zij ook aanwezig willen zijn op de interessemarkt. Waar nodig kunnen zij dan informatie vertalen voor de ouders of ouders helpen om vragen te stellen aan de beroepsbeoefenaren. Op die manier hoeven de leerlingen die taak niet op zich te nemen en kunnen zij zich volledig richten op wat ze *zelf* te weten willen komen op de interessemarkt.
- **Nodig** de ouders uit met een persoonlijke uitnodiging. Laat de leerlingen een uitnodiging maken in de NT2-les. Leerlingen mogen dit in hun eigen taal doen en/of in het Nederlands. Geef de benodigde informatie aan leerlingen, zoals locatie en aanvangstijd. Leerlingen kunnen vervolgens zelf met elkaar nadenken over een goede opbouw van de uitnodiging etc. Komen de leerlingen er niet uit of hebben ze een schrijfhulp nodig? Gebruik dan eventueel de voorbeeldtekst op de volgende bladzijde. Gevorderde leerlingen zélf kunnen een uitnodiging schrijven in hun thuistaal. Vraag aan deze leerlingen of je de uitnodiging niet alleen voor hun eigen ouders mag gebruiken, maar ook mag verstrekken aan andere ouders van andere leerlingen.

Voorbeeld van een uitnodiging voor de interessemarkt

Beste/lieve/hoi...

Op *[datum]* is er een leuke 'interessemarkt' op school: een markt over beroepen en werken in Nederland. Verschillende mensen vertellen over beroepen in Nederland. Ga je mee?

- Datum: ...
- Het begint om *[tijdstip]* en duurt tot *[tijdstip]*.
- We krijgen informatie over beroepen en opleidingen in Nederland.
 - Welke beroepen zijn er in Nederland?
 - Welke beroepen passen bij mij?
 - Welke opleiding moet ik daarvoor doen?
- We kunnen vragen stellen over beroepen en werken in Nederland.

Ga je mee?

Groetjes/liefs/...

[naam]

Terugkijken op de interessemarkt

- Bespreek in de les/begeleiding op school de interessemarkt na. Gebruik eenvoudige reflectievragen zoals:
 - Welke sector vind je leuk? Waarom?
 - Welke beroepen zag je bij deze sector?
 - Welk beroep op de markt kende je nog niet?
 - Welk beroep op de markt kende je vader/moeder nog niet?
 - Over welk beroep wil je graag meer weten?
- **Voer** na een aantal weken een voortgangsgesprek met ouder(s) en leerling naar aanleiding van de interessemarkt. Gebruik de gespreksleidraad voor voortgangsgesprek 2 hiervoor.

Alternatieve vormen voor een loopbaanevenement

Organiseer een 'schoolplein' voor ISK-leerlingen, door oud-ISK-leerlingen

Is het niet mogelijk om verschillende beroepsbeoefenaren te verzamelen die iets willen vertellen op het evenement? Organiseer dan een light-versie van het loopbaanevenement.

- **Zet** een 'schoolplein' op: nodig oud-ISK-leerlingen die nu op het mbo of vo zitten uit om op de ISK iets te laten zien of vertellen over hun vervolgschool. Vraag de oud-leerlingen om (les)materialen mee te nemen van het vo of mbo, evenals afbeeldingen van de profielvakken of de stage.
- **Laat** de oud-ISK-leerlingen en de huidige leerlingen met elkaar in gesprek gaan, eventueel in hun thuistaal, zodat leerlingen kunnen leren van elkaars ervaringen.

De voorbereiding en aanpak verloopt in principe verder hetzelfde als bij het loopbaanevenement.

Aansluiten bij een initiatief in de regio

Maak gebruik van een bestaand loopbaanevenement in de regio om ISK-leerlingen en hun ouders (meer) zicht te geven op het Nederlandse onderwijs- en opleidingsaanbod.

Houd rekening met de volgende zaken:

- **Neem** ruim van tevoren contact op met de organisatoren van het loopbaanevenement en inventariseer of de ISK-leerlingen en –ouders kunnen deelnemen. Leg uit waarom dit evenement juist voor hen relevant is.
- **Bereid** leerlingen voor op het loopbaanevenement aan de hand van de voorbereidende opdracht.
- **Maak** duidelijk dat de aanwezigheid van ISK-leerlingen en hun ouders betekent dat beroepsbeoefenaren hun taalgebruik moeten aanpassen. Gebruik daarvoor bijvoorbeeld de Hulpkaart Eenvoudig Nederlands. Vraag of er voorafgaand aan het loopbaanevenement een startmoment is met alle beroepsbeoefenaren waarin deze hulpkaart besproken kan worden.
- **Bespreek** dat ISK-leerlingen en hun ouders wellicht andere ervaringen hebben met bepaalde sectoren dan de beroepsbeoefenaren verwachten. Een voorbeeld: wellicht heeft een leerling interesse in mode, maar is de ervaring van de ouders met de kledingindustrie zeer negatief. Ouders staan daarom niet positief tegenover een opleiding in de modebranche. Bied dan ruimte voor het delen van de ervaringen, vraag wat ouders hopen/wensen voor hun kind en neem daarna de tijd om uit te leggen hoe de mode-opleiding in Nederland in elkaar steekt en welke beroepsmogelijkheden dit biedt voor de leerling.
- **Ga** zelf mee naar het loopbaanevenement, zodat je weet wat leerlingen daar gezien en gehoord hebben. Op die manier kun je de ervaringen van leerlingen makkelijker terugkoppelen in de loopbaanbegeleiding en kun je op het loopbaanevenement terugkomen tijdens een voortgangsgesprek.

'Wat voor werk doet u?'

Maak voor de voorbereiding op het loopbaanevenement met de leerlingen gebruik van de gesprekskaart [Naar de ISK-interessemarkt](#).

Onderdeel 'Wat ga je doen?' en 'Waarom ga je naar de interessemarkt?'

- **Besprek** de interessemarkt voor met de leerlingen: wat voor soort mensen kunnen zij verwachten? Wat is het doel van de interessemarkt? Waarom is het belangrijk om naar de markt te gaan? En waarom is het belangrijk om je ouders mee te nemen?

Onderdeel 'Wat zijn sectoren?' en 'Belangrijke woorden en zinnen'

- **Laat** zien welke sectoren aanwezig zullen zijn op de interessemarkt. Gebruik daarvoor afbeeldingen of filmpjes, bijvoorbeeld aan de hand van de beroepenkaarten of via deze bronnen:
 - <https://www.bekijkjetoekomstnu.nl/dossier/lobbox>
 - https://www.lowan.nl/wp-content/uploads/2017/04/beroepenkaarten_inkijkexemplaar.pdf
- **Deel** de gesprekskaarten uit aan de leerlingen. Zijn er straks vijf verschillende sectoren op de interessemarkt? Geef elke leerling dan vijf kaarten. Zo kunnen ze over elke sector iets opschrijven.
- **Laat** leerlingen in tweetallen praten over deze sectoren en informatie opschrijven. Doe voor hoe leerlingen de tabellen moeten invullen: het bovenste deel moeten ze tijdens de les invullen, het onderste deel vullen ze in tijdens of na de interessemarkt.

- **Besprek** daarbij belangrijke woorden en zinnen uit het kader hieronder.
 - Maak woorddriehoekjes of voorbeeldzinnen bij belangrijke woorden. Zie voor een voorbeeld het leerlingmateriaal.
 - Laat leerlingen in tweetallen vragen stellen aan elkaar over de sectoren die ze zojuist hebben opgeschreven. Gebruik de vragen uit het kader om leerlingen op weg te helpen of bij de nabespreking.
- **Laat** leerlingen oefenen met het voeren van gesprekken om vragen te stellen.

Belangrijke woorden

het beroep
de sector
het vak
de opleiding
de informatie
het niveau
mijn hobby
mijn favoriete vak
interessant
moeilijk
makkelijk

Belangrijke zinnen

Mag ik iets vragen?
Ik wil graag informatie over...
Hoe kan ik ... worden?
Welke opleiding kan ik doen?
Hoe lang duurt deze opleiding?
Wat moet je doen als je ... bent?
Wat voor werk doet u?
Wat voor beroep heeft u?
Werkt u overdag? Of 's avonds/'s nachts?
Werkt u op een kantoor?
Werkt u binnen of buiten?
Wat leuk/interessant/moeilijk!
Heeft u een flyer?
Wat vindt u het leukste bij uw werk?

- Bespreek het deel **Op de interessemarkt** uit de gesprekskaart **Naar de interessemarkt** met de leerlingen. Dit is het onderdeel dat zij, samen met hun ouders, invullen tijdens de interessemarkt. Invullen mag uiteraard in het Nederlands of in de thuistaal. Zorg dat alle informatie op de gesprekskaart duidelijk is:
 - Bespreek elke vraag op de kaart, laat leerlingen samen praten over de vragen en daarna vertellen wat er met een vraag bedoeld wordt;
 - Bespreek lastige woorden en laat leerlingen een vertaling of voorbeelden opschrijven zodat ze de vragen thuis kunnen uitleggen aan hun ouders;
 - Model twee vragen op basis van je eigen ervaringen met beroepsoriëntatie.

Wat vinden we interessant?

Dit keer geen voorbereidende opdracht, maar een opdracht om de interessemarkt na te bespreken.

- **Laat** de leerling samen met de ouder de interessekaarten na afloop van de interessemarkt thuis verder invullen. Maak duidelijk wanneer de leerling de ingevulde interessekaarten weer mee moet nemen naar school, neem ze op in het portfolio van de leerling en gebruik ze om de loopbaanoriëntatie verder op maat in te vullen.

Draaiboek en voorbeelden schoolinrichting

Tijd en ruimte	Benodigdheden	Onderdeel	Verantwoordelijke
15.30 – 16.30 uur Lokalen	Materialen bij de beroepen	Lokalen inrichten met in iedere hoek een beroep.	Vakdocenten
16.30 – 17.00 uur Lokalen	Hulpkaart <i>Eenvoudig Nederlands</i>	- Ontvangst van de beroepsbeoefenaren; - Laten zien in welke ruimte zij kunnen presenteren; - Hulpkaart <i>Eenvoudig Nederlands</i> doornemen met beroepsbeoefenaren.	LOB-coördinator ISK + vakdocenten
17.00 – 17.30 uur Centrale hal	- Eten en drinken - Interessekaarten	- Ontvangst van leerlingen en ouders met een hapje en een drankje; - Uitdelen gesprekskaart <i>Naar de interessemarkt!</i> (enkel als leerlingen die nog niet in de les hebben ingevuld) - Leerlingen en ouders in groepen begeleiden naar een loopbaanlokaal	LOB-coördinator + docenten
Tussen 17.30 en 19.30 uur Lokalen en centrale hal (Sessies van ongeveer 20 minuten per lokaal)	Statafels in de gangen met voldoende pennen	In groepen van max. zestien personen, per loopbaanlokaal: - Vakdocent geeft introductie op deze sector (5 minuten); - Leerlingen en ouders bekijken in hun eigen tempo de informatie over de vier beroepen, stellen vragen aan de beroepsbeoefenaar/vakdocent etc. (15 minuten); - Beroepsbeoefenaar presenteert over zijn beroep, steeds aan een klein groepje tegelijk (5 minuten). Na 20 minuten in één lokaal wordt de groep door de docent begeleid naar de hal waar tijd is om de interessekaarten verder in te vullen. - Leerlingen en ouders vullen de interessekaart <i>Naar de interessemarkt</i> in; - Docenten voeren korte gesprekken met leerlingen en ouders over de indrukken. Vervolgens gaat de groep naar een volgend loopbaanlokaal.	Vakdocenten + beroepsbeoefenaren
Vanaf 19.15 uur Centrale hal		- Leerlingen en ouders verlaten de interessemarkt. - Laat leerlingen en ouders de kaarten thuis verder invullen (als dit nog niet gebeurd is) en samen terugblikken op de interessemarkt. Maak ook duidelijk aan de leerlingen wanneer zij de ingevulde interessekaarten weer mee moeten nemen naar school.	LOB-coördinator + docenten

Voorbeeld Plattegrond ISK-interessemarkt

Ingang van de ISK	Loopbaanlokaal 1 Werken in de horeca en recreatie <i>Docent koken + een cateringmedewerker geven informatie over deze sector</i>	Leslokaal (niet gebruikt tijdens interessemarkt)	Loopbaanlokaal 2 Werken in de zorg <i>Docent verzorging + een doktersassistente geven informatie over deze sector</i>
Toiletten, garderobe etc.	Centrale hal Ontvangst met statafels, hapje & drankje etc. <i>Ouders en leerlingen worden ontvangen door de loopbaancoördinator, docenten etc.</i>		Leslokaal (niet gebruikt tijdens interessemarkt)
Leslokaal (niet gebruikt tijdens interessemarkt)			Loopbaanlokaal 3 Werken in de bouw <i>Docent techniek + een keukenmonteur geven informatie over deze sector</i>
Loopbaanlokaal 5 Werken in de sportbranche <i>Docent gym + een fysiotherapeut geven informatie over deze sector (zie uitwerking volgende bladzijde)</i>	Leslokaal (niet gebruikt tijdens interessemarkt)	Loopbaanlokaal 4 Werken met kinderen <i>Een leerkracht van de eigen school + een medewerker kinderopvang geven informatie over deze sector</i>	Leslokaal (niet gebruikt tijdens interessemarkt)

Voorbeeld Inrichting loopbaanlokaal

Loopbaanlokaal 5 – Werken in de sportbranche

Wanneer er een groep van 10 – 16 leerlingen en ouders binnen is, begint ISK-sportdocent Sandra met een korte introductie over de mogelijkheden in deze sector.

Ingang in lokaal

Ouders en leerlingen komen binnen

"Welkom in het lokaal over sport! Ik ben mevrouw Sandra en ik geef gymles in de ISK. En dit is Roy, Roy is fysiotherapeut. Wij gaan vertellen over werken in de sector 'Sport en bewegen'. Vind jij sporten leuk? Houd je van actief zijn? Wil je andere mensen helpen om te bewegen? Dan is deze sector wat voor jou! Ik heb zelf eerst vmbo gedaan. Na het vmbo ging ik naar het mbo, ik deed de opleiding 'Sport en Bewegen'. Dat gaat over (...). Daarna ging ik naar het hbo om sportdocent te worden. En nu geef ik gym in de ISK en in het vmbo! Ik vind het heel leuk om (...).

Kijk lekker rond in dit lokaal. In deze hoeken is informatie over opleidingen en werk. Roy gaat ook uitleg geven over zijn eigen werk. En je kunt vragen stellen aan ons."

Hoek over hbo ALO (sportleraar)

Informatie via filmpjes en via de eigen ervaringen van Sandra

Hoek over mbo 2 Medewerker in de sport en recreatie

Informatie via een filmpje zoals [Praktijkleren: Medewerker sport en recreatie - YouTube](#)

Na Sandra's introductie voor de groep ouders en leerlingen, verspreidt de groep zich over het lokaal. Leerlingen en ouders bekijken in hun eigen tempo de informatie in de verschillende hoeken.

Sandra en Roy hebben aansprekende filmpjes verzameld. De filmpjes geven een inkijkje in bijv. een stagedag van een mbo-student. Sandra zet ondertiteling aan via 'Instellingen' > 'Ondertiteling' > 'Automatische vertaling' en selecteert een taal naar keuze.

Roy geeft uitleg over hbo Fysiotherapie

Roy demonstreert een aantal oefeningen en laat een behandelplan van één van zijn cliënten zien. Ook is er een filmpje zoals [Opleiding Fysiotherapie Hogeschool Utrecht - YouTube](#).

Hoek over mbo 3/4 Sport en bewegen

Informatie via een filmpje zoals [Opleiding Sport & Bewegen Regio College - YouTube](#)
Leerlingen en ouders bekijken materialen, bekijken de afbeeldingen over de opleiding op de laptop etc.

Leerling Ilana zit in route 3. Ze geeft aan dat ze dacht dat deze sector niets voor haar is omdat ze niet super sportief is. Maar nu ze een beeld gekregen heeft van fysiotherapie wordt ze enthousiast over de combinatie van praktisch bezig zijn met beweging én meer leren over anatomie etc.

Roy geeft uitleg over zijn werk als fysiotherapeut. Hij maakt dit visueel door oefeningen voor te doen en laat een behandelplan van een cliënt zien. Roy heeft stretchers en balanstainers meegenomen, die de leerlingen zelf kunnen uitproberen.

Sandra praat met Abdel die in route 1 zit: hij dacht dat je binnen de sport niets anders kon worden dan profvoetballer. In het loopbaanlokaal gaat er een wereld open voor Abdel en zijn ouders!

Voortgangsgesprek 2

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Beroepenkaarten	
Gespreksleidraad		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

Ouders en leerlingen hebben recent de ISK-interessemarkt bezocht. Doel van dit voortgangsgesprek is onder andere de opgedane kennis over sectoren en beroepen bespreken. Er wordt nog geen definitieve richting bepaald of niveau gekozen! Je krijgt meer inzicht in de interesses van de leerling, gezamenlijk verkennen jullie de opleidings- en beroepsmogelijkheden van de leerling binnen de sectoren die hem aanspreken. Ook kernkwaliteiten komen in dit gesprek (opnieuw) aan bod. Uiteraard is er daarnaast ruimte om de voortgang in het leerproces van de leerling te bespreken.

Idealiter voer je het gesprek twee tot vier weken na het bezoeken van de ISK-interessemarkt of een andere vorm van een loopbaanevenement. Lukt dit niet? Zorg dan dat de leerling in ieder geval een globale indruk heeft gekregen van de beroepsmogelijkheden in Nederland. Besteed hier bijvoorbeeld een mentor- of LOB-les aan en gebruik daarbij de beroepenkaarten.

Opbrengsten van het voortgangsgesprek

Voor de ouder

- De ouder heeft een globaal beeld van het onderwijs- en opleidingsaanbod in Nederland.
- De ouder weet dat er binnen elke sector opleidings- en beroepsmogelijkheden zijn voor elk type uitstroomprofiel.
- De ouder heeft daarmee (meer) zicht op de opleidingsmogelijkheden in Nederland voor zijn kind.

Voor de leerling

- De leerling heeft een globaal beeld van het onderwijs- en opleidingsaanbod in Nederland.
- De leerling kan aangeven welke sector hem aanspreekt en waarom.
- De leerling weet dat er binnen elke sector opleidings- en beroepsmogelijkheden zijn voor elk type uitstroomprofiel.
- De leerling heeft daarmee (meer) zicht op de eigen opleidingsmogelijkheden in Nederland.

Voor de docent

- Je hebt zicht op de interesses van de leerling.
- Je hebt meer inzicht in de verwachtingen van de ouder met betrekking tot de onderwijsloopbaan van de leerling.
- Je kunt beter begrijpen waar deze verwachtingen vandaan komen en wat de onderliggende wens van de ouder is voor de leerling.

Vorbereiding van het gesprek

- **Vraag** de leerlingen in de eerstvolgende les ná de interessemarkt om de interessekaarten, zo nodig, thuis verder in te vullen en daarna mee te nemen naar het voortgangsgesprek. Deze interessekaarten vind je in de voorbereidingsopdracht.
Voor de leerling en de ouder is het invullen van de interessekaarten de voorbereiding op dit gesprek, er is dus geen aparte voorbereiding in de mentorles/LOB-les nodig.
- **Check** daarnaast of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten.

'Uitnodiging voortgangsgesprek'

Je kunt voortgangsgesprek 2 met de leerling voorbereiden in de les.
Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Laat** de leerling een uitnodiging maken voor het voortgangsgesprek, zodat de ouder een idee krijgt van de vorm en inhoud van het gesprek. Laat er naast praktische informatie (tijd en lokaal) ook inhoudelijke informatie (gespreksonderwerpen) op schrijven. Geef als docent aan hoe het rooster eruit ziet, dus wanneer de leerling ingedeeld staat en hoe lang het gesprek duurt. Laat ook weten waar het gesprek over gaat, door vragen zoals 'Wat vind je leuk om te doen op school?' op het bord te zetten en deze klassikaal te bespreken. Om vast na te denken over de antwoorden op de inhoudelijke vragen, kan het helpen alle vakken op het bord te zetten. De leerling kan de uitnodiging (deels) in de thuistaal schrijven, omdat dit ook de manier is waarop met de ouder wordt gecommuniceerd.
- De inhoud van de flyer kan bijvoorbeeld de volgende informatie bevatten:
 - Praktische informatie**
 - Hoe laat het begint.
 - In welk lokaal het gesprek is.
 - Hoe lang het gesprek duurt.
 - Wie er mogen komen. Naast de ouder zijn begeleiders, medewerkers van het NIDOS, vrijwilligers uit de buurt etc. vaak ook welkom. Geef dit aan.
 - Inhoudelijke informatie**
 - Wat vind je leuk om te doen op school?
 - Waar ben je goed in op school?
 - Wat vind je niet zo leuk op school?
 - Waar ben je nog niet zo goed in op school?
 - Waar zou je hulp bij willen?
 - Waar ben je trots op?

- Bekijk hieronder een voorbeeld van een uitnodiging, gemaakt door een leerling uit Afghanistan die Dari als moedertaal heeft.

Uitnodiging voortgangsgesprek

تفرشیپ مسلج هب توعد

Informatie

تاعالطا

Wanneer? Maandag 25 november

رېمامون 25 مېن شود؟ تقوه چ

Waar? Lokaal 5

5 ىلجم؟ اچک

Hoe laat? 15.00 – 15.30 uur

رصع 3:30 – رصع 3:00؟ تقوه چ

Wie mogen er komen? Papa, mama, broer Ahmed en buurman Jos.

هېاسمه سوج و دمجا ردارب، ردام، رديپ؟ دىاىب دن اوتىم ىک

Waar gaan we het over hebben?

درك مېه اوخ تب حص هچ دروم رد ام

Wat ik leuk en minder leuk vind om op school te doen.

جرادن تسود و مراد تسود بېتکم رد نم مک ىزى چ

Waar ik goed en minder goed in ben.

مېتسه بېوخ رتکم نأ رد و مېتسه بېوخ نأ رد نم مک ىزى چ

Waar ik hulp bij zou willen.

مېنک کمک نأ رد مه اوخ ىم نم مک ىزى چ

Waar ik trots op ben.

مېنک ىم راخ تفا نأ هب نم مک ىزى چ

Vragen van papa en mama.

رديپ و ردام زا تال اوس

Van Zāinab (ISK A)

Een interview over school

Ter aanvulling op de opdracht 'Uitnodiging voortgangsgesprek', kun je voortgangsgesprek 2 door de leerling thuis voor laten bereiden. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling de opdracht om twee mensen in hun omgeving te interviewen, bijvoorbeeld de ouder en een (Nederlandstalige) kennis met werkervaring in Nederland. De leerling komt zo niet alleen meer over de interesses van anderen te weten, maar krijgt ook alvast zicht op de mogelijkheden die er zijn.

Hieronder vind je suggesties voor vragen aan de ouder of een Nederlandstalige kennis. Laat de leerling op basis hiervan zelf een vragenlijst maken, afhankelijk van of de ouder zelf naar school is geweest in het land van herkomst:

Vragen voor de ouder	Vragen voor een (Nederlandstalige) kennis
• Wat was vroeger je favoriete schoolvak? Waarom? • Wat wilde je vroeger worden? • Wat voor werk doe je nu? • Wat lijkt je een leuk beroep in Nederland? Waarom? • Welke sector lijkt je leuk? • Wat lijkt je een leuke opleiding in Nederland? Waarom? • Als jij een opleiding mocht kiezen in Nederland, welke opleiding zou je dan kiezen? • ...	• Wat was vroeger je favoriete schoolvak? • Wat vond je het minst leuke schoolvak? • Heb je een opleiding gedaan? Zo ja, welke opleiding? Waarom heb je deze opleiding gekozen? • Wat vond je het leukste tijdens je opleiding? • Wat voor werk doe je nu? • In welke sector werk je? Wat voor beroepen zijn er nog meer in jouw sector? • ...

- **Laat** de leerling de vragen opschrijven op een papier of in hun schrift, met genoeg ruimte om ook de antwoorden te noteren. Zo kan de leerling de opbrengst van het interview weer mee terug naar school nemen.
- **Oefen** het interviewen eerst in de klas: verdeel de klas in twee groepen en laat de ene groep eerst vragen stellen en dan de andere groep. Wissel bijvoorbeeld elke vijf minuten door en herhaal tot iedereen is geweest. Op die manier kan er voldoende geoefend worden met spreken in het Nederlands. Uiteraard mag het interview met de ouder ook gewoon in de thuistaal gehouden worden.

Gespreksleidraad

☐ Contact onderhouden en vertrouwen opbouwen

Spreek je waardering uit voor het feit dat de ouder er is, laat merken dat je het contact op prijs stelt. Vraag de ouder en de leerling hoe het met hen gaat en of er nog bijzonderheden zijn voorgevallen.

Doel gesprekken ouder, leerling, docent

We praten vandaag over hoe het gaat op school en over wat jij goed kan op school en wat je thuis goed kunt. Dat noemen we 'jouw kwaliteiten'. Het gesprek gaat ook over de interessemarkt. Daar zijn jullie een paar weken geleden geweest, toch?

☐ Ervaringen tot nu toe op ISK: terugblik

Geef een korte uitleg over de periode tot nu en een vooruitblik voor de komende weken.

Laat leerlingproducten zien en vergelijk die met de producten uit het vorige voortgangsgesprek, zodat de ouder ziet hoe de leerling vooruit is gegaan. Gebruik eventueel de afbeeldingen van de uitstroomprofielen van LOWAN om aan te geven welk taalniveau de leerling nu heeft.

Besprek naast het taalniveau ook bijvoorbeeld de rekenvaardigheid of inzet van de leerling bij de creatieve of sportieve vakken.

Aan de leerling

- Wat leer je nu op school?
- Welk vak vind je leuk?
- Welk vak vind je moeilijk?
- Welk vak vind je interessant? Waarom?
- Hoe gaat het met Nederlands leren?
- Wat vind je leuker: lezen of schrijven?
- Wat vind je moeilijker: praten of luisteren?
- Wat doe je als je een woord niet begrijpt?
- Heb je een vraag over de les of over school?

Aan de ouder

- Hoe vindt *[naam leerling]* het op school?
- Ziet u dat uw kind het leuk/moeilijk/spannend vindt op school?
- Praten jullie over school?
- Praten jullie wel eens over Nederlands leren?
- Wat vindt uw kind moeilijk bij Nederlands leren, denkt u? En wat makkelijk?
- Heeft u vragen over uw kind op de ISK?
- ...

Vervolg

□ Terugblik op de ISK-interessemarkt en verkenning van opleidingsmogelijkheden

Bij deze vragen staan de ervaringen op de ISK-interessemarkt centraal. Welke sectoren vond de leerling interessant? En waarom? En hoe was dat voor de ouder?

Vanuit daar verkennen jullie gezamenlijk de opleidings- en beroepsmogelijkheden van de leerling.

Bespreek met elkaar de interesses en kwaliteiten van de leerling. Doe dit naar aanleiding van de interessekaarten: zoom in op de sector die de leerling interessant vindt. Gebruik eventueel de beroepenkaarten zodat de leerling en de ouder op foto's zien welke verschillende beroepen er allemaal mogelijk zijn in deze sector.

Dat kan bijvoorbeeld zo: *"Het lokaal over zorg vond je interessant, leuk! Je wil graag iets in de zorg doen. Je bent creatief. Je kunt heel goed luisteren naar andere mensen. Je wil graag samenwerken met andere mensen en je houdt niet van stilzitten. In de zorg kun je werken met kinderen, met volwassenen of met oude mensen. Wat lijkt jou leuk? (...)*
En waarom? (...) Wat moet je goed kunnen als je wil zorgen voor oude mensen? (...) Ja, je moet goed luisteren en je moet geduldig zijn. Kun jij dat al goed, denk je? Past dat bij jou, denk je? (...)

Jullie zijn naar de interessemarkt gegaan. Wat weten jullie nog over de interessemarkt?

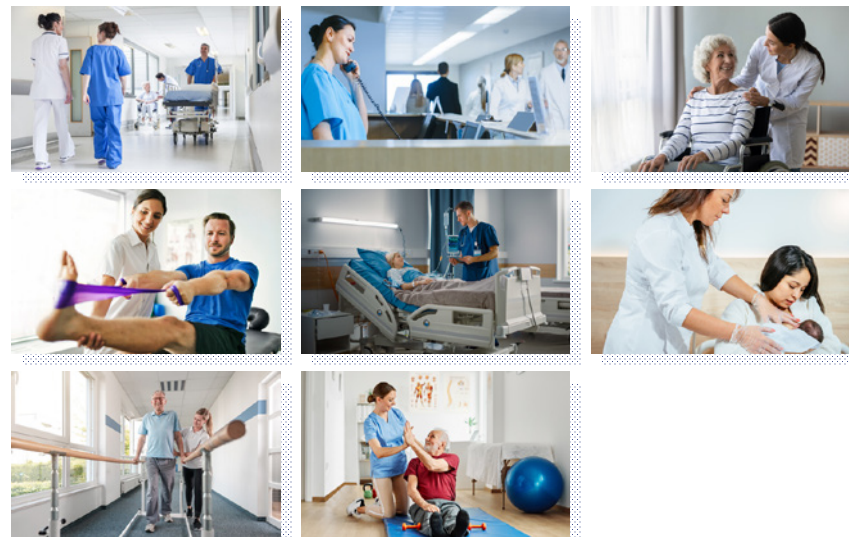
- Wat vonden jullie van de avond? Kunnen jullie daar over vertellen?
- Wat hebben jullie gezien?
- Wie hebben jullie gesproken?
- Kennen jullie al iemand die op het vo of mbo zit? Wie?
- ...

Vervolg

Beroepen in beeld

Zorg

Toolkit Een goede doorstroom creëer je samen!
www.itta.uva.nl

1

Aan de leerling

In Nederland kun je veel doen: bijvoorbeeld mensen helpen, met computers werken, met auto's werken [*pas tekst aan aan sectoren die zichtbaar waren op de interessemarkt*].

- Welk lokaal vond je het leukst? Waarom?
- Ik zie hier een blij smiley [*wijs naar emoticon op interessekaart*].
Waarom heb je de blij smiley aangekruist?
- Wat vond je interessant in dit lokaal?
- Ik zie hier een rode smiley [*wijs naar emoticon op interessekaart*].
Waarom heb je de rode smiley aangekruist?
- Wat vond je niet leuk/moeilijk in dit lokaal?
- Over welk beroep wil je meer informatie?
- Wat weet je over dit beroep?
- ...

Je vindt [*naam sector*] interessant.

- Wat is belangrijk als je ... wil worden?
- Wat moet je dan goed kunnen?
- Past dat bij jou? Waarom wel/niet?
- Kun je dat leren, denk je?
- Denk je dat jij dit beroep goed kan? Waarom?...

☐ Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van de belangrijkste informatie in het voortgangsgesprek. Doe dit zoveel mogelijk samen met de leerling en de ouder.
- Bespreek in de afsluiting hoe het contact tussen jou en de ouder er verder uit ziet. Geef aan hoe en wanneer het volgende gesprek plaatsvindt, wat het onderwerp is van het gesprek en welke activiteiten er rondom LOB georganiseerd worden.
- Controleer of de leerling en de ouder nog vragen hebben of iets willen bespreken. En bedank hen voor hun aanwezigheid en inzet.

Aan de ouder

In Nederland kun je veel doen: bijvoorbeeld mensen helpen, met computers werken, met auto's werken [*pas tekst aan sectoren die zichtbaar waren op de interessemarkt*].

- Uw kind vond [*lokaal*] het leukst. Begrijpt u waarom?
- Welk lokaal vond u het leukst? En waarom?
- Welke sector past het beste bij uw kind?
- Waarom past deze sector goed bij uw kind?
- ...

Uw kind vindt [*naam sector*] interessant.

- Als uw kind [*naam beroep*] wordt, wat moet uw kind dan goed kunnen, denkt u?
- Wat is belangrijk als uw kind ... wil worden, denkt u?
- Kan uw kind dat? Waarom wel/niet?
- Kan uw kind dat leren, denkt u?
- ...

Voortgangsgesprek 3

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Praatplaten	
Gespreksleidraad		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

Het derde voortgangsgesprek draait om een vernieuwde kennismaking met de leerling en de ouder voor jou als (nieuwe) docent van de leerling in de tweede fase. Ook breng je de beroeps- en onderwijservaring in het land van herkomst in kaart en krijg je inzicht in de verwachtingen van de onderwijsloopbaan van de leerlingen. Het doel van dit gesprek is de ouders en de leerling verder informeren over de opleidingsmogelijkheden ná de ISK. Ook geef je in dit gesprek uitleg over de invulling van de tweede fase van de ISK en weet de ouder hoe zijn kind wordt voorbereid op de doorstroom naar het vervolgonderwijs.

Het gesprek vindt, bij voorkeur, voor de ouderbijeenkomst plaats waarin ouders informatie krijgen over het bezoeken van een open avond. Is er geen ouderbijeenkomst waarin ouders informatie krijgen over de open avond? Of heeft de ouder deze gemist? Draag de informatie dan op een andere manier over. Neem bijvoorbeeld een halfuurtje extra tijdens het gesprek om de informatie van de ouderbijeenkomst te bespreken. Of nodig een klein groepje ouders halverwege het schooljaar uit voor een herhaling van de ouderbijeenkomst.

Opbrengsten van het gesprek

Voor de ouder

- De ouder heeft een idee van de mogelijkheden met betrekking tot het vervolgonderwijs.
- De ouder leert de (nieuwe) docent van zijn kind (beter) kennen en weet dat hij altijd contact kan opnemen.
- De ouder weet hoe zijn kind de eerste fase van de ISK ervaren heeft.

Voor de leerling

- De leerling heeft inzicht in zijn eigen kernkwaliteiten.
- De leerling weet wat hij van zijn ouder(s) nodig heeft bij zijn verdere oriëntatie op een vervolgschool.

Voor de docent

- Je weet hoe de leerling de eerste fase in de ISK ervaren heeft.
- Je hebt zicht op de onderwijservaring van de leerling en zijn interesses en kernkwaliteiten.
- Je hebt zicht op de verwachtingen van de ouder voor de onderwijsloopbaan van de leerling.
- Je kunt beter begrijpen waar deze verwachtingen vandaan komen en wat de onderliggende wens van de ouder is voor de leerling.

Voorbereiding van het gesprek

- **Was** je in de eerste fase ook de docent van deze leerling en heb je toen al voortgangsgesprekken gevoerd? Lees dan in het gespreksportfolio je notities van het vorige gesprek. Bepaal op basis hiervan of er nog andere onderwerpen zijn die je in dit gesprek wil bespreken, naast de vragen in de gespreksleidraad.
- **Ben** je een nieuwe docent van de leerling en/of heb je nog geen voortgangsgesprekken gevoerd met de leerling? Vraag dan bij je collega naar het gespreksportfolio van de leerling. Lees hier de notities van eerdere gesprekken terug. Bepaal op basis hiervan of er nog andere onderwerpen zijn die je in dit gesprek wil bespreken, naast de vragen in de gespreksleidraad.
- **Check** daarnaast of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten.

'Dit heb ik geleerd'

Voortgangsgesprek 3 vindt plaats aan het begin van fase 2. In dit gesprek geef je een overzicht van fase 1 en blik je vooruit op fase 2.

Je kunt voortgangsgesprek 3 met de leerling voorbereiden in de les.
Dit kan op de volgende manier:

- **Laat** de leerling aan de hand van verschillende vaardigheden noteren wat ze leuk vinden om te doen in het Nederlands. De leerlingen kunnen er ook afbeeldingen bij plakken, bijvoorbeeld van de voorkant van een tijdschrift (bij de vaardigheid 'lezen') of een screenshot van een Nederlandse vlog (bij 'luisteren').

De opdracht kan er bijvoorbeeld zo uit zien:

Lezen	Luisteren	Woordenschat	Spreken	Schrijven
Stel, je leest in de klas een Nederlands tijdschrift. Waar moet dat tijdschrift dan over gaan, vind jij?	Als je een Nederlandse vlog mag kijken, wat voor soort vlog kies je dan?	Wat vind je de vijf leukste woorden in het Nederlands die je hebt geleerd?	Wat doe je in de klas om Nederlands te leren praten?	Op welke schrijfo opdracht uit de les ben je trots?

- **Laat** de leerling eventueel ook aangeven wat nog lastig is en waar hij de komende tijd (in fase 2) aan zou willen werken.
- **Bespreek** de opdracht klassikaal en zorg daarbij voor voorbeelden, zodat de leerling weet wat de bedoeling is.

'Dit heb ik geleerd'

Ter aanvulling op de opdracht in de les kun je voortgangsgesprek 3 door de leerling thuis voor laten bereiden. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling een overzicht mee van de groei die doorgemaakt is in fase 1. Dit kan aan de hand van een taalrapport waarin aan wordt gegeven wat het instroomniveau was en op welk niveau een leerling nu is. Maak het concreet en visueel door een paar schrijfproducten van de leerling toe te voegen, bijvoorbeeld iets wat op is geschreven in een werkboek, een geschreven appje uit de eerste maand in de ISK of een aantal zinnen over de kerstvakantie halverwege fase 1. Laat de leerling dit thuis bekijken en bespreken met ouder. Op die manier krijgt de ouder een beter beeld van de groei op het gebied van taal.
- **Doe** eventueel hetzelfde met andere vakken, zoals tekenen of wiskunde: verzamel ook daar een aantal leerlingproducten, bundel dit in een portfolio en laat de leerling het thuis met de ouder bekijken en bespreken (in de thuistaal).
- **Bewaar** het portfolio na voortgangsgesprek 3 en vul het gedurende de tweede fase verder aan, zodat de leerling straks een compleet portfolio mee kan nemen naar het vervolgonderwijs.

Gespreksleidraad

☐ Kennismaken, contact leggen en vertrouwen opbouwen

Ken je de leerling en de ouder nog niet vanuit fase 1? Vertel dan iets persoonlijks over jezelf om het gesprek vertrouwelijk te openen, bijvoorbeeld:

- iets over een hobby of interesse
- iets over je werk op school
- iets over je kinderen
- ...

Als je vorig jaar ook docent was van deze leerling, dan kun je doorgaan op eerdere (persoonlijke informatie) zoals:

- hoe de zomervakantie was.
- hoe de asielpprocedure verloopt.
- hoe de start van het nieuwe schooljaar is verlopen.
- hoe de inburgering verloopt.
- ...

Doel gesprekken ouder, leerling, docent

We praten over hoe het met *[naam leerling]* gaat op school. We praten samen over de school in jullie land en over de school in Nederland. We praten bijvoorbeeld over de open dag en over een snuffelstage.

Vervolg

☐ Terugblik op de eerste fase + kernkwaliteiten in beeld

Bij deze vragen staan de interesses en kwaliteiten van de leerling centraal. De kernkwaliteiten zijn in eerdere gesprekken in kaart gebracht. Bespreek dit opnieuw kort zodat ook jij als nieuwe docent goed op de hoogte bent.

Blik daarnaast terug op hoe de eerste fase van de ISK is gegaan: wat heeft de leerling geleerd? Waar staat hij nu qua taalniveau? Neem opnieuw leerlingproducten mee, vraag ook je collega's van de zaak- of praktijkvakken (zoals burgerschap, mens & maatschappij, koken of techniek) om leerlingproducten aan te leveren. Hiermee kun je de ouder laten zien welke vakinhouden de leerling leert en in wat voor type vakken de leerling goed is.

Aan de leerling

- Welke vakken gaan goed?
- Welke vakken vind je moeilijk?
- Wat vind je nog moeilijk op school?
- Wat vind je leuk aan de ISK?
- Wat kun je beter: Nederlands lezen of schrijven? Nederlands praten of luisteren?
- Waar ben jij goed in? Denk aan mensen helpen, goed naar mensen luisteren, sporten, muziek maken, koken, iets repareren...
- ...

Aan de ouder

- Bent u tevreden over de ISK?
- Wat doet uw kind goed op school, volgens u?
- Wat gaat (nog) niet zo goed?
- Wat hoopt u dat uw kind dit schooljaar leert?
- Wat kan uw kind goed?
- ...

☐ Onderwijs- en beroepservaringen land van herkomst:

Bij deze vragen staan de eerdere ervaringen met onderwijs centraal. Lees in het gespreksportfolio terug wat de leerling en de ouder hier in eerdere gesprekken over hebben gezegd en bespreek het hier nog eens kort. Door opnieuw stil te staan bij de ervaringen met onderwijs kun je de verwachtingen van ouders met betrekking tot de onderwijsloopbaan in Nederland vaak beter begrijpen.

Aan de leerling

- Kun je iets vertellen over iets dat je hebt geleerd in jouw land? Iets dat je hebt geleerd van je vader, je oma, je buurvrouw of je docent? Hoe heb je dat geleerd?
- Ben je naar school geweest in jouw land?
- Kun je iets vertellen over de school in jouw land? Met hoeveel leerlingen zat je in de klas? Kreeg je boeken op school?
- Je bent naar school gegaan in jouw land. Wat vond je leuk op school? Welke vakken vond je leuk? Welke vakken vond je moeilijk?
- Welke opleiding doet je zus/broer/vriend/vriendin etc.?
- ...

Aan de ouder

- Bent u naar school gegaan?
- Wat heeft u op school geleerd?
- Bent u daarna gaan werken?
- Wat voor werk deed u?
- Wat voor werk deed u familie?
- ...

Vervolg

☐ Verwachtingen met betrekking tot de onderwijsloopbaan van de leerling

Richt je in het tweede deel van dit voortgangsgesprek op de verdere onderwijsloopbaan van de leerling.

Geef opnieuw uitleg over de uitstroomprofielen in de ISK en gebruik daarvoor de praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem. Benoem in welke route de leerling nu zit en wat zijn voorlopige uitstroomprofiel is. Laat zien welke opleidingsmogelijkheden de leerling hierna heeft.

Geef uitleg over de invulling van de tweede fase in de ISK: de leerling krijgt nu wellicht ook praktijkvakken zoals koken (route 1, route 2) of zaakvakken zoals mens & maatschappij (route 2, route 3). Maak duidelijk dat de leerling zo kennismakt met de vakinhoud van het vervolgonderwijs.

Aan de leerling

- Welke vakken vind je het leukst op school?
- Wil je meer leren over deze vakken?
- Weet je al wat voor werk/opleiding je wil doen?
- Volgend jaar ga je naar een nieuwe school. Wat vind jij belangrijk in een school? *Denk aan de grootte van de klassen, de hoeveelheid huiswerk, de mate van zelfstandig werken, de afstand van school tot thuis etc.*

Aan de ouder

- Hoe leert uw kind? Vindt uw kind het fijn om te lezen, om te schrijven? Wil uw kind graag iets doen of iets maken?
- Waar is uw kind goed in?
- Weet u waar uw kind later wil werken? Ik praat vaak met mijn kind over ... (de toekomst, werken, ...)
- Wat vindt u belangrijk bij een school? (goede docenten, geloof, vakken, bekenden op de school etc.)
- Op welke school wilt u kijken?
- Wat vindt u belangrijk bij werk?
- ...

☐ Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van het voortgangsgesprek, zoveel mogelijk samen met de ouder en de leerling.
- Bespreek in de afsluiting hoe het contact tussen jou en de ouder er verder uitziet. Geef aan hoe en wanneer het volgende gesprek plaatsvindt, wat het onderwerp is van het gesprek en welke activiteiten er rondom LOB georganiseerd worden.
- Vraag of de leerling en de ouder nog vragen hebben of nog iets anders willen bespreken. En bedank hen voor hun aanwezigheid en inzet.

Ouderbijeenkomst 'Een kijkje op een nieuwe school'

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen
Stappenplan		Beroepenkaarten
Vorbereidingsopdracht voor in de les		
Vorbereidingsopdracht voor thuis		
Draaiboek		
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.

Opbrengsten en de bijeenkomst in een notendop

In deze ouderbijeenkomst staat de voorbereiding op een open dag in het vo of mbo centraal. Tijdens de bijeenkomst horen de ouders wat een open dag is, welke informatie je daar kunt opdoen en wanneer er open dagen plaatsvinden in de regio. Ook maken de ouders kennis met verschillende scholen en vakken.

De bijeenkomst vindt plaats tussen november en februari, *voorafgaand* aan het leeuwendeel van de open dagen in de regio. Een overzicht van alle open dagen in de eigen regio vind je hier:

<https://www.kiesmbo.nl/open-dagen>

<https://www.devogids.nl/open-dagen-planner/>

Een 'oefenavond' voor ouders

De bijeenkomst bestaat uit twee delen:

Ouders krijgen informatie over de open dagen in de regio. Op welke scholen kunnen leerlingen en ouders een kijkje nemen? Wanneer is dat? Moet je je aanmelden of kun je zomaar langsgaan? Wat kun je van zo'n open dag verwachten?

Ouders en leerlingen kunnen oefenen met het stellen van vragen en het voeren van een kort gesprek met docenten. Op deze manier winnen zowel de ouders als de leerlingen aan zelfvertrouwen en wordt de drempel om daadwerkelijk iets te vragen tijdens de open dag kleiner.

Stappenplan

Doelgroep van de ouderbijeenkomst

- Ouders van ISK-leerlingen in de tweede fase van de ISK
- Leerlingen in de tweede fase van de ISK

Open dagen vinden vaak plaats tussen november en februari of eventueel maart. Dat betekent dat deze ouderbijeenkomst ook al relevant kan zijn voor leerlingen waarvan je verwacht dat ze halverwege een schooljaar doorstromen: stel, je verwacht dat de leerling ná de kerstvakantie zal doorstromen naar het vo of mbo, laat deze leerling en zijn ouders dan al ruim een jaar daarvóór aanwezig zijn bij deze ouderbijeenkomst. Zo kan de leerling nog meedoen aan de ronde van open dagen in de winter *voorafgaand* aan zijn doorstroommoment.

Opbrengsten van de ouderbijeenkomst

Voor de ouder

- De ouder weet wat een open dag is en waarom een open dag belangrijk is.
- De ouder weet welke vragen hij kan stellen op een open dag.
- De ouder weet welke relevante open dagen er in de buurt georganiseerd worden.
- *Indien nodig:* De ouder weet hoe hij zich moet aanmelden voor een open dag.

Voor de leerling

- De leerling weet wat een open dag is en waarom een open dag belangrijk is.
- De leerling weet welke vragen hij kan stellen op een open dag.
- De leerling weet welke relevante open dagen er in de buurt georganiseerd worden.
- *Indien nodig:* De leerling weet hoe hij zich moet aanmelden voor een open dag.

Informatie verzamelen

- **Verzamel** bij het vervolgonderwijs met verschillende collega's van de ISK zoveel mogelijk informatie over open dagen:
 - Wanneer vindt de open dag plaats?
Kijk daarvoor ook eens op deze websites:
 - <https://www.kiesmbo.nl/open-dagen>
 - <https://www.devogids.nl/open-dagen-planner/>
 - Moet de leerling en/of de ouder zich aanmelden voor de open dag?
 - Zo ja, is de link daarvoor al beschikbaar?
 - Is er een flyer of poster beschikbaar?
 - Is er een plattegrond van de open avond?
 - ...
- **Benader** oud-ISK-leerlingen die naar de betreffende school/scholen zijn doorgestroomd en vraag ook bij hen om bovenstaande informatie.

Inhoudelijke voorbereiding

- **Kies** de exacte doelgroep van de bijeenkomst: volstaat één bijeenkomst voor ouders van alle leerlingen? Of is het praktischer om verschillende momenten te organiseren voor ouders van toekomstige mbo-leerlingen en voor ouders van toekomstige vo-leerlingen?
De keuze is afhankelijk van de grootte van de ISK, het aantal verschillende vervolgscholen waar je leerlingen naar kunnen uitstromen etc.
- **Geef** alle opgehaalde informatie overzichtelijk weer in een powerpointpresentatie.

- **Ga** na wat voor soort vragen ouders en leerlingen waarschijnlijk willen stellen op de open dag. Gebruik hiervoor de voorbereidingsopdracht in de les en thuis. Neem ook deze vragen op in je presentatie.
- **Vul** de ‘manieren van praten’ aan (zie het leerlingmateriaal bij de voorbereidingsopdracht), als je denkt dat hier nog niet alle vragen in staan die belangrijk zijn voor ouders en leerlingen.
- **Gebruik** deze manieren van praten in de tweede helft van de bijeenkomst om ouders concreet op weg te helpen met het stellen van vragen in het Nederlands. Laat ouders tijdens de bijeenkomst eventueel zelf nog belangrijke woorden of zinnen opschrijven om de manieren van praten verder aan te vullen.

Breng de open dag in beeld!

Gebruik je een powerpointpresentatie om ouders te laten zien wat een open dag is? Bied daarbij dan zoveel mogelijk visuele ondersteuning. Denk niet alleen aan afbeeldingen, maar kijk ook eens of er filmpjes te vinden zijn op YouTube of Vimeo van een eerdere open dag. Veel scholen maken zulk soort filmpjes als promotiemateriaal. Dit kan de leerlingen en de ouders erg helpen om bijvoorbeeld een goed beeld te krijgen van de massaliteit van een open dag op een roc. Of ouders ontdekken juist dat een open dag niet spannend hoeft te zijn, maar dat het een leuke manier is om te zien welke vakken de leerling kan gaan volgen etc.

Terugkijken op de bijeenkomst

- **Blik** samen met ouders en leerlingen terug op de doelen van de bijeenkomst. Pak de vragen uit de thuisopdracht erbij en ga na op welke vragen ouders een antwoord hebben gekregen.
- **Geef** ouders de vragenkaartjes mee naar huis.

Alternatieve vormen voor deze ouderbijeenkomst

Is een ouderbijeenkomst voor een grote groep ouders niet mogelijk? Hieronder vind je twee alternatieve vormen zodat je de informatie op een andere manier kunt delen met de ouders.

Ga als ISK-groep naar een open dag

- Kies een school waar een groter gedeelte van je klas naar uitstroomt. Meld je als ISK-groep aan voor een open avond op deze vo- of mbo-instelling.
- Nodig ook de ouders hiervoor uit en meld ook hen zo nodig aan bij de instelling.
- Meld tot slot jezelf en een aantal ISK-collega's aan zodat je de groep kunt begeleiden tijdens de open dag. Ga met meerdere collega's, zodat je de ISK-leerlingen en hun ouders tijdens de open dag in een aantal kleinere groepjes kunt verdelen en zodat er per groepje een docent mee kan om waar nodig te helpen met het begrijpen van de informatie en het stellen van vragen.
- Laat de betreffende school weten dat er een groep anderstalige toekomstige leerlingen/studenten zal deelnemen aan de open avond.

Nodig oud-ISK-leerlingen uit om te vertellen over hun schoolkeuze

- Laat oud-ISK-leerlingen een korte presentatie geven over hun ervaringen met het kiezen van een school.
- Nodig verschillende oud-leerlingen uit, die nu op verschillende vo- of mbo-instellingen zitten.
- Vraag hen een korte presentatie voor te bereiden met voldoende foto's of ander beeldmateriaal.
- Leg uit dat ze de volgende vragen kunnen bespreken in hun presentatie:
 - Wat vond je belangrijk bij het kiezen van een nieuwe school?
 - Hoe groot is jouw school?
 - Hoeveel docenten en vakken heb je?
 - Hoe ziet de school eruit? Laat foto's zien.
 - Hoe zien de lokalen eruit? Waar heb je gym/wiskunde/Nederlands/beroepsvakken etc.?
 - ...

'Wat wil ik weten?'

Het kan lastig zijn naar een open dag of meeloopdag te gaan wanneer je niet weet wat je kunt verwachten of waar je op moet letten. Er zijn waarschijnlijk veel vragen, maar waar vind je het antwoord hierop? Wanneer je de leerling sturing geeft door vooraf een vragenlijst te bespreken en deze (deels) in de klas in te laten vullen, is de voorkennis geactiveerd, weet de leerling wat punten van aandacht zijn en kan de dag gericht nabesproken worden tijdens het voortgangsgesprek en thuis.

Je kunt de ouderbijeenkomst met de leerling voorbereiden in de les. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Laat** de leerling een vragenlijst invullen voorafgaand aan een open dag of meeloopdag. Je vindt in het leerlingmateriaal een voorbeeld van een vragenlijst. Je kunt de vragenlijst zelf aanpassen.
- **Besprek** samen met de leerlingen ook de 'manieren van praten'. Dit zijn handige woorden en zinnen die ze kunnen meenemen naar een open dag. Zijn alle woorden duidelijk? Welke zinnen kunnen jullie nog toevoegen?

'Vraag voor de nieuwe school'

Ter aanvulling op de opdracht 'Wat wil ik weten?' kun je de ouderbijeenkomst én de open dag door de leerling thuis voor laten bereiden, samen met de ouder. Dit kan op de volgende manier:

- **Kijk** in je gespreksportfolio per leerling welke sectoren deze leerling interessant vindt, ga bijvoorbeeld na welke sectoren de leerling aansprakten tijdens het loopbaanevenement.
- **Geef** brochures, folders of flyers van verschillende scholen mee aan de leerling, passend bij de sectoren die deze leerling interessant vindt. Dit kan zowel informatie op papier als digitale informatie zijn. Denk bijvoorbeeld aan:
 - Een papieren flyer van het vmbo in de regio
 - Een filmpje op de website van het praktijkonderwijs
 - Een digitale folder van een aantal mbo- of hbo-opleidingen

Kies in ieder geval materiaal met veel visuele ondersteuning, dus een filmpje of een brochure met veel foto's.

- **Geef** de leerling ook de vragenlijst uit het leerlingmateriaal mee. De leerling is hier wellicht tijdens de les al mee begonnen. De leerling kan de vragenlijst thuis met zijn ouder verder invullen. Zo weten de leerling en de ouder precies wat ze tijdens de open dag willen vragen.

Draaiboek

Tijd	Benodigdheden	Onderdeel	Verantwoordelijke
18.30 – 19.00	Hapjes en drinken, passend bij verschillende culturen	- Inrichting en aankleding van het lokaal incl. de 'kijktafel' met flyers van open avonden, websites van vervolgscholen zichtbaar op desktops, - Inrichting van ontvangsthall met tafels met hapjes & drankjes etc.	Docenten en teamleider
19.00 – 19.30		- Ontvangst met hapje & drankje en informele kennismaking; - Ouders de weg wijzen naar het juiste lokaal.	Docenten
19.30 – 19.45	- PowerPoint-presentatie met visuele ondersteuning - Beschikbaarheid van voldoende lokalen	- Teamleider/LOB-coördinator vertelt: doel/programma ouderbijeenkomst. - Ouders gaan daarna uiteen in groepen per klas, elke klas gaat mee met de eigen docent (bijvoorbeeld de mentor of coach).	LOB-coördinator; sleutelouder vertaalt
19.45 – 20.00		Per klas (groep met docent): - Leg uit wat een open dag is en waarom een open dag belangrijk is. - Laat een filmpje zien van een open dag, bijvoorbeeld deze: Wij gingen met onze dochter terug naar onze oude middelbare school! - YouTube - NB: het taalgebruik van Jesper in dit filmpjes is wat moeilijk, maar het filmpje geeft een beeld van wat je op een open dag kunt doen. - Leg uit dat verschillende aspecten van belang kunnen zijn bij de keuze van een vervolgschool: locatie, identiteit, docenten.	
20.00 – 20.15	- Telefoon/laptop - Groot scherm om de vogids.nl te laten zien	- Docenten laten de VO-gids of Kies mbo op het scherm zien en laat zien welke open dagen er binnenkort in de regio zijn. - Laat ouders ditzelfde uitvoeren op hun telefoon. - Ouders bekijken mogelijke scholen samen met hun kind.	Mentoren
20.15 – 20.30	Manieren van praten, een papier per ouder	- Voer een voorbeeldgesprek met een collega of gevorderde leerling: doe voor wat voor vragen je kunt stellen op een open dag. Gebruik de manieren van praten. - Besprek daarna de belangrijke woorden en zinnen: maak duidelijk wat de woorden/zinnen betekenen en model nog eens een gesprek. - Laat leerlingen en ouders daarna zelf oefenen met de manieren van praten.	Mentoren

Tijd	Benodigdheden	Onderdeel	Verantwoordelijke
20.30 – 20.40	• PowerPoint-presentatie waarin opgesomd staat wat besproken is.	• Vat samen wat vanavond aan de orde is gekomen/wat besproken is. • Ouders kunnen vragen stellen.	Mentoren
20.40 – 21.15	• Hapjes en drinken • Kijktafel met materialen	• Gezamenlijke afsluiting in de plenaire ruimte: ouders en leerlingen bedanken voor hun komst, uitnodigen om nog even wat te drinken etc. • Ouders bekijken materialen (brochures van de nieuwe school, websites op een laptop, lesboeken etc.). • Ruimte voor vragen en informeel contact; • Ouders en leerlingen vertrekken wanneer zij genoeg hebben gezien en gehoord.	Teamleider en mentoren

Voortgangsgesprek 4

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Voorbeeldgesprek van voortgangsgesprek 4	
Gespreksleidraad		Praatplaten	
		Beroepenkaarten	
		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

Het vierde voortgangsgesprek draait om de voorbereiding op vervolgonderwijs: welke stappen moeten gezet worden? Het doel van dit gesprek is de ouder en de leerling verder te laten nadenken over de onderwijsloopbaan van de leerling.

Het gesprek vindt plaats nadat de leerling een open dag/open avond heeft bezocht van mogelijke vervolgscholen. De ervaringen die de leerling daar heeft opgedaan worden in dit voortgangsgesprek besproken. Ook is dit voortgangsgesprek een manier om een eventuele meeloopdag in het vervolgonderwijs voor te bereiden.

Opbrengsten van het voortgangsgesprek

Voor de ouder

- De ouder weet welke mogelijkheden er zijn om door te stromen naar vervolgonderwijs en welke daarvan passen bij zijn kind.
- De ouder heeft, door het bezoeken van een open avond, een concreet beeld bij de mogelijke vervolgschool van zijn kind.
- De ouder heeft daarmee (meer) zicht op de opleidingsmogelijkheden in Nederland voor zijn kind.

Voor de leerling

- De leerling heeft, door het bezoeken van een open avond, een concreet beeld bij de mogelijke vervolgschool van zijn kind.
- De leerling weet dat er binnen elke sector opleidings- en beroepsmogelijkheden zijn voor elk type uitstroomprofiel.
- De leerling heeft (meer) zicht op de eigen opleidingsmogelijkheden in Nederland.

Voor de docent

- Je hebt zicht op de ervaringen van de leerling tijdens de open dag.
- Je weet wat de leerling interessant, lastig, spannend vond tijdens de open dag en weet daardoor waar je in de laatste maanden op de ISK nog aan kunt werken met de leerling.

Vorbereiding van het gesprek

- **Check** of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten.

'Een nieuwe klas of nieuwe school'

Je kunt voortgangsgesprek 4 met de leerling voorbereiden in de les. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Laat** de leerling passende karaktereigenschappen en manieren van leren invullen in het leerlingmateriaal bij dit gesprek. Geef als docent voorbeelden bij de termen die genoemd worden, zodat de leerling weet wat er bedoeld wordt. Betrek de klas hierbij door te vragen wie zich herkent in bepaalde eigenschappen.
- **Besprek** ook welke vragen de leerling zou kunnen stellen op de nieuwe school, bijvoorbeeld tijdens een meeloopdag of snuffelstage, en laat dit opschrijven.
- **Maak** een eigen invulblad met vragen, vakken en situaties die van toepassing zijn op de leerlingen in je klas, met daarbij een afbeelding of symbool om de eigenschap te verduidelijken.
- **Leg** het leerlingmateriaal tijdens het voortgangsgesprek naast de praatplaten over de verschillende onderwijstypen. Heeft de leerling bijvoorbeeld aangekruist dat hij graag veel instructie krijgt of veel samenwerkt? Dan correspondeert dit met de informatie bij de praktijkgerichte uitstroomprofielen (vmbo basis, mbo 2 etc.). Geef de leerling juist aan dat hij het liefst zelfstandig werkt en graag leert uit boeken? Dan correspondeert dit met de informatie bij de theoretische uitstroomprofielen (vmbo theoretisch, mbo 4 etc.).

'Na de ISK'

Ter aanvulling op de opdracht 'Een nieuwe klas of nieuwe school', kun je voortgangsgesprek 4 door de leerling thuis voor laten bereiden. Bijvoorbeeld zo:

- **Geef** de leerling de opdracht het invulblad thuis bespreken. Dat kan uiteraard in de thuistaal. Wat vindt de ouder van de antwoorden die aangekruist zijn, is dit herkenbaar en zijn er nog aanvullingen?

Gespreksleidraad

☐ Contact onderhouden en vertrouwen opbouwen

Heet de ouder en de leerling welkom door eerder besproken (informele) onderwerpen terug te koppelen. Vraag bijvoorbeeld hoe het thuis gaat, wat de leerling recent heeft meegemaakt en hoe de ouder zijn weg vindt in de Nederlandse maatschappij.

Doel gesprekken ouder, kind, docent

We praten over hoe het met *[naam leerling]* gaat op school. We praten ook over welke opleidingen je in Nederland kunt doen en over welke beroepen je kunt doen.

☐ Voortgang in de ISK

- Bespreek de voortgang van de leerling op de ISK. Neem opnieuw leerlingproducten mee, vraag ook je collega's van de zaak- of praktijkvakken (zoals burgerschap, mens & maatschappij, koken of techniek) om leerlingproducten aan te leveren. Hiermee kun je de ouder laten zien welke vakinhouden de leerling leert en in wat voor type vakken de leerling goed is.
- Geef uitleg over de vervolgstappen in de laatste fase van ISK: het doorstroomadvies, de aanmelding op de nieuwe school en eventueel de open dag en een snuffelstage of meeloopdag.

Aan de leerling

- Welke vakken gaan goed?
- Welke vakken vind je moeilijk?
- Wat vind je nog moeilijk op school?
- Wat vind je leuk aan de ISK?
- ...

Aan de ouder

- Bent u tevreden over de ISK?
- Wat doet uw kind goed op school, volgens u?
- Wat gaat (nog) niet zo goed?
- ...

Vervolg

☐ Opleidingen en beroepen in Nederland

- Geef uitleg over verschillende sectoren binnen het Nederlandse opleidingen- en beroepenlandschap, zoals werken in de bouw, de zorg, de financiële sector, de IT of het onderwijs. Maak duidelijk dat je binnen elke sector een opleiding kan doen op elk niveau. Binnen de sector zorg kun je bijvoorbeeld denken aan een arts maar ook aan een verpleegkundige, fysiotherapeut of medewerker in een verpleeghuis. Gebruik hiervoor de beroepenskaarten over twaalf sectoren die de breedte aan beroepsmogelijkheden in Nederland laten zien. Zo kun je concreet aan de ouder en de leerling laten zien dat er voor elk niveau een opleiding denkbaar is.
- Geef uitleg over mogelijke doorstroom ná vervolgonderwijs. Maak bijvoorbeeld duidelijk dat een leerling na vmbo theoretisch nog kan doorstromen naar de havo of dat er na vmbo basis ruimte is om naar het mbo te gaan en een beroepsopleiding te volgen met een volwaardig diploma. Gebruik hiervoor de praatplaten met het overzicht van het Nederlandse onderwijssysteem.

Aan de leerling

- In Nederland kun je veel doen: bijvoorbeeld mensen helpen, met computers werken of met auto's werken.
- Welke beroepen in Nederland heb je wel eens gezien?
- Wat lijkt jou leuk? Wat weet je over dit beroep?
- Denk je dat jij dit beroep goed kan? Waarom?
- Wil jij in de techniek/met eten/met computers/in de verzorging werken?
- Wil jij mensen helpen?
- ...

Aan de ouder

- In Nederland kun je veel doen: bijvoorbeeld mensen helpen, met computers werken of met auto's werken.
- Welk beroep past bij uw kind, denkt u?
- Waarom past dit beroep goed bij uw kind?
- Wat moet je kunnen in dit beroep?
- Als uw kind *[naam beroep]* wordt, wat moet je kind dan goed kunnen, denkt u?
- Welke opleiding(en) kun je doen voor dat beroep?
- ...

☐ Terugblik op de open dag

Als het goed is heeft de leerling, wellicht samen met zijn ouder(s), recent een open dag van het vervolgonderwijs bezocht. Gebruik onderstaande vragen om daar samen op terug te kijken.

Heeft de leerling nog geen open dag bezocht? Bespreek dan op welke school de leerling graag eens zou willen kijken. Stimuleer de ouder om mee te gaan en leg uit wat het belang is van een goede oriëntatie op een nieuwe school.

Vervolg

Aan de leerling

- Naar welke school ben je geweest?
- Heb je een rondleiding gekregen?
- Wat vond je van het gebouw?
- Hoe was de sfeer?
- Wat vond je het leukste op de school?
- Wat vond je minder leuk?
- Heb je je vragen gesteld? Wat heb je gevraagd aan de leerlingen/studenten en de docenten?
- Wat wil je nog weten over de school of over de open dag?
- ...

Aan de ouder

- Bent u meegegaan naar de open dag?
- Wat vond u van het gebouw?
- Wat vond u goed passen bij uw kind (bijvoorbeeld de sfeer, de vakken, de docenten)? Waarom?
- Wat paste niet goed bij uw kind? Waarom?
- ...

☐ Vooruitblik op een meeloopdag

Heeft de leerling de keuze gemaakt voor een vervolgschool? Dan is het belangrijk dat de leerling een dagje mee kan lopen of een korte snuffelstage kan lopen op deze school. Gebruik onderstaande vragen om te bespreken waar de leerling mee kan lopen en wat hij daar hoopt te leren.

Aan de leerling

- Waar wil je graag kijken? Bijvoorbeeld bij een groen-opleiding of bij een zorgopleiding?
- Waarom wil je daar kijken?
- Wat wil je doen als je gaat mee kijken?
- ...

Aan de ouder

- Bij welke opleiding moet uw kind gaan kijken, volgens u? Waarom?
- ...

☐ Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van het voortgangsgesprek, zoveel mogelijk samen met de ouder en de leerling.
- Bespreek in de afsluiting hoe het contact tussen jou en de ouder er verder uit ziet. Geef aan hoe en wanneer het volgende gesprek plaatsvindt, wat het onderwerp is van het gesprek en welke activiteiten er rondom LOB georganiseerd worden.
- Vraag of de leerling en de ouder nog vragen hebben of nog iets anders willen bespreken. En bedank hen voor hun aanwezigheid en inzet.

Vervolg

Ouderbijeenkomst 'Verder na de ISK'

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Stappenplan		Beroepenkaarten	
Vorbereidingsopdracht voor in de les			
Vorbereidingsopdracht voor thuis			
Draaiboek			
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Opbrengsten en de bijeenkomst in een notendop

In deze praktische ouderbijeenkomst staat het moment van doorstroom van de ISK-leerlingen naar het vo/mbo centraal. Deze bijeenkomst is van groot belang omdat ouders en leerlingen hiermee zelfredzamer worden wat betreft praktische zaken rondom de overstap. De ouderbijeenkomst wordt georganiseerd door de ISK, eventueel in samenwerking met een (NT2-)contactpersoon van het vo/mbo. Dat laatste heeft sterk de voorkeur, omdat op die manier direct de zichtbaarheid van NT2-leerlingen en hun ouders in het vervolgonderwijs vergroot wordt.

Dit document bevat een stappenplan voor het organiseren van zo'n bijeenkomst. Ideeën voor alternatieve vormen vind je aan het einde van dit stappenplan.

Een ouderbijeenkomst per vervolgschool

Tijdens deze bijeenkomst horen de ouders welke praktische stappen er gezet moeten worden rond de eerste weken in het vervolgonderwijs. Organiseer twee bijeenkomsten:

1. Een ouderbijeenkomst voor ouders van leerlingen die doorstromen naar het mbo.
2. Een ouderbijeenkomst voor ouders van leerlingen die doorstromen naar het vo.

Presenteer hier, idealiter samen met een NT2-contactpersoon van het mbo of vo, de stappen die ouders en leerlingen komende maanden moeten zetten. Doorloop de verschillende stappen of bekijk samen filmpjes van de stappen, zoals een filmpje over het bestellen van boeken. Bied voldoende gelegenheid tot het stellen van vragen.

Stappenplan

Doelgroep van de ouderbijeenkomst

- Ouders van ISK-leerlingen die binnen twee maanden doorstromen naar het vo/mbo
- Leerlingen die binnen twee maanden doorstromen naar het vo/mbo

Opbrengsten van de ouderbijeenkomst

Voor de ouder

- De ouder heeft een overzicht van praktische stappen die de leerling en de ouder moeten zetten voor een goede start in het vo/mbo, zoals het bestellen van boeken.
- De ouder kan aangeven bij welke van deze stappen hij en/of de leerling ondersteuning nodig heeft.
- De ouder is op de hoogte van belangrijke contactpersonen in het vo/mbo (mentor, NT2-ondersteuner etc.).

Voor de leerling

- De leerling heeft een overzicht van praktische stappen die de leerling en de ouder moeten zetten voor een goede start in het vo/mbo, zoals het bestellen van boeken.
- De leerling kan aangeven welke stappen hij spannend, moeilijk etc. vindt en waar hij ondersteuning bij nodig heeft.
- De leerling weet welke personen (mentor, NT2-ondersteuner etc.) hem zullen opvangen bij de start in het vo/mbo.

Informatie verzamelen

- **Verzamel** bij het vo/mbo met verschillende collega's van de ISK zoveel mogelijk informatie over de praktische zaken tijdens de overstap. Denk aan:

Leermiddelen

- Moeten leerlingen zelf hun leermiddelen (boeken) bestellen? Zo ja, wanneer en op welke manier? Of krijgen ze de leermiddelen van school in bruikleen?
- Moeten leerlingen het leermiddelenpakket zelf ophalen? Zo ja, wanneer?
- Hebben de leerlingen een specifiek *device* nodig? Zo ja, wanneer ontvangen zij die?
- Welke hulpmiddelen hebben de leerlingen nodig (bijv. een speciale rekenmachine)?
- ...

Informatie voor ouders

- Welke informatiekanalen zijn er voor ouders (mail, telefoon etc.)?
- Welke digitale systemen (Magister, Somtoday etc.) moet de ouder kennismaken?
- ...

De eerste schooldag

- Wanneer is de eerste schooldag?
- Wanneer en waar moet de leerling zich melden?
- Wie is de contactpersoon voor de ouder/de leerling voor praktische vragen in de eerste schoolweken?
- ...

Leren in het vo/mbo

- Zijn er huiswerkuren op school of maakt de leerling thuis zijn huiswerk?
- Hoe vaak per jaar is er een toetsweek?
- ...

- **Benader** oud-ISK-leerlingen die naar de betreffende school/scholen zijn doorgestroomd en vraag ook bij hen om bovenstaande informatie.
- **Nodig** zowel de oud-ISK-leerlingen als de contactpersoon van het vo/mbo uit om een bijdrage te leveren aan de ouderbijeenkomst. Zie het kader hiernaast.
- **Geef** alle stappen in de juiste volgorde weer in een compact stappenplan of vraag om een stappenplan bij het vo/mbo. Maak eenvoudige zinnen op A2-niveau en gebruik waar nodig ook nog een afbeelding of voeg een QR-code toe naar een filmpje, zo zijn er bijvoorbeeld handige instructiefilmpjes beschikbaar voor het bestellen van boeken. Zie ook [dit voorbeeld](#).
- **Test** elke stap zo veel mogelijk zelf: bekijk bijvoorbeeld de digitale omgeving om boeken te bestellen, zoek in Google Maps de juiste ingang van de vervolgschool op etc. Op die manier kun je de verschillende stappen modelen tijdens de bijeenkomst.
- Bekijk dia's uit de voorbeeldpresentatie en pas deze aan naar de situatie van je eigen school. De voorbeelddia's bevatten veel visuele ondersteuning en zijn eenvoudig qua taalgebruik. [Je vindt de voorbeeldpresentatie hier.](#)

Rol voor leerlingen en docenten uit het vervolgonderwijs

Betrek de school/de scholen waar de leerlingen naar uitstromen zoveel mogelijk bij de voorbereiding en uitvoer van deze bijeenkomst. Dat kan op de volgende manieren:

- **Vraag** of de NT2-coördinator of –contactpersoon van het vo/mbo (een gedeelte van) de informatie wil vertellen. Of vraag deze persoon om het laatste halfuur van de bijeenkomst aanwezig te zijn zodat de ouders direct kennis kunnen maken met de NT2-coördinator.
- **Kies** je voor organisatie samen met het vo/mbo? Bespreek dan de mogelijkheid om de bijeenkomst te laten plaatsvinden op de locatie van het vo/mbo.
- **Laat** het stappenplan met praktische informatie over de doorstroom controleren door een (NT2-)contactpersoon van het vo/mbo. Klopt de informatie?

Ook oud-ISK-leerlingen die nu naar de betreffende vo- of mbo-school gaan, kunnen een bijdrage leveren aan de ouderbijeenkomst. Vraag dit rechtstreeks aan de oud-leerlingen of neem contact op met de NT2-coördinator in het vo/mbo en vraag diegene om dit samen met de oud-ISK-leerlingen voor te bereiden:

- **Vraag** oud-ISK-leerlingen om aanwezig te zijn voor een 'vragenblokje' van ISK-leerlingen en hun ouders. ISK-leerlingen vinden het heel leuk en prettig om de ervaringen van leeftijdsgenoten te horen. Bijkomend voordeel is dat oud-ISK-leerlingen ook kunnen antwoorden in de thuistaal, waardoor de bijeenkomst begrijpelijker wordt voor (een deel van) de ouders.
- **Laat** oud-ISK-leerlingen een vlog of fotocollage maken van praktische zaken in het vo of mbo. Denk aan een korte vlog 'Even inloggen in Magister' of 'Ik neem de bus naar school'. Of denk aan een fotocollage 'Spullen voor mijn schooldag' met daarop foto's van lesboeken, een etui, een laptop etc. etc. Deze vlog of collage kunnen ze laten zien tijdens de ouderbijeenkomst, waardoor de praktische informatie een stuk visueler wordt.

Inhoudelijke voorbereiding

- **Kies** de doelgroep van de bijeenkomst: volstaat één bijeenkomst voor ouders van alle leerlingen die binnenkort doorstromen? Of is het praktischer om verschillende momenten te organiseren voor ouders van toekomstige mbo-leerlingen en voor ouders van toekomstige vmbo-/havo-/vwo-leerlingen?
De keuze is afhankelijk van de grootte van de ISK, het aantal verschillende vervolgscholen etc. Kies bijvoorbeeld voor drie bijeenkomsten: een bijeenkomst voor de ouders van toekomstige mbo-leerlingen (16+-leerlingen), één voor de ouders van toekomstige vmbo-leerlingen (12-16 jaar) en één voor de ouders van havisten en vwo'ers (12-16 jaar).
- **Kies** een presentatievorm die uitnodigt tot een gelijkwaardige inbreng in het gesprek, bijvoorbeeld een carrousel: laat ouders in kleinere groepjes langs een aantal plekken lopen waar zij bijvoorbeeld specifieke informatie over het bestellen van boeken, over de eerste schooldag, over contactpersonen etc. krijgen. Op die manier is er meer gelegenheid tot het voeren van een gelijkwaardig gesprek en tot het ophalen van de ervaringen en de ideeën van ouders.
- **Varieer** in sprekers: wie geeft de informatie? Niet alleen de school, maar juist ook een ouder van een leerling die al is doorgestroomd of een oud-ISK-leerling zelf kan informatie overdragen. Of laat ouders samen (per thuistaal) in gesprek gaan over hoe zij een bepaalde praktische stap zouden uitvoeren. Vervolgens kan de groep ouders gezamenlijk, met jou als begeleider, een juiste/passende vorm kiezen voor het uitvoeren van de praktische stappen.

Terugkijken op de bijeenkomst

- **Blik** samen met ouders en leerlingen terug op de doelen van de bijeenkomst. Pak de vragen uit de thuisopdracht erbij en ga na op welke vragen ouders een antwoord hebben gekregen.
- **Geef** aan hoe je terugkomt op vragen die nog open staan: doe jij dat, doet de nieuwe mentor of NT2-coördinator van de nieuwe school dat, gebeurt dat per mail of telefonisch etc.?
- **Noteer** de toezeggingen die je doet en informeer de eventuele andere betrokkenen over de vragen die door hen beantwoord moeten worden.
- **Geef** ouders het stappenplan met de praktische stappen mee naar huis.

Alternatieve vormen voor deze ouderbijeenkomst

Is een ouderbijeenkomst voor een grote groep ouders niet mogelijk? Hieronder vind je twee alternatieve vormen zodat je de informatie op een andere manier kunt delen met de ouders.

Organiseer een inloopspreekuur voor ouders

- **Bereid** de inhoudelijke informatie voor zoals hierboven in het stappenplan wordt beschreven.
- **Nodig** ouders uit voor verschillende tijdslots: ouders zijn op specifieke momenten welkom om op de ISK vragen te stellen over de praktische stappen. De NT2-coördinator van het vo/mbo is hierbij aanwezig.

Dit spreekuur is vrijblijvend. Ouders die geen vragen hebben, bijvoorbeeld omdat er al eerder een kind is doorgestroomd naar het vo of omdat zij geholpen worden door een sleutelpersoon, hoeven niet naar het spreekuur te komen.

Maak een screencast of infographic voor de praktische stappen

- **Bereid** de inhoudelijke informatie voor zoals hierboven in het stappenplan wordt beschreven.
- **Gebruik** vervolgens een programma zoals Screenpal of Piktochart om de verschillende stappen overzichtelijk weer te geven.
- **Ontwikkel** de screencast of infographic samen met het vo/mbo. Bekijk de screencast/infographic in de klas met de leerlingen en model de stappen vervolgens ook direct.
- **Bespreek** de vragen van leerlingen hierover en moedig hen aan om de informatie thuis nogmaals te bekijken, met de ouders.

'Wat wordt anders?'

Je kunt de ouderbijeenkomst met de leerling voorbereiden in de les. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Leg** uit dat de ouderbijeenkomst binnenkort gaat over de praktische zaken die de leerling moet regelen voordat hij in de nieuwe klas gaat beginnen. Noem zaken zoals boeken of leermiddelen bestellen, de weg naar school vinden, inloggen in een online leeromgeving etc.
- **Maak** een woordweb om de voorkennis over dit onderwerp te activeren. Zet op het bord 'Naar een nieuwe klas of een nieuwe school' en laat de leerlingen één voor één naar het bord lopen om er iets bij te zetten wat zij associëren met de doorstroom naar het regulier onderwijs. Daarna bespreek je klassikaal wat er op het bord staat.
- **Laat** de leerling een overzicht maken van alles wat er anders is in de nieuwe klas of op de nieuwe school. Schrijf dit in steekwoorden op het bord, zoals 'het rooster', 'de lestijden', 'de route' etc. en bespreek vervolgens samen *waarom* het anders is en wat de leerling al weet. Weet iemand bijvoorbeeld al de weg naar de nieuwe school? Zo ja, hoe heeft deze leerling dat geleerd? En heeft hij een tip voor andere leerlingen om ook de nieuwe route naar school te kunnen uitstippelen?
- **Laat** de leerlingen op een briefje schrijven wat hen nog moeilijk of spannend lijkt aan de nieuwe klas of de nieuwe school. Verzamel de briefjes van de hele klas in een grote kom. Als docent pak je een briefje uit de kom, schrijf je op het bord wat erop staat en bespreek je het klassikaal. Vraag uit wie dit ook zo ervaart, laat de leerlingen voorbeelden geven en zorg ervoor dat eventuele spanning wordt weggenomen. Herhaal dit tot de kom leeg is.
- **Gebruik** deze vragen om de ouderbijeenkomst verder in te vullen. Als veel leerlingen vragen hebben over het rooster, vraag dan bijvoorbeeld op de vervolgschool om een voorbeeldrooster zodat je die kunt laten zien tijdens de ouderbijeenkomst.

Vorbereidingsopdracht voor thuis

Ter aanvulling op de opdracht 'Wat wordt anders?' kun je de ouderbijeenkomst door de leerling thuis voor laten bereiden, samen met de ouder. Dit kan op de volgende manier:

- **Laat** de leerling en de ouder van tevoren samen nadenken over wat ze al weten over de nieuwe school en waar ze nog vragen over hebben. Geef de leerling een eenvoudig schrijfbld mee naar huis waarop ingevuld kan worden wat ze al weten en welke vragen ze nog hebben. De leerling en de ouder kunnen schrijven in het Nederlands of in de thuistaal, zorg er in het laatste geval voor dat er sleutelfiguren aanwezig zijn op de ouderbijeenkomst om de informatie te vertalen.
- **Vraag** de ouder om deze schrijfblden mee te nemen naar de bijeenkomst. Op die manier heb je een idee van de voorkennis en weet je wat de meest prangende vragen zijn die tijdens de bijeenkomst aan bod moeten komen.
- **Gebruik** de vragen in het schrijfkader aan het einde van de bijeenkomst om te reflecteren: heeft de ouder de informatie gekregen waarvoor hij kwam? Welke vragen staan nog open en moeten worden doorgegeven aan bijvoorbeeld de nieuwe docent van de leerling?

Draaiboek

Tijd	Benodigdheden	Onderdeel	Verantwoordelijke
18.30 – 18.45	- Hapjes en drinken, passend bij verschillende culturen - Kijktafel met materialen uit het vervolgonderwijs	- Inrichting en aankleding van het lokaal incl. de 'kijktafel' met lesmaterialen, portfolio's, tablets/laptops etc.; - Inrichting van ontvangsthall met tafels met hapjes & drankjes etc.	Docenten en teamleider + evt. NT2-coördinator van het vo/mbo
18.45 – 19.00		- Ontvangst met hapje & drankje en informele kennismaking; - Ouders de weg wijzen naar het juiste lokaal en/of ouders opsplitsen in kleine groepen zodat ze een route door de school kunnen afleggen (afhankelijk van hoe je de informatie presenteert).	Docenten
19.00 – 19.20	<u>Powerpoint met info in NL en thuistaal</u>	Informatie via PowerPoint over de praktische stappen.	Teamleider en NT2-coördinator vo/mbo
19.20 – 19.30		Ruimte voor vragen aan docenten en aan contactpersoon van het vervolgonderwijs	
19.30 – 19.50	Fotocollages en vlogs van oud-ISK-leerlingen	Oud-ISK-leerlingen geven extra uitleg bij een aantal praktische stappen, aan de hand van een korte vlog of foto's.	Oud-ISK-leerlingen, samen met NT2-coördinator
19.50 – 20.00		Ruimte voor vragen aan contactpersoon van het vervolgonderwijs en vragen aan oud-ISK-leerlingen	
20.00	- Hapjes en drinken - Kijktafel met materialen uit het vervolgonderwijs	Gezamenlijke afsluiting: ouders en leerlingen bedanken voor hun komst, uitnodigen om nog even wat te drinken etc.	

Het overdrachtsgesprek

Benodigde bouwstenen		Aanvullende hulpmiddelen	
Vorbereidingsopdracht voor in de les		Gespreksportfolio	
Vorbereidingsopdracht voor thuis		Groeidocument Goede gespreksvoering	
Gespreksleidraad			
Deze bouwstenen vind je op de volgende pagina's.		Klik op een icoon om naar het hulpmiddel te gaan.	

Wanneer en met welk doel voer je het gesprek?

Het overdrachtsgesprek draait om de warme overdracht van leerling én ouder naar het vervolgonderwijs. Het kan voor de ISK-leerling een grote stap zijn om naar een andere school te gaan. Als ISK-docent speel je hier een belangrijke rol in. Je kunt deze stap namelijk verkleinen door samen met de leerling en ouder in gesprek te gaan over wat zij kunnen verwachten en over hoe de komende tijd eruit gaat zien. Het is fijn voor de leerlingen en de ouder om dit gesprek te voeren met iemand die zij al goed kennen en vertrouwen. Samen kun je dus deze grote stap verkleinen. Het doel van dit gesprek is vooral vragen die de ouder en de leerling nog hebben beantwoorden.

Je voert het gesprek vlak voordat de leerling doorstroom naar het vo/mbo, aan het einde van fase 2 in de ISK. Indien mogelijk sluit ook een docent van de nieuwe school aan bij dit gesprek, bijvoorbeeld de nieuwe mentor (als dat al bekend is), een NT2-deskundige uit het vo/mbo of de zorgcoördinator.

Vóór dit overdrachtsgesprek heeft de ouder al praktische informatie over de doorstroom gekregen op de ouderbijeenkomst. Is er geen ouderbijeenkomst waarin ouders

praktische informatie krijgen over de doorstroom? Geef die informatie dan mee in dit overdrachtsgesprek. Bekijk het voorbeeldschema waarin ouders zien welke zaken ze moeten regelen, zoals boeken bestellen, roosters ophalen etc. Bespreek zo'n schema dan in dit gesprek.

Een gesprek met de nieuwe mentor of coach uit het vervolgonderwijs

Dit overdrachtsgesprek is een gesprek tussen jou als ISK-docent, de leerling, de ouder én de nieuwe docent van het vo of mbo. Nodig iedereen dus op tijd uit voor het gesprek.

Is de nieuwe mentor of coach niet aanwezig bij het gesprek? Noteer de informatie uit dit gesprek dan zorgvuldig en lever deze informatie, samen met bijvoorbeeld een doorstroomdossier, aan bij de vervolgschool.

Opbrengsten van het overdrachtsgesprek

Voor de ouder

- De ouder weet met wie hij voortaan contact op kan nemen wanneer hij vragen heeft over de onderwijsloopbaan van zijn kind.
- De ouder ontmoet de nieuwe mentor van zijn kind.
- De ouder weet welke praktische stappen er eventueel nog moeten worden gezet vóór de start in het vo/mbo.

Voor de leerling

- De leerling weet in grote lijnen wat er van hem verwacht wordt op het vo/mbo en wat hij kan verwachten van zijn nieuwe mentor.
- De leerling krijgt inzicht in praktische zaken van het vervolgonderwijs: tijden, rooster, lessen.
- De leerling maakt kennis met de nieuwe mentor.

Voor de docent (ISK)

- Je weet met wie (uit het vo/mbo) je contact kunt opnemen om op de hoogte te blijven van de vorderingen van de leerling.
- Je krijgt zicht op welke extra informatie ouders en leerlingen nodig hebben (praktische zaken over boeken regelen, contactpersoon etc.).
- Je hebt zicht op verwachtingen die ouders en leerlingen hebben ten aanzien van het vo/mbo.

Voor de nieuwe mentor/coach (vo/mbo)

- De nieuwe mentor krijgt inzicht in de wensen voor de onderwijsloopbaan en de opleidingsmogelijkheden van de leerling.
- De nieuwe mentor krijgt inzicht in de kernkwaliteiten en interesses van de leerling.

Vorbereiding van het overdrachtsgesprek

- **Informeer** de ouders over het tijdstip, het doel en het onderwerp van het gesprek. Gebruik hierbij één of twee voorbereidende vragen zodat ouders zich thuis kunnen voorbereiden en/of alvast na kunnen denken over het onderwerp. Dit komt de gelijkwaardigheid tussen de verschillende gesprekspartners ten goede. De ouder hoeft nog geen antwoord te hebben op de vragen. Deze vragen dienen alleen ter voorbereiding en activering van de voorkennis. Gebruik bijvoorbeeld onderstaande tekst in kader.
- **Check** daarnaast of je aan de algemene voorbereidingspunten hebt gedacht, zoals het regelen van een tolk en het uitvoeren van de voorbereidingsopdrachten.

Uitnodiging aan de ouders

Beste ...,

Uw kind gaat naar een andere school. Ik nodig u uit voor een laatste gesprek op de ISK. *[Noem de datum, tijd en locatie van het gesprek.]*

In dit gesprek praten we over de laatste weken op de ISK. En we praten over de eerste weken in het vo/mbo. U maakt ook kennis met de nieuwe mentor van uw kind op de nieuwe school.

We praten over deze vragen:

- Wat weet u al over de nieuwe school van uw kind?
- Welke vakken krijgt uw kind op de nieuwe school?
- Wie is de nieuwe mentor van uw kind?

Heeft u zelf nog vragen? Neem uw vragen mee, dan praten we erover op de ISK.

Tot ziens op *[datum]*!

Hartelijke groet,

...

'Mijn schoolloopbaan'

Je kunt het overdrachtsgesprek met de leerling voorbereiden in de les. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

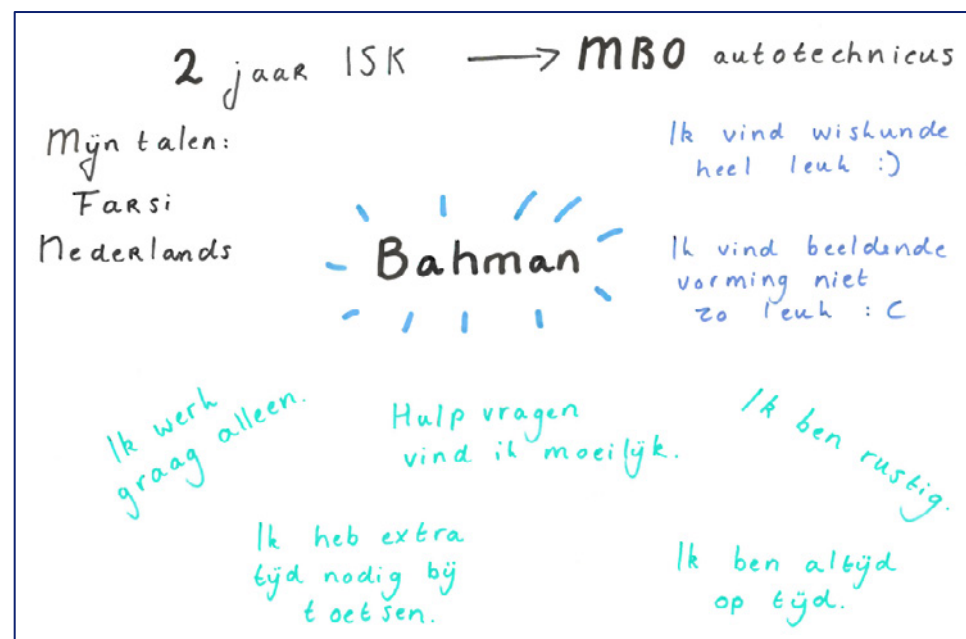
- **Laat** de leerling een poster maken waarin hij de route van ISK naar vervolgonderwijs in kaart brengt. De leerling laat naast deze samenvatting ook zien wat hij na de ISK gaat doen. De opdrachten bij de voortgangsgesprekken 1 t/m 4 gebruikt de leerling als leidraad.
- Tijdens het overdrachtsgesprek bespreekt de leerling de poster met de nieuwe mentor. Om dit te oefenen kun je er als docent voor kiezen om de posters al eens eerder te laten presenteren. Dit kan voor de klas of voor het hele docententeam van de ISK. In dat laatste geval zou je er een 'uitzwaaidag' van kunnen maken. Te spannend? Laat de leerling de poster dan bijvoorbeeld in een klein groepje met klasgenoten presenteren, zodat er in ieder geval geoefend wordt. Dat maakt de drempel een stuk lager om de poster tijdens het overdrachtsgesprek te presenteren aan de nieuwe docent.

'Mijn schoolloopbaan'

Ter aanvulling op de opdracht 'Mijn schoolloopbaan', kun je het overdrachtsgesprek door de leerling thuis voor laten bereiden. Dit kan bijvoorbeeld op de volgende manier:

- **Geef** de leerling de opdracht thuis de poster te bespreken. Laat de leerling het voor de ouder presenteren. Heeft de ouder nog vragen voor de nieuwe docent? Maak dit bespreekbaar, zodat iedereen weet wat de leerling te wachten staat in de volgende fase in de schoolloopbaan.

Gespreksleidraad

☐ Kennismaken, contacten onderhouden en vertrouwen opbouwen

Welkom, leuk dat jullie er zijn! We gaan vandaag praten over jou en over het vo/het mbo. Na de zomervakantie ga je al naar een andere school. We gaan eerst even kennismaken. *Vraag de docent uit het vo/mbo om kort iets over zichzelf te vertellen en om ook iets persoonlijks te delen. Laat daarna de leerling en de ouder zichzelf voorstellen.*

☐ Verwachtingen en vragen over het vervolgonderwijs

Deze vragen zijn bedoeld om te inventariseren wat de leerling en de ouder al weet over het vervolgonderwijs. Wat verwachten de ouder en de leerling? Hebben zij een goed beeld van wat hen te wachten staat? Gebruik de kopjes als een soort checklist. Hebben de leerlingen en de ouder nog vragen? Die vragen kunnen bijvoorbeeld gaan over de school, de eerste dagen, huiswerk, de mentor en conciërge, toetsen, Magister etc.

Aan de leerling

- Heb je met je vader/moeder gepraat over beroepen in Nederland?
- Wil je vertellen waar jullie over hebben gepraat?
- Heb je nog een vraag over opleidingen in Nederland?
- Heb je nog een vraag over beroepen in Nederland?
- Je gaat naar een nieuwe school. Hoe vind je dat?
- Wat vind je leuk aan de nieuwe school? *(de klassen, de vakken, de mensen)*
- Wat vind je nog niet zo leuk?/Wat vind je spannend?/Wat vind je moeilijk? *(nieuw schema, vakinhoud, zelfstandigheid)*
- Kun je uitleggen waarom?
Ga in op het aspect waar de leerling nog tegen op ziet, als docent ben je een vertrouwd persoon en kun je eventuele onzekerheden wegnemen.
- ...

Aan de ouder

- Heeft u samen gepraat over beroepen in Nederland?
- Heeft u nog een vraag over opleidingen in Nederland?
- Heeft u nog een vraag over beroepen in Nederland?
- Uw kind gaat naar een nieuwe school. Hoe vindt u dat?
- Vindt u het leuk dat uw kind naar een nieuwe school gaat? Waarom?
- Wat vindt u nog moeilijk of spannend aan een nieuwe school? Waarom?
- ...

Vervolg

□ Voorbereiding op de nieuwe school

Besprek praktische zaken rondom de overstap naar de nieuwe school. Betrek de nieuwe mentor hierbij, laat hem reageren op eventuele vragen van de leerling of de ouder en laat de mentor ook het een en ander vertellen over de school. Denk aan dingen zoals hoe laat de schooldag begint, wanneer je je schoolboeken kunt ophalen of hoe de NT2-ondersteuning vorm krijgt.

Aan de leerling

Een kijkje op de nieuwe school

- Ben je al op de school geweest?
 - Vond je het gebouw mooi?
 - Heb je gepraat met een leerling of een docent?
 - Hoe vond je het op de school?
- Heb je je mentor al gezien?
- Hoe heet de mentor?

Nieuwe vrienden maken

- Ken je leerlingen van de ISK die ook naar jouw nieuwe school gaan?
- Wat wil jij graag doen om je klasgenoten te leren kennen?
Bijvoorbeeld samen sporten of een spel spelen.

Boeken ophalen

- Weet je al wanneer je je boeken kunt halen?
- Weet je al waar je je boeken moet halen?

Huiswerk maken

- In Nederland krijg je huiswerk van veel vakken. Je krijgt uitleg over het huiswerk *op school*. En je maakt het huiswerk *thuis*.
Heb je op de ISK weleens huiswerk gemaakt?
 - Van welk vak vond je het huiswerk leuk?
 - Van welk vak vond je het huiswerk moeilijk?
- Heb jij thuis een plek om huiswerk te maken?

Extra taalondersteuning

- Op de nieuwe school kun je hulp krijgen bij Nederlands leren. Wat voor hulp vind je fijn? Bijvoorbeeld hulp bij schrijven of bij woorden leren?
- Hoe vaak wil je hulp, denk je?

Aan de ouder

Een kijkje op de nieuwe school

- Bent u al op de school geweest?
 - Vond u het gebouw mooi?
 - Heeft u gepraat met een leerling of een docent?
 - Hoe vond u het op de school?

Nieuwe vrienden maken

Op de nieuwe school zijn kennismakingsactiviteiten. De leerlingen leren nieuwe klasgenoten en docenten kennen. De leerlingen sporten samen en doen spelletjes. Dit heet een 'kennismakingsactiviteit'.

- Begrijpt u wat 'een kennismakingsactiviteit' is?
- Welke activiteit past bij uw kind, volgens u?

Boeken ophalen

- Krijgen leerlingen in [*land van herkomst*] boeken van de school, weet u dat?
- Weet u of u boeken moet bestellen voor uw kind?

Huiswerk maken

- Uw kind krijgt op de nieuwe school huiswerk: uw kind moet thuis leren of opdrachten maken. Kan uw kind thuis op een rustige plek huiswerk maken?

Extra taalondersteuning

- Vindt u het belangrijk dat uw kind hulp krijgt bij verder Nederlands leren?
- Welke vraag heeft u over extra hulp bij taalleren?

Vervolg

☐ Ruimte voor vragen van de leerling en de ouder

Bespreek eventuele vragen die de leerling en de ouder nog hebben aan jou of aan de docent uit het vervolgonderwijs. Bespreek ook de behoefte aan contactmomenten en laat de nieuwe docent vertellen wat gebruikelijk is qua ouderbijeenkomsten, oudergesprekken etc.

Aan de leerling

- Welke vragen heb je nog over je nieuwe school?
- Heb je nog vragen over de kennismaking of de mentor?
- Hoe vaak wil je contact met je nieuwe mentor of begeleider?
- ...

Aan de ouder

- Is alle informatie duidelijk?
- Heeft u nog vragen over de nieuwe school van *[naam kind]*?
- Weet u met wie u contact kunt opnemen?
- Hoe vaak wilt u contact met de docent van uw kind?
- ...

☐ Afsluiting

- Geef een korte samenvatting van het overdrachtsgesprek, zoveel mogelijk samen met de ouder en de leerling.
- Bespreek in de afsluiting of er nog een ander afscheidsmoment is tussen jou, de ouder en de leerling. Geef eventueel ook aan hoe de ouder contact op kan nemen met de docent van het vervolgonderwijs en wanneer er een volgend contactmoment is tussen de ouder en het vo of mbo.

5. Aanvullende hulpmiddelen

Bij verschillende gesprekken en ouderbijeenkomsten heb je een aantal hulpmiddelen nodig. Er zijn zes soorten hulpmiddelen:

Voorbeeldgesprekken

Successleutels voor een goed gesprek

Gespreksportfolio

Praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem

Beroepenkaarten

Groeidocument 'Goede gespreksvoering'

De eerste drie hulpmiddelen hebben specifiek betrekking op de gesprekken.

De toolkit bevat zes gespreksleidraden voor gesprekken met de leerling en ouder. In elk gesprek leer je de leerling en de ouder beter kennen en na afloop weet je meer over de interesses en verwachtingen van de leerling en ouder. In de gesprekken staan de volgende drie uitgangspunten steeds centraal:

1. School-oudercontact vindt altijd plaats op basis van **gelijkwaardigheid**.
2. Binnen school-oudercontact is ruimte voor **wederzijds leren**: de docent leert van de ouder en de ouder leert van de docent.
3. School-oudercontact kan pas effectief zijn als je oog hebt voor **diversiteit** en daar sensitief mee omgaat.

Hoe ziet zo'n gelijkwaardig, wederkerig en diversiteitssensitief gesprek er precies uit? En hoe kun je je eigen gesprekken onder de loop nemen? Daar helpen de aanvullende hulpmiddelen je bij:

- In de **voorbeeldgesprekken** zie je hoe een gelijkwaardig, diversiteitssensitief gesprek tussen docent, ouder en leerling eruit kan zien. Je leest hoe het gesprek verloopt en hoe de docent bewust bepaalde strategieën inzet of vragen stelt om een gelijkwaardig gesprek te voeren.
- Neem eens een van je eigen voortgangsgesprekken op en neem dan je eigen gesprek onder de loop. Wat valt je op?
- De **successleutels** geven aan welke kennis, vaardigheden en attitude nodig zijn om een goed gesprek te voeren. Bij de successleutels staan concrete voorbeelden uit het voorbeeldgesprek.
- In het **groeidocument 'Goede gespreksvoering'** is ruimte om je ervaringen met de voortgangsgesprekken en andere contactmomenten op te nemen. Naarmate je de successleutels beter in de vingers hebt, zul je merken dat het contact tussen de ouder en jou steeds gelijkwaardiger, wederkeriger en sensitiever verloopt. Je kunt met dit document je eigen ontwikkeling in beeld brengen en volgen. [Download hier het groeidocument.](#)

Voorbeeldgesprekken

Het startgesprek | Een voorbeeld

Hoe ziet een gelijkwaardig en diversiteitssensitief startgesprek eruit? Hoe geef je ruimte aan de ervaringen van de leerling en de ouder? En hoe reageer je op korte antwoorden van de leerling of de ouder, hoe stel je vervolgvragen?

Bekijk het startgesprek hieronder, aangevuld met toelichtingen en tips. Dit voorbeeldgesprek past bij de leidraad van het startgesprek.

Ella

Enver

Daryna

Docent Ella is mentor van Daryna, een Oekraïense leerling die sinds acht weken deel is van Ella's mentorklas. Daryna en haar vader Enver komen samen naar de ISK voor het startgesprek.

Praat rustig en laat regelmatig een stilte vallen.

Laat merken dat je oprecht geïnteresseerd bent in de ouder en zorg ervoor dat hij zich gezien en erkend voelt.

Zorg voor een ontspannen begin en maak duidelijk dat het gesprek draait om wederzijdse kennismaking. Neem eventueel een voorwerp of foto mee om iets meer van jezelf te laten zien.

Ha Daryna, fijn dat je er bent! Je bent samen met je vader. Wat fijn. Welkom! Hoe heet u?

Ik heet Enver. Enver Polyakov.

Enver Polyakov. Spreek ik uw naam zo goed uit?

Ja.

Fijn dat u er bent!

Ik ben Ella, ik ben de mentor van Daryna. Ik geef elke dag les aan jouw klas, hè Daryna? We zien elkaar heel vaak!

Ik werk al tien jaar op deze school. Dat vind ik heel leuk.

Ik woon hier in Leiden. Kijk, dit ben ik met mijn gezin.

Verken hoe de leerling vindt dat het gaat op de ISK. Docent Ella begint hier met een open vraag, maar Daryna geeft een sociaal gewenst antwoord. Vraag rustig door om te peilen wat er goed gaat en wat moeilijk is.

Docent Ella biedt ruimte voor de eerdere leerervaringen van de leerling en laat merken dat Daryna's Oekraïense ervaringen gezien en gewaardeerd worden.

Nou, Daryna, hoe gaat het op school?

Goed.

Ja?

Ja, heel goed!

Wat vind je goed gaan?

Alles. Alles heel goed.

Hoe gaat het met Nederlands praten?

Ja, mooi. Gaat goed. Is leuk, praten.

Ja, je oefent heel goed met spreken! En praten met vriendinnen is leuk hè.
En hoe gaat het met woorden leren?

Is moeilijk. Niet goed.

Wat vind je moeilijk bij woordjes leren?

Die letters. Zijn anders. Anders dan Oekraïense letters.

Aha, woorden schrijven is moeilijk.

Ja. Schrijven.

Ja, dit alfabet is anders hè. Kun je jouw naam schrijven in jouw eigen taal?

[Daryna schrijft haar naam op in Oekraïens schrift.]

Kijk, dit is mijn taal.

Dat ziet er mooi uit! Knap dat jij dit alfabet zo goed kunt schrijven.

Hoe vindt Daryna het op school, denkt u? Vindt Daryna school moeilijk? Of makkelijk?

Ja, goed. Beetje moeilijk. Euuh... I think... she likes school, but learning the language is difficult.

Ja, dat snap ik. Praat u wel eens met Daryna over school?

Ja. Soms.

Als Daryna thuiskomt, praat ze dan over school?

Ja.

Wat vertelt Daryna dan aan u?

School is leuk. Veel Oekraïense mensen. Is fijn.

Ja, dat klopt, we hebben veel Oekraïense leerlingen in de klas. Dat is erg gezellig!

Vertelt Daryna thuis over Nederlands leren?

Ja, is moeilijk.

Vindt Daryna Nederlands leren moeilijk?

Ja, beetje moeilijk. Maar ook leuk. Leuk op school. [Enver kijkt naar Daryna ter bevestiging.]

Ja, leuk op school.

Ik vind moeilijk. Moeilijke taal.

....

Docent Ella controleert of Daryna degene is die Nederlands leren moeilijk vindt. Of Enver.

Ella, Daryna en Enver praten over hoe het gaat met Daryna en hoe ze de school vindt. Daarna polst Ella welke vragen Daryna en Enver hebben over de ISK.

Daryna is nu zes weken bij ons op school. Heeft u vragen over de ISK?

Nee, geen vraag.

Wat weet u al over de ISK?

Is school. School voor Oekraïne, Syria, andere landen.

Ja, onze school is voor leerlingen die Nederlands gaan leren. Leerlingen uit Oekraïne, zoals Daryna. En ook andere landen.

Zal ik iets vertellen over de lessen? Daryna, wil jij aan je vader vertellen over de vakken? Je mag ook in het Oekraïens vertellen.

Ja, goed.

[Daryna vertelt in haar thuistaal over de vakken die ze krijgt op de ISK. Enver en Daryna praten kort samen.]

De leerling krijgt zelf de kans om te vertellen over haar schooldagen, in de thuistaal.

Fijn, Daryna, dat jij dit wil vertellen. Heeft u vragen over de vakken?

Vakken is goed. Is belangrijk. Taal. En wiskunde.

Ja, Daryna krijgt belangrijke vakken.

Ik vind, Daryna moet goed leren.

Ella haakt in op iets wat Enver zelf aandraagt: hij vindt leren belangrijk voor Daryna. Ellen vraagt hier op door en krijgt zo meer inzicht in Envers ervaringen met en verwachtingen van het onderwijs. Omdat Enver lang aarzelt in het Nederlands geeft Ella ruimte om in het Engels te vertellen: Enver beheerst het Engels beter dan het Nederlands.

U vindt leren belangrijk. Kunt u vertellen waarom?

Ik denk... Ik vind... Euhm. Let me tell you in English. Studying is very important.

I want Daryna to get a diploma and to get a good job...

Het voortgangsgesprek | Een voorbeeld

Dit voorbeeldgesprek past bij de leidraad van het voortgangsgesprek 4 en de voorbereidende opdrachten bij voortgangsgesprek 4.

Docent Simon is mentor van Zahra, een Syrische leerling die sinds 1 jaar en 8 maanden deel is van Simons mentorklas. Zahra is 16 jaar. Het uitstroomprofiel van Zahra is mbo niveau 2. Zahra en haar moeder Saleema komen samen naar de ISK voor het voortgangsgesprek.

Simon pakt in de voorbereiding op het gesprek Zahra's gespreksportfolio erbij zodat hij de interesses van de leerling en de wensen van de ouder paraat heeft. Hij bespreekt in het gesprek allereerst de aanleiding voor het gesprek: Zahra heeft recent een open dag op het mbo bezocht. De open dag wordt besproken aan de hand van de voorbereidende opdrachten die Zahra in de les en thuis heeft gemaakt.

Simon begint rustig. Hij geeft de leerling de ruimte om eerst antwoord te geven op algemene vragen. Deze antwoorden kent hij al, omdat de opdracht is gemaakt in de les, maar als aanloop naar het gesprek laat hij de leerling hier eerst over vertellen. Ook ontdekt Simon op deze manier of Saleema de vragenlijst heeft gezien thuis.

Ha Zahra, fijn dat je er bent! Ik zie: je bent samen met je moeder. Wat fijn. Welkom!

[Simon pakt de vragenlijst van Zahra erbij.]

Je bent naar de open dag geweest van de opleiding Kapper op het ROC. [Simon wijst naar de vragenlijst waar de leerling in de les aan heeft gewerkt.]

Deze opdracht heb je in de les gemaakt. Hebben jullie hier thuis ook over gepraat?

Ja.

[Saleema knikt instemmend.]

[Simon kijkt naar Zahra]. Kun je wat meer vertellen over de open dag? Waar ben je geweest?

Bij opleiding Haarverzorging op ROC van Amsterdam.

Wat leuk dat je daar bent geweest! Hoe ben je naar de open dag gegaan?

Met de bus.

Je ging met de bus. Is de school ver weg?

Een beetje ver. Niet heel ver. Het is 15 minuten met de bus.

Ah, je kunt met de bus. De school is ook dichtbij de bushalte heb ik gezien.

Hoe vond je de school?

Mooi, heel groot.

Ja. De school is een stuk groter dan de school waar je nu op zit. Kon je goed vinden waar je moest zijn? Wist je waar de ingang was?

Ja, voor de open dag stonden er allemaal bordjes.

Wat fijn!

[Simon kijkt naar Saleema.] Bent u mee geweest naar de open dag?

Ja. Naar open dag. Ik ga met Zahra.

Fijn dat u mee ging naar de open dag! Wat vond u van de school?

Mooi, groot. Aardige mensen.

Simon geeft duidelijk aan dat hij de inspanning van Saleema waardeert. Hiermee maakt hij duidelijk dat Saleema's betrokkenheid bij de keuze voor een nieuwe school belangrijk is en dat hij Saleema ziet als partner in dit keuzeprocess.

Fijn! Heeft u ook met mensen op de school gepraat?

Ja, gepraat.

Met wie heeft u gepraat? Met een docent? Of met een student? Of...?

Met docent. Docent van Kapper.

Wat goed dat u mee bent gegaan naar de open dag. Fijn dat u daar tijd voor had.

[Simon wendt zich weer tot Zahra.]

Als je deze opleiding gaat volgen, kun je kapper worden. Je gaat bij deze opleiding ook stagelopen lees ik. Als je gaat stagelopen, weet je wat je dan gaat doen?

Ja. Dan ik ga kijken bij de kapper. Stage is meehelpen bij werk. Bij werk bij de kapper.

Ja, dat klopt. Als je stageloopt, dan ga je oefenen met werken tijdens de opleiding. Alles wat je leert op school ga je dan ook echt doen. In dit geval in de kapsalon.

[Simon kijkt naar Saleema.] Weet u wat stagelopen is?

Ik weet niet zeker.

[Simon kijkt naar Zahra.] Wil jij aan je moeder uitleggen in het Arabisch wat stagelopen is?

Ja, is goed. [Zahra legt in het Arabisch uit wat stagelopen is aan Saleema.]

Ik begrijp. Dank je.

Wat lijkt je leuk aan dit beroep?

Eh, ja, het is leuk, ... iets met haar doen. En ik doe ook het haar van mijn vriendinnen, dat vind ik leuk.

Simon controleert of belangrijke Nederlandse concepten zoals stage lopen bekend zijn voor Zahra en haar moeder.

Simon past zijn taalgebruik aan aan het taalniveau van Saleema. Hij gebruikt eenvoudige woorden en spreekt rustig.

Zijn er ook dingen die je minder leuk lijken aan dit beroep?

Ik weet het niet. In de kapsalon moet je veel praten. Dat vind ik soms moeilijk. Je moet ook veel staan.

Kiezen is moeilijk, dokter lijkt mij ook leuk. Dat was niet bij de open dag.

[Simon kijkt naar moeder.] Saleema, u bent met Zahra mee geweest naar de open dag. Past kapper bij Zahra, vindt u? Is kapper een goed beroep?

Kapper is leuk, ook dokter.

Ja, het zijn allebei mooie beroepen.

[Simon kijkt naar Zahra.] Wat lijkt je leuk aan dokter zijn?

Ik wil met zieke mensen werken en ik wil mensen helpen.

Dat is mooi zeg! Je kunt in Nederland veel beroepen doen waar je mensen bij helpt. Dat kan als dokter, maar ook als verpleegkundige of assistent bij de dokter.

Heb je daar wel eens over gehoord?

Nee. Ik weet niet... Ik niet begrijp.

Een beetje. Mij buurvrouw werkt bij de dokter. Bij huisarts.

Simon is zich bewust van de verschillen in onderwijscultuur, opleidingsmogelijkheden en beroepsbeelden van Zahra en Saleema en neemt daarom de tijd om de mogelijkheden in Nederland uit te leggen.

[Simon pakt een beroepenkaart over de zorg erbij om de verschillende mogelijkheden te laten zien en gebruikt de praatplaat over het Nederlandse onderwijssysteem om te laten zien op welk niveau zorgopleidingen mogelijk zijn.]

Dat is leuk! Kijk, al deze mensen werken in de zorg. Alle foto's gaan over beroepen in de zorg. Als je bijvoorbeeld naar mbo niveau 2 gaat, dan kun je leren voor helpende in de zorg. Daarna kan je bijvoorbeeld werken in een verzorgingshuis. Kijk, dat zie je op deze foto. Hier wonen oudere mensen die niet meer alleen kunnen wonen. Je gaat ze bijvoorbeeld helpen met wassen en aankleden.

[Simon laat een stilte vallen zodat Saleema en Zahra even over deze informatie kunnen nadenken. Saleema knikt instemmend bij de foto's en Zahra vertaalt af en toe een aantal woorden in het Arabisch.]

En hier zie je een andere foto, dit is een doktersassistente. Als je naar mbo niveau 4 gaat, dan kun je leren voor doktersassistent. Wat is een doktersassistent, denk jij?

Assistent is helpen. Doktersassistent helpt een dokter?

Ja, dat klopt. Als je doktersassistente wordt, dan werk je samen met de dokter. Bijvoorbeeld met de huisarts.

Mijn buurvrouw is doktersassistent?

Ja, dat kan heel goed. Als jouw buurvrouw werkt bij de huisarts, dan is ze misschien wel doktersassistente. Misschien kun je een keer met je buurvrouw praten over haar werk.

Ja, ik ga aan haar vragen.

En kijk, je kunt na elke opleiding ook verder leren. Als je klaar bent met niveau 2 helpende, dan kun je daarna naar niveau 3, dan leer je voor verzorgende. Of als je klaar bent met niveau 4, dan kun je daarna naar het hbo. [Simon legt uit welke mogelijkheden er voor Zahra zijn om na niveau 2 nog verder te leren.]

Als je graag mensen wil helpen of met zieke mensen wil werken, dan kun je dat op verschillende niveaus doen. Sommige mensen worden dokter en andere mensen worden helpende en daarna bijvoorbeeld verzorgende voor oude mensen, of verpleegkundige in het ziekenhuis.

Als je naar deze foto's kijkt, wat vind jij dan het leukst?

[Zahra wijst aan welke foto's haar aanspreken. Ze wijst onder andere naar foto's van een helpende in een verzorgingshuis en een voedingsmedewerker in het ziekenhuis.]

En u? Wat vindt u een leuk beroep voor Zahra?

Deze is mooi. Is belangrijk. [Saleema wijst eveneens naar de foto van het verzorgingshuis.]

Dat zijn mooie beroepen! Zullen we kijken of er nog een open dag is voor helpende in de zorg?

Simon laat de mogelijkheden binnen de sector die de leerling aanspreekt, zien. Hij geeft in het vervolg van het gesprek nog aan hoe lang een opleiding duurt en benoemt kenmerken zoals stage, (zelfstandig) leren etc.

Successleutels voor een goed gesprek

Wat is er nodig voor een gelijkwaardig, diversiteitssensitief gesprek met ruimte om van elkaar te leren? De successleutels helpen je om hier meer grip op te krijgen.

Welke kennis heb je nodig?

- Je hebt kennis van de diversiteit van de achtergrond van je leerling en blijft die doorlopend ontwikkelen.
- Je hebt zicht op het onderwijs in het land van herkomst van de leerling.
- Je hebt kennis van de organisatie van de nieuwe school van de leerling en van de invulling van het onderwijs.
- Je bent je bewust van de verschillen in onderwijscultuur, opleidingsmogelijkheden en beroepsbeelden van ouders en leerlingen.
- Je bent je bewust van culturele aspecten die van invloed kunnen zijn op de communicatie (denk aan (in)directe aanspreekstijlen, wel/niet in de ogen kijken etc.).

Welke vaardigheden heb je nodig?

- Je kunt je taalgebruik aanpassen aan het taalniveau van de ouder en de leerling.
- Je kunt, waar nodig, visuele ondersteuning bieden.
- Je bent je bewust van je eigen culturele 'bril' waarmee je naar situaties of reacties kijkt.
- Je bent je ervan bewust dat je soms situaties of reacties automatisch interpreteert vanuit je eigen referentiekader. Je kunt deze automatische interpretatie van situaties bijstellen.
- Je kunt aandachtig luisteren, open vragen stellen en samenvatten.
- Je vraagt regelmatig terug aan de ouder wat je verteld hebt, om te achterhalen of de ouder je begrepen heeft. (Bijvoorbeeld 'Ik wil graag weten of ik het goed heb uitgelegd, kunt u mij vertellen wat we nou hebben afgesproken?' Laat de ouder vertellen wat hij/zij vindt van jouw verhaal).

Welke attitude heb je nodig?

- Je bent je ervan bewust dat er verwarringen kunnen optreden door de taal en verschil in concepten. Zo begrijp je bijvoorbeeld dat voor sommige ouders 'niet naar de universiteit kunnen' hetzelfde betekent als 'geen vervolgopleiding mogen doen'.
- Je houdt rekening met non-verbale communicatie (denk aan afstand die je tot iemand houdt, iemand aanraken tijdens het spreken, iemand wel of niet aankijken, je intonatie etc.).
- Je begrijpt dat de onderwijssituatie in Nederland anders kan zijn dan in het land van herkomst.
- Je hebt een open houding ten opzichte van verschillende opvattingen en ervaringen.
- Je wilt en kunt ruimte bieden aan opvattingen en ervaringen die verschillen van die van jou.
- Je voert het gesprek op basis van gelijkwaardigheid en laat dit zien.

Op de volgende pagina zie je hoe deze successleutels concreet bijdragen aan een goed gesprek tussen docent, leerling en ouder.

Een inkijkje in een goed gesprek

Welke successleutel komt aan bod?

Je voert het gesprek op basis van gelijkwaardigheid en laat dit zien.

Wat lees je in het voorbeeldgesprek?

Ik heet Enver. Enver Polyakov

Enver Polyakov.

Spreek ik uw naam zo goed uit?

Hoe draagt dit bij aan een goed gesprek?

De docent vraagt naar de juiste uitspraak van de naam van de ouder en laat hiermee zijn dat ze de ouder respecteert en als gelijkwaardig beschouwd.

Je kunt aandachtig luisteren, open vragen stellen en samenvatten.

En hoe gaat het met woorden leren?

Is moeilijk. Niet goed.

Wat vind je moeilijk bij woordjes leren?

Die letters. Zijn anders. Anders dan Oekraïense letters.

Aha, woorden schrijven is moeilijk.

De leerling geeft aan dat woorden leren nog moeilijk gaat. De docent vraagt daarop door te vragen wát de leerling nu moeilijk vindt. De leerling geeft aan dat de letters anders zijn en de leerling dus eigenlijk moeite heeft met schrijven.

Je wilt en kunt ruimte bieden aan opvattingen en ervaringen die verschillen van die van jou.

Ja, dit alfabet is anders hè. Kun je jouw naam schrijven in jouw eigen taal?

***[Daryna schrijft haar naam op in Oekraïens schrift.]
Kijk, dit is mijn taal.***

Dat ziet er mooi uit! Knap dat jij dit alfabet zo goed kunt schrijven.

De docent geeft de leerling de ruimte om een stuk tekst in de thuistaal te laten opschrijven. Vervolgens reageert de docent positief op het gebruik van de thuistaal. Dit kan ervoor zorgen dat de leerling zich gezien voelt tijdens het gesprek en op de ISK.

Je bent je bewust van de verschillen in onderwijscultuur, opleidingsmogelijkheden en beroepsbeelden van ouders en leerlingen.

Heeft u vragen over de vakken?

Vakken is goed. Is belangrijk. Taal. En wiskunde.

Ja, Daryna krijgt belangrijke vakken.

Ik vind, Daryna moet goed leren.

***U vindt leren belangrijk.
Kunt u vertellen waarom?***

De docent krijgt inzicht in de onderwijscultuur in het land van herkomst van de ouder en leerling. De docent vraagt daarom goed door waarom de ouder goed leren belangrijk vindt.

Gespreksportfolio

In elk gesprek leer je de leerling en de ouder beter kennen en na afloop weet je meer over de interesses of verwachtingen van de leerling. In het **gespreksportfolio** is ruimte om de informatie per leerling uit de voortgangsgesprekken en andere contactmomenten op te nemen. Doe je dat na elk gesprek, dan heb je uiteindelijk een totaaloverzicht van onder andere de kernkwaliteiten van de leerling, de verwachtingen van de ouder en de ervaringen met open avonden of meeloopdagen. Zo kun je alle informatie over je leerling op een centrale plek terugvinden. Dat heeft verschillende voordelen:

- In de voorbereiding op een volgend voortgangsgesprek kun je makkelijk terugzoeken welke vragen de leerling of ouder nog heeft, wat kenmerkend is voor het contact met deze ouder etc.
- Je kunt de informatie makkelijk delen met je collega's of overdragen aan docenten in het vo of mbo.

Uiteraard is het ook mogelijk om nieuwe, relevante informatie over (de schoolloopbaan van) de leerling te noteren in een algemeen leerlingdossier. Belangrijk is in ieder geval dat de informatie overzichtelijk verzameld wordt op een plek die voor betrokken collega's toegankelijk is.

Hoe werk met je met het gespreksportfolio?

- **Leg** een gespreksportfolio aan per leerling: download het gespreksportfolio meerdere keren, geef aan op welke leerling dit portfolio betrekking heeft en vul na elk gesprek het portfolio in.
- **Vink** na elk gesprek aan welke onderwerpen aan bod zijn gekomen.
- **Noteer** vervolgens:
 - Welke belangrijke punten hebben de leerling en ouder genoemd?
 - Welke vragen heb je zelf of heeft de leerling/de ouder voor een volgend gesprek?
- **Deel**, waar nodig, informatie uit het gesprek met collega's.

[Download het gespreksportfolio hier.](#)

Praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem

Doelen van de praatplaten

Het onderwijssysteem in Nederland bestaat uit veel verschillende niveaus en onderwijsvormen. De verschillen tussen niveaus zoals vmbo kader en vmbo theoretisch of tussen havo en vwo zijn lastig in woorden uit te leggen voor ISK-leerlingen en hun ouders met een beperkte taalvaardigheid in het Nederlands. Daarom kun je hier zes praatplaten downloaden. Met de praatplaten wordt het onderwijssysteem in beelden verduidelijkt:

- Vier praatplaten passen bij de uitstroomprofielen van de LOWAN-leerroutes:
 - Een praatplaat voor route 1 en 2 voor 12-16-jarigen;
 - Een praatplaat voor route 2 voor leerlingen die ouder dan 16 jaar zijn;
 - Een praatplaat voor route 3 voor 12-16-jarigen;
 - Een praatplaat voor route 3 voor leerlingen die ouder dan 16 jaar zijn.
- Twee overzichtsplaten die een deel van het Nederlandse onderwijssysteem laten zien:
 - Een praatplaat met alle niveaus voor leerlingen tussen de 12 en 16 jaar;
 - Een praatplaat met alle niveaus voor leerlingen van 16 jaar en ouder.

De praatplaten zijn bedoeld voor docenten, ISK-leerlingen en hun ouders die samen in gesprek zijn over de onderwijsloopbaan van de leerling. Ze kunnen worden ingezet tijdens het voeren van voortgangsgesprekken of overdrachtsgesprekken en tijdens ouderbijeenkomsten. Daarmee dienen de praatplaten in de verschillende fases van de ISK verschillende doelen:

Doelen inzet praatplaten in fase 1

- De leerling en de ouder ontdekken dat het onderwijssysteem bestaat uit verschillende praktische en theoretische leerwegen.
- De leerling en de ouder begrijpen dat er na de ISK meer opties zijn dan enkel wel/niet naar de universiteit doorstromen.

- De leerling en de ouder begrijpen dat er meerdere criteria/eisen zijn voor doorstroom naar een bepaalde leerweg.

Doelen inzet praatplaten in fase 2

- De leerling en de ouder krijgen zicht op twee of drie mogelijke leerwegen die aansluiten bij de mogelijkheden van de leerling.
- De leerling en de ouder hebben globaal kennis van het niveau, de duur en de inhoud van deze leerwegen.
- De leerling en de ouder kunnen, met deze achtergrondkennis van het onderwijssysteem, een betere keuze maken voor een vervolgschool.
- De leerling en de ouder begrijpen welke specifieke criteria/eisen er zijn voor doorstroom naar de leerweg van diens keuze.

Nederlandse concepten op de praatplaten

De tekeningen op de praatplaten moeten in gesprekken worden toegelicht voor de ouder en de leerling. Hierbij is het vrijwel onvermijdelijk om bepaalde concepten te noemen, zoals 'mbo', 'LOB', 'niveau A2', die voor de ouder en de leerling vermoedelijk onbekend zijn en/of niet aansluiten bij diens referentiekader. Op de volgende bladzijde vind je, op alfabetische volgorde, een aantal concepten uit het Nederlandse onderwijssysteem met een uitleg op niveau A2.

[Download de praatplaten hier.](#)

Concept	Uitleg in eenvoudig Nederlands
Beroepsvakken	Als je naar het mbo gaat, dan leer je voor een beroep. Op het mbo krijg je beroepsvakken. Een beroepsvak hoort bij het werk dat je na de opleiding kan doen. Bijvoorbeeld het vak administratie op het vmbo of het vak föhnen bij de Kappersopleiding op het mbo.
Bovenbouw	De bovenbouw zijn de klassen na de onderbouw. Bijvoorbeeld klas 3 en 4 op het vmbo. Op klas 4 en 5 op de havo. Als je naar de bovenbouw gaat, dan kies je waar je examen in gaat doen. Je kiest bijvoorbeeld vakken over de zorg. Of vakken over techniek.
Burgerschap	Als je burgerschap hebt, dan lees en praat je over belangrijke onderwerpen in de maatschappij, bijvoorbeeld over leven in Nederland en over de politiek.
Havo	De havo duurt vijf jaar. Op de havo krijg je vooral theorie, je leert uit een boek. Als je naar de havo wil, dan moet je goed zelfstandig werken en veel lezen.
Hbo	Hbo betekent hoger beroepsonderwijs. Als je naar het hbo gaat, dan leer je voor een praktisch beroep op het hogere niveau. Bijvoorbeeld voor leraar, fysiotherapeut of sociaal werker. Het hbo heeft veel verschillende opleidingen. De opleiding duurt meestal vier jaar. Als je naar het hbo wil, dan heb je een havo-diploma of een mbo-4-diploma nodig.
LOB	LOB betekent Loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Als je LOB hebt, dan denk je na over wat je leuk vindt en waar je goed in bent. Je maakt ook kennis met verschillende opleidingen en beroepen. Zo weet je wat je allemaal verder kan leren en welke vervolgschool bij je past.
Mbo	Mbo betekent middelbaar beroepsonderwijs. Als je naar het mbo gaat, dan leer je voor een praktisch beroep. Bijvoorbeeld voor kapper, beveiligers of verpleegkundige. Het mbo heeft vier niveaus. Als je naar niveau 1 wil, de entree, dan heb je geen diploma nodig. Als je eerst naar de middelbare school gaat en daarna naar niveau 2, 3 of 4 wil, dan heb je een diploma van het vmbo nodig.
Onderbouw	De onderbouw zijn de eerste klassen van een school. Bijvoorbeeld klas 1 en 2 op het vmbo. In de onderbouw krijg je veel verschillende vakken, over verschillende onderwerpen. Zo kun je ontdekken wat je leuk en interessant vindt.
Praktijkvakken	Als je naar het praktijkonderwijs of het vmbo gaat, dan krijg je praktijkvakken. Bij een praktijkvak leer je niet alleen uit een boek, maar vooral door zelf iets te doen of te maken. Denk bijvoorbeeld aan het vak koken of het vak techniek.
Route en uitstroomprofiel	Als je op de ISK zit, dan kijken jouw docenten goed: wat kun jij goed? Wat vind je leuk? Welke vakken passen bij jou? Je kiest een route en een uitstroomprofiel in die route. Uitstroomprofiel betekent: wat voor soort school ga jij doen ná de ISK? En een route betekent: welke vakken krijg je op de ISK, hoeveel hulp krijg je en hoe snel leer je de taal?
Stage/stage lopen	Als je stage loopt, dan ga je werken bij een bedrijf onder schooltijd. Het hoort bij je opleiding. Op stage kun je oefenen met wat je op school hebt geleerd. Bijvoorbeeld helpen in een dierenwinkel of bij een bloemist wanneer je het profiel Groen hebt gekozen op het vmbo. Of voetbaltraining geven aan kinderen wanneer je de opleiding tot gymdocent volgt.

Concept	Uitleg in eenvoudig Nederlands
Taalniveau	Jouw taalniveau is hoe goed jij Nederlands kan praten, schrijven en begrijpen. Er zijn zes taalniveaus: A1 is het eerste niveau. Daarna komt A2 en B1. Als je op niveau A2 zit, dan kun je bijvoorbeeld een kort mailtje schrijven. Of een tekst met veel plaatjes begrijpen.
Theorievakken	Theorievakken zijn vakken zoals Nederlands, rekenen en burgerschap. Als je naar vmbo theoretisch, de havo of het vwo gaat, dan krijg je meer theorievakken dan praktijkvakken. Je krijgt dan bijvoorbeeld ook geschiedenis of economie.
Universiteit	Als je naar de universiteit gaat, dan leer je onderzoek doen en een theoretisch beroep op hoog niveau. De universiteit heeft veel verschillende opleidingen. Elke opleiding is verdeeld in een bachelor en een master. Een bachelor duurt drie jaar en een master 1 of 2 jaar. Als je naar de universiteit wil, heb je een vwo-diploma of een hbo-diploma nodig.
Vmbo	Het vmbo betekent voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Het vmbo duurt vier jaar. Er zijn verschillende niveaus op het vmbo. Als je veel praktijkvakken gaat doen (zoals koken of techniek), dan ga je naar vmbo basis. Als je vooral theorievakken gaat doen (zoals geschiedenis of biologie), dan ga je naar vmbo theoretisch.
Vwo	Het vwo duurt zes jaar. Op het vwo krijg je bijna alleen maar theorie. Als je naar het vwo wil, dan moet je goed zelfstandig werken en veel lezen en schrijven.
Zelfstandig werken	Als je zelfstandig werkt, dan maak je opdrachten of je leert over het vak <i>zonder</i> hulp van een ander.

- De praatplaten zijn per stuk te gebruiken, maar vormen samen een geheel. Je kunt altijd een tweede praatplaat erbij pakken om bijvoorbeeld het verschil tussen vmbo basis en vmbo theoretisch te laten zien. Of een tweede praatplaat om te zien naar wat voor onderwijsvorm je kunt gaan ná het behalen van een diploma.
- Op alle praatplaten staan voorbeelden van opleidingen en vakken. Deze voorbeelden zijn geen complete weergave van alle mogelijkheden. In een gesprek met de leerling kun je andere voorbeelden noemen die bijvoorbeeld meer bij de leerling aansluiten. Een voorbeeld: in de praatplaat van route 2 voor leerlingen van 16 – 19 jaar staan voorbeelden van richtingen waar je als leerling heen kunt (horeca, dienstverlening, groen) maar de richtingen zorg en techniek zijn niet opgenomen in de praatplaat. Als de leerling hier interesse in heeft, dan kun je die richtingen benoemen tijdens de gesprekken. Denk hierbij ook aan het inzetten van de beroepenkaarten: op die manier krijgen de leerling en de ouder een completer beeld van de verschillende opleidingen.
- Op de praatplaten zijn de voornaamste verschillen tussen de schooltypen uitgelicht. Deze verschillen zijn een beknopte weergave van de werkelijkheid. Op de overzichtsplaat van entree tot universiteit staat bijvoorbeeld dat er geen praktijkgedeelte is bij universitaire opleidingen. Over het algemeen is dit waar, maar er zijn natuurlijk uitzonderingen: denk aan het belangrijke praktijkgedeelte bij bijvoorbeeld tandheelkunde of universitaire pabo.
- De zinnen op de praatplaat beginnen vaak met 'Je gaat naar...' of 'Je kunt...' Gebruik deze zinnen in een gesprek met de leerling en diens ouder om de tekeningen op de praatplaat te verduidelijken.
- Wijs naar de juiste afbeelding terwijl je de uitleg geeft. Bij elke tekening op de praatplaat past een zin uit de toelichting hieronder.
- Bij een aantal onderwerpen staat *schuingedrukt* nog aanvullende informatie in de toelichting. Deze informatie kun je geven wanneer de ouder of leerling extra informatie wil over dit onderwijsniveau.

Praatplaat voor ISK-leerlingen van 12 – 16 jaar, uitstroomprofiel praktijkonderwijs of vmbo (route 1 en 2)

Onderwijs na de ISK

12 - 16 jaar

Ik ben op weg naar dit taalniveau:

praktijkonderwijs				
0	A1	A2	B1	B2
LUISTEREN				
LEZEN				
GESPREKKEN				
SPREKEN				
SCHRIJVEN				

vmbo basis

vmbo basis				
0	A1	A2	B1	B2
LUISTEREN				
LEZEN				
GESPREKKEN				
SPREKEN				
SCHRIJVEN				

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

praktijkonderwijs

duurt 5 jaar of meer

vmbo basis

duurt meestal 4 jaar

Wat ga ik leren op deze school?

praktijkonderwijs

veel praktijk

weinig theorie

vmbo basis

praktijk en meer theorie

Wat kan ik doen na deze school?

praktijkonderwijs

bereidt voor op:

vmbo basis

bereidt voor op:

Ik ben op weg naar dit taalniveau

Als de leerling naar het praktijkonderwijs uitstroomt

- Je kunt Nederlands *praten en verstaan* op ongeveer A2-niveau. Dat betekent: je kunt praten met mij of met een andere leerling, bijvoorbeeld over je hobby's of over een opdracht op school. Je begrijpt vaak de uitleg van de docent als de docent langzaam praat.
- Je kunt Nederlands *lezen en schrijven* op niveau A1+. Dat betekent: je kunt je naam en adres schrijven en je begrijpt een korte e-mail of een appje. Je kunt nog niet zo goed een tekst in een schoolboek lezen.
- Lezen en schrijven zijn heel belangrijk op je volgende school. Als je dat moeilijk vindt, dan kun je extra hulp krijgen. Op het praktijkonderwijs krijg je meer hulp dan op het vmbo.
- Moet je een opdracht maken? Of een tekst lezen? Dan heb je vaak veel tijd nodig. Je hebt ook hulp nodig van de docent.

Als de leerling naar vmbo basis uitstroomt

- Je kunt Nederlands *praten en verstaan* op ongeveer A2-niveau. Dat betekent: je kunt praten met mij of met een andere leerling, bijvoorbeeld over je hobby's of over een opdracht op school. Je begrijpt vaak de uitleg van de docent als de docent langzaam praat.
- Je kunt Nederlands *lezen en schrijven* op ongeveer A2-niveau. Dat betekent: je kunt je naam en adres schrijven en je begrijpt een korte e-mail of een appje. Je kunt ook een tekst in een schoolboek lezen, als er genoeg plaatjes bij de tekst staan.
- Lezen en schrijven zijn heel belangrijk op je volgende school. Als je dat lastig vindt, dan kun je extra hulp krijgen. Op het praktijkonderwijs krijg je meer hulp dan op het vmbo.
- Moet je een opdracht maken? Of een tekst lezen? Dan heb je best veel tijd nodig. Je werkt niet zo snel en je hebt vaak extra uitleg nodig.

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

Je kunt naar het praktijkonderwijs

- Het praktijkonderwijs duurt ongeveer vijf jaar. Heb je meer tijd nodig? Dan is dat goed.
- Je zit in een kleine klas, zodat je veel hulp kunt krijgen van de docent.
- Je hebt vaak dezelfde docent.
- Je begint in klas 1 of 2 met stage. Als je stage loopt, dan ga je je werk oefenen. De eerste stage is op school. In klas 3, 4 en 5 kies je een richting. Een richting is bijvoorbeeld techniek. Of zorg. Je kiest een stage bij jouw richting. Bijvoorbeeld een stage bij een fietsenwinkel. Of een stage in de horeca.

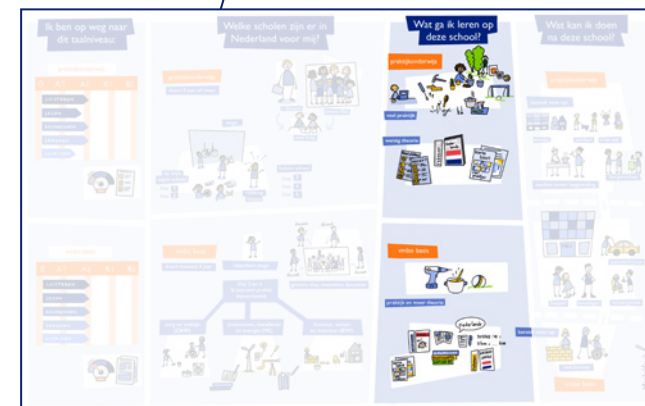
Ik kan naar vmbo basis

- Vmbo basis duurt meestal vier jaar.
- Je zit in een klas van ongeveer twintig leerlingen. De docent helpt jou iets minder dan op het praktijkonderwijs. Want er zitten meer leerlingen in de klas.
- Je hebt veel verschillende docenten.
- In de bovenbouw kies je een profiel, zoals Zorg en Welzijn (Z&W), Produceren, installeren en energie (PIE) of Bouwen, wonen en interieur (BWR).
- Misschien ga je stage lopen. Als je stage loopt, dan ga je je werk oefenen.

Wat ga ik leren op deze school?

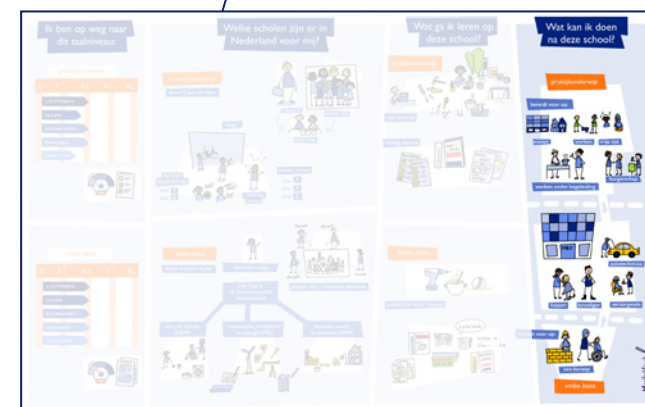
- Ga je naar het praktijkonderwijs? Dan leer je meer over hoe je zelf ergens kunt wonen, over wat voor werk je kunt doen en over vrije tijd.
- Ga je naar vmbo basis? Dan leer je meer over een beroep: je bereidt je voor op een opleiding.
- Je krijgt vooral praktijkvakken, zoals koken, techniek, sport en nog veel meer!
- Je krijgt een paar theorievakken, zoals Nederlands en rekenen.
- Op het vmbo krijg je ook Engels.
- Je moet teksten lezen die kort zijn en veel plaatjes hebben.
- Je moet instructies van je docent begrijpen.
- Je krijgt veel hulp bij het leren (van de taal).

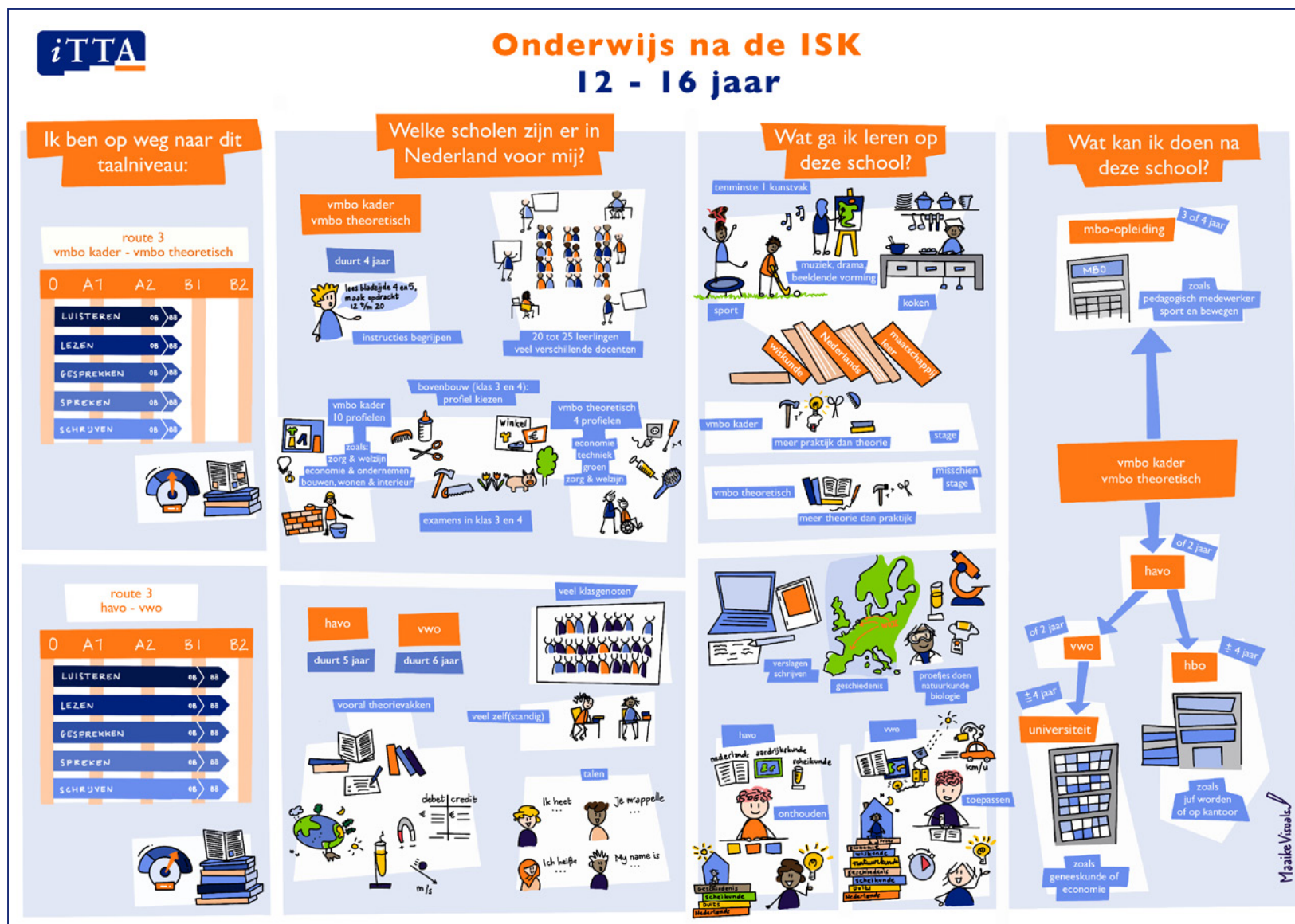
Wat kan ik doen na deze school?

- Ben je klaar met het praktijkonderwijs of vmbo basis? Dan kun je een opleiding volgen op het mbo. Ik leer daar een beroep. Voorbeelden van opleidingen, zijn:
 - Autotechnicus
 - Beveiligers
 - Dienstverlening Helpende Zorg & Welzijn
- Ben je klaar met het praktijkonderwijs? Dan kun je ook gaan werken. Als je gaat werken, krijg je een baan met veel hulp en begeleiding. Je hoeft nooit in je eentje te werken.
Na vmbo basis kunnen leerlingen niet aan het werk, zij moeten dan eerst een mbo-opleiding (entree of niveau 2) volgen.

Gebruik de praatplaat over mbo entree en mbo 2 voor informatie over beroepsopleidingen, over de duur van een opleiding etc.

Praatplaat voor ISK-leerlingen van 12 – 16 jaar, uitstroomprofiel vmbo kader, vmbo theoretisch, havo of vwo (route 3)

Ik ben op weg naar dit taalniveau

Als de leerling naar vmbo kader of theoretisch uitstroomt

- Ga je naar klas 1 of 2 van het vmbo? Dat heet 'de onderbouw'. Je kunt dan Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer A2-niveau. Dat betekent: je kunt praten met mij of met een andere leerling, bijvoorbeeld over je hobby's of over een opdracht op school. Je begrijpt vaak de uitleg van de docent als de docent langzaam praat. Je kunt ook een tekst in een schoolboek lezen, als er genoeg plaatjes bij de tekst staan.
- Ga je naar klas 3 of 4 van het vmbo? Dat heet 'de bovenbouw'. Je kunt dan Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer A2-niveau. Je kunt bijvoorbeeld een verslag schrijven over een schoolfeest. Of een presentatie geven over gewoontes in jouw eigen land.
- Je begrijpt teksten, opdrachten en uitleg best snel. Je hebt soms extra uitleg nodig, maar niet altijd. Je kunt best veel opdrachten maken of dingen leren in één les.

Als de leerling naar de havo of het vwo uitstroomt

- Ga je naar klas 1, 2 of 3 van de havo of het vwo? Dat heet 'de onderbouw'. Je kunt dan Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer B1-niveau. Dat betekent dat je een samenvatting kunt schrijven van een tekst over geschiedenis en dat je op internet informatie kunt opzoeken voor een werkstuk voor school.
- Ga je naar klas 4, 5 of 6? Dat heet 'de bovenbouw'. Je kunt dan Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer B1+-niveau. Je kunt de schoolboeken over geschiedenis of biologie best goed begrijpen. En je kunt bijvoorbeeld je mening geven in een debat of een discussie, bijvoorbeeld over duurzaam leven.
- Je begrijpt teksten, opdrachten en uitleg erg snel. Heel soms heb je extra uitleg nodig, maar vaak werk je heel vlot en kun je in korte tijd veel leren.

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

Ik kan naar vmbo kader of vmbo theoretisch

- Vmbo duurt vier jaar.
Je zit in een klas met 20 tot 25 leerlingen.
- Je hebt veel verschillende docenten.
- Je moet instructies en uitleg van je docent begrijpen.
- In de bovenbouw (klas 3 en 4) kies je een profiel:
 - Op vmbo kader kun je kiezen uit 10 profielen! Zoals zorg & welzijn, economie & ondernemen of bouwen, wonen & interieur.
 - Op vmbo-t kun je kiezen uit 4 profielen: economie, groen, techniek of zorg & welzijn.
- In de 3^e en de 4^e klas maak je examens. Gaat dat goed? Dan krijg je een vmbo-diploma.

Ik kan naar de havo of het vwo

- De havo duurt vijf jaar, het vwo duurt zes jaar.
Op de havo en het vwo leer je veel uit boeken.
- Je krijgt vooral theorievakken.
Bijvoorbeeld geschiedenis, aardrijkskunde, economie of natuurkunde.
- Je krijgt ook veel taal. Nederlands en Engels, maar ook bijvoorbeeld Duits, Frans of Spaans.
- De klassen zijn erg groot. Je moet heel veel zelfstandig doen. Dat betekent dat je vaak zelf moet lezen, zelf opdrachten moet maken en zelf je huiswerk moet plannen.

Wat ga ik leren op deze school?

Op vmbo kader of vmbo theoretisch

- Je krijgt praktijkvakken, zoals sport en koken en sowieso één kunstvak, zoals muziek, drama of beeldende vorming. Bij een praktijkvak mag je veel doen. Bijvoorbeeld iets maken bij techniek of koken.
- Je krijgt theorievakken, zoals Nederlands, wiskunde en maatschappijleer. Bij theorie moet je leren uit je boek.
 - Ga je naar vmbo kader? Dan krijg je meer praktijkvakken dan theorievakken.
 - Ga je naar vmbo theoretisch? Dan krijg je meer theorievakken dan praktijkvakken.
- Misschien ga je stage lopen.

Op de havo of het vwo

- Je leert bijvoorbeeld over de geschiedenis van Nederland en Europa. Je leest veel teksten.
- Of je leert over de natuur, bijvoorbeeld bij biologie en natuurkunde. Daarvoor moet je proefjes doen.
- Op de havo moet je veel informatie *onthouden*, op het vwo moet je informatie *toepassen* en *zelf gebruiken*.
- Op het vwo moet je meer leren en meer huiswerk maken dan op de havo.
- Op het vwo moet je sneller werken en sneller informatie begrijpen dan op de havo.

Wat kan ik doen na deze school?

Na vmbo kader of vmbo theoretisch...

- ... kun je een opleiding op het mbo doen. Bijvoorbeeld een opleiding voor pedagogisch medewerker in de kinderopvang of een opleiding sport en bewegen.
- ... kun je ook nog een paar jaar langer op het voortgezet onderwijs blijven. Na het vmbo kun je soms naar de havo.

Na de havo...

- ...kun je ook nog het vwo doen. Dan moet je nog een paar jaar langer naar het voortgezet onderwijs.
- ...of je kiest een opleiding. Bijvoorbeeld om juf te worden of om op een kantoor te werken. Je kunt een opleiding doen op het mbo of op het hbo.

Na het vwo...

- dan kies je een opleiding of studie. Je gaat bijvoorbeeld economie studeren of geneeskunde. Je moet dan nog minstens vier jaar studeren. Dat kan op het mbo, het hbo en op de universiteit.

Praatplaat voor ISK-leerlingen van 16 jaar en ouder, uitstroomprofiel mbo entree en mbo 2 (route 2)

Onderwijs na de ISK

16 jaar en ouder

Ik ben op weg naar dit taalniveau:

route 2 mbo entree

	0	A1	A2	B1	B2
LUISTERN					
LEZEN					
GESPREKKEN					
SPEKEN					
SCHRIJVEN					

route 2 mbo-niveau 2

	0	A1	A2	B1	B2
LUISTERN					
LEZEN					
GESPREKKEN					
SPEKEN					
SCHRIJVEN					

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

mbo entree duurt 1 jaar

opleiding voor assistent

horeca

dienstverlening

groen

veel coaching en begeleiding

vaak dezelfde docent

mbo 2-opleiding duurt 2 of 3 jaar

opleiding voor een beroep, zoals:

kapper

beveiliging

elektricien

Wat ga ik leren op deze school?

Nederlands en Engels

veel hulp

85% van 7800 = 6615
 $\frac{1}{4}$ deel van 100 = 25
 384 x 68 = 26112
 20% korting = 5222,4

rekenen

burgerschap

lezen

loopbaanbegeleiding

beroepsvakken van mijn opleiding

teksten lezen

en stage

gesprekken voeren

aantekeningen maken

brief schrijven of e-mail sturen

Wat kan ik doen na deze school?

werken als assistent

of een mbo 2-opleiding doen

werken

DIPLOMA mbo 2-opleiding

of een mbo 3- of mbo 4-opleiding doen

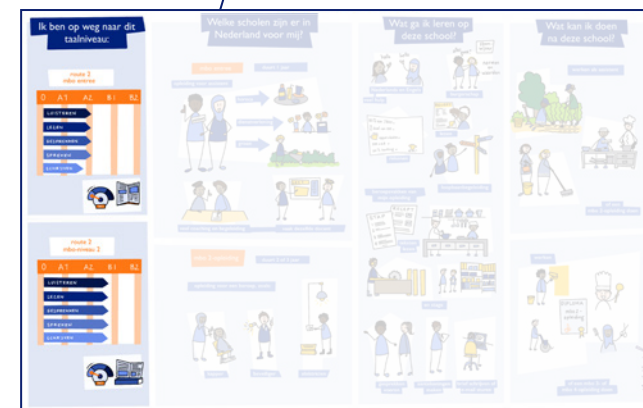
Ik ben op weg naar dit taalniveau

Als de leerling uitstroomt naar mbo entree

- Je kunt Nederlands *lezen, luisteren en spreken* op ongeveer A2-niveau. Dat betekent: je kunt praten met mij of met een andere leerling, bijvoorbeeld over je hobby's of over een opdracht op school. Je begrijpt vaak de uitleg van de docent als de docent langzaam praat. Je kunt ook een tekst in een schoolboek lezen, als er genoeg plaatjes bij de tekst staan.
- *Schrijven* is lastig. Je zit bijna op niveau A2. Je hebt nog veel hulp nodig bij schrijven. Als je hulp krijgt, dan kun je een korte e-mail of een kort verslag schrijven.
- Moet je een opdracht maken? Of een tekst lezen? Dan heb je vaak veel tijd nodig. Je hebt ook hulp nodig van de docent.

Als de leerling uitstroomt naar mbo 2

- Je kunt Nederlands *lezen, luisteren, spreken en schrijven* op A2+-niveau. Dat betekent: je kunt een kort verslagje schrijven van een stagedag. Je kunt ook een eenvoudig recept lezen (bijvoorbeeld over het maken van een cake) of een stappenplan (bijvoorbeeld over een machine bij techniek).
- Moet je een opdracht maken? Of een tekst lezen? Dan heb je best veel tijd nodig. Je werkt niet zo snel en je hebt vaak extra uitleg nodig.

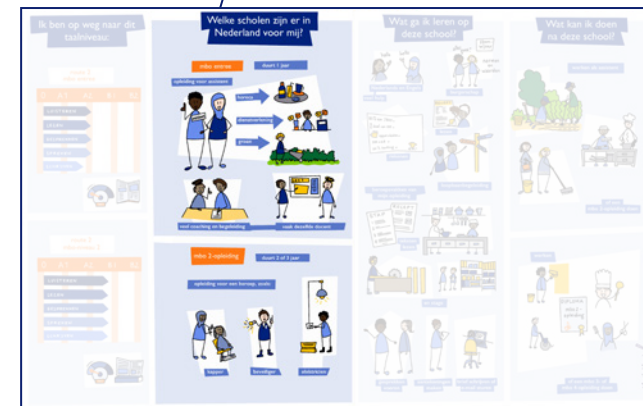
Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

Ik kan naar mbo entree

- Je kiest een opleiding voor assistent. Bijvoorbeeld assistent in de horeca, dienstverlening of groen. Als je assistent wordt, dan werk je altijd samen met een andere collega.
- Mbo entree duurt 1 jaar.
- Je krijgt veel coaching en begeleiding. Docenten helpen je veel. Je hebt niet zoveel verschillende docenten.
- Op mbo entree krijg je meer hulp dan op mbo niveau 2. Dat heet vaak 'coaching' of 'begeleiding'.

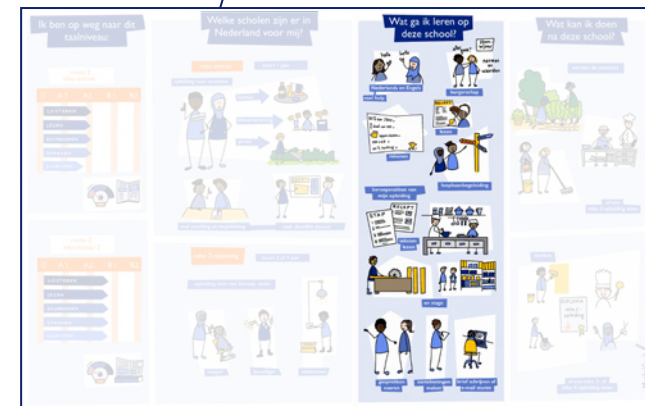
Ik kan naar mbo niveau 2

- Je kiest een opleiding voor een beroep. Bijvoorbeeld een opleiding voor kapper, of in de beveiliging, of in de techniek.
- Mbo niveau 2 duurt 2 of 3 jaar.

Wat ga ik leren op deze school?

- Op het mbo krijg je altijd een paar belangrijke vakken, zoals taal (Nederlands en Engels), rekenen, burgerschap en loopbaanbegeleiding. Alle studenten op het mbo krijgen deze vakken.
- Je krijgt ook vakken die speciaal passen bij jouw opleiding. Dit zijn de beroepsvakken.
- Een paar voorbeelden: je leert werken in een horecakeuken, je leert hoe machines in elkaar zitten of je leert overleggen over de voorraden in het magazijn. Daarvoor moet je stappenplannen of recepten lezen.
- Je gaat stage lopen: je leert en je werkt in een bedrijf.
- Je leert gesprekken voeren op stage, bijvoorbeeld met je stagebegeleider of met collega's.
- Je schrijft aantekeningen en notities op stage. En je kunt een korte e-mail of brief schrijven aan je stagebegeleider of docent.
- Je krijgt veel hulp bij het leren (van de taal).

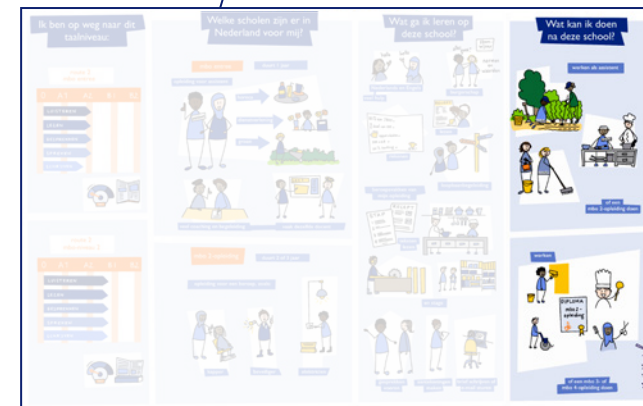
Wat kan ik doen na deze school?

Na mbo entree...

- ...dan kan je gaan werken! Je krijgt een baan als assistent: je helpt andere mensen bij het werk. Bijvoorbeeld assistent in de horeca, of assistent bij schoonmaken of assistent plant of groene leefomgeving.
- ...dan kan je een opleiding doen op mbo niveau 2! Bijvoorbeeld een opleiding voor kapper, of in de beveiliging, of in de techniek.

Na mbo niveau 2...

- ...dan kan je gaan werken! Je krijgt een baan die goed past bij je opleiding.
- ...dan kan je nog verder leren: je gaat naar mbo niveau 3 of 4. Dan kies je een nieuwe opleiding.

Praatplaat voor ISK-leerlingen van 16 jaar en ouder, uitstroomprofiel mbo 3 en mbo 4 (route 3)

Onderwijs na de ISK

16 - 19 jaar

Ik ben op weg naar dit taalniveau:

route 3
mbo-niveau 3

0	A1	A2	B1	B2
LUISTERN				
LEZEN				
GESPREKKEN				
SPREKEN				
SCHRIJVEN				

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

mbo-niveau 3 of mbo-niveau 4

duurt 3 of 4 jaar

veel verschillende docenten

meer dan 100 verschillende opleidingen!

beveiliging

verpleegkundige

diervoorzorg

administratie

uitvoerder

Werk of stage

1 dag school, 4 dagen werken

vooral naar school, een paar dagen werken

Wat ga ik leren op deze school?

NL

een beroep

NL

Hoe moet ik...?

praten over de praktijk

veel zelfstandig leren

teksten lezen

stages

veel zelfstandig werken

RECEPTIE

Wat kan ik doen na deze school?

zelfstandig aan het werk

onderwijsassistent

sportinstructeur

administratie

schilder

Na mbo 4 draag je verantwoordelijkheid in je werk en kun je leidinggeven.

Goed gewerkt!

of

mbo 3 → mbo 4 → hbo

Maak Visuals

Ik ben op weg naar dit taalniveau

Als de leerling uitstroomt naar mbo 3

- Je kunt Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer B1-niveau. Dat betekent: je kunt een korte, eenvoudige sollicitatiebrief schrijven en je kunt, als een andere leerling een presentatie geeft, die bijna helemaal goed begrijpen. Je begrijpt de belangrijkste informatie.
- Je begrijpt teksten, opdrachten en uitleg best snel. Je hebt soms extra uitleg nodig, maar lang niet altijd. Je kunt best veel opdrachten maken of dingen leren in één les.

Als de leerling uitstroomt naar mbo 4

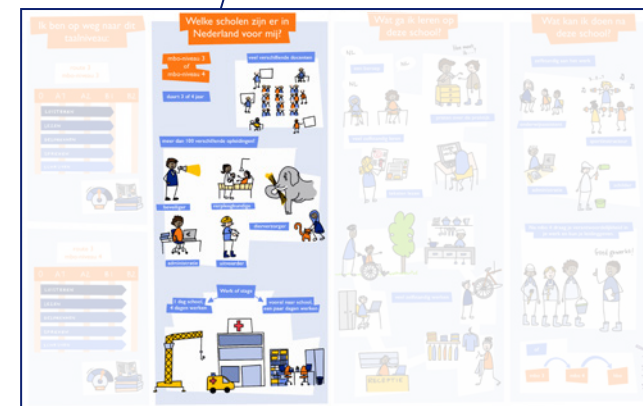
- Je kunt Nederlands lezen, luisteren, spreken en schrijven op ongeveer B1+-niveau. Je begrijpt de uitleg en informatie van je docent en je begrijpt ook veel informatie in een tv-programma of in een podcast. Je kunt een tekst in je theorieboek over bijvoorbeeld zorg of administratie goed begrijpen.
- Je begrijpt teksten, opdrachten en uitleg erg snel. Heel soms heb je extra uitleg nodig, maar vaak werk je heel vlot en kun je in korte tijd veel leren.

Welke scholen zijn er in Nederland voor mij?

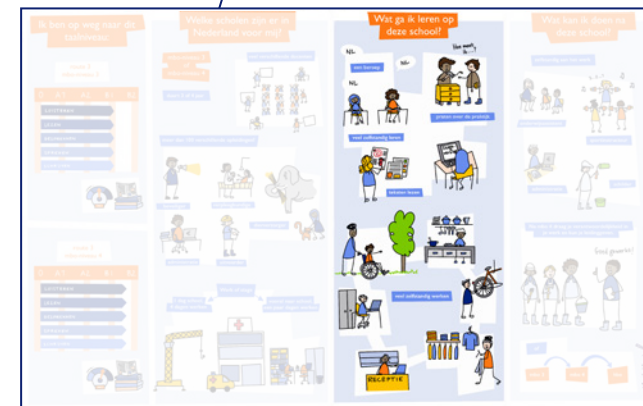
Ik kan naar het mbo: mbo niveau 3 of mbo niveau 4.

- Je kiest een opleiding. Bijvoorbeeld een opleiding voor beveiliging, voor verpleegkundige of voor dierversorger.
- Er zijn meer dan 100 verschillende opleidingen!
- De opleiding duurt ongeveer 3 of 4 jaar.
- De opleiding is praktijk én theorie: je loopt stage of je werkt én je krijgt les op het mbo.

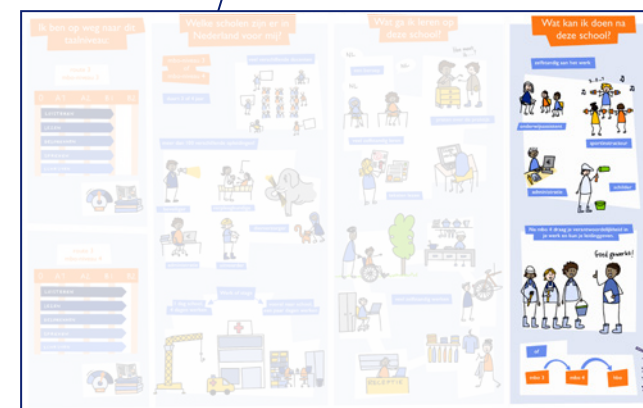
Wat ga ik leren op deze school?

- Je leert een beroep. Een beroep dat bij jou past. Op mbo 3 en mbo 4 heb je heel veel taal nodig: er zit veel taal in de boeken, je krijgt vaak lange uitleg en je moet veel lezen en schrijven.
 - Je moet praten met docenten en collega's over de praktijk.
 - Je leest ook veel teksten. Bijvoorbeeld teksten over veiligheid, over hygiëne of over apparaten.
 - Je moet verslagen schrijven van je stages.
- Je moet veel zelfstandig werken. Dat betekent dat je vaak zelf moet lezen, zelf opdrachten moet maken en zelf je huiswerk moet plannen.
- Na mbo 3 of mbo 4 mag je zelfstandig je beroep uitoefenen. Dat betekent dat je in je eentje je werk mag doen. Dat kan niet na mbo entree of mbo niveau 2: dan werk je altijd samen met een collega.

Wat kan ik doen na deze school?

- Je gaat aan het werk! Je zoekt een baan die past bij je opleiding. Je wordt bijvoorbeeld beveiligiger, of je gaat werken in het ziekenhuis. Of je wordt onderwijsassistent.
- Wil je nog meer leren? Dan kies je nog een nieuwe opleiding. Bijvoorbeeld zo: als je klaar bent met mbo niveau 3, dan kies je een opleiding op mbo niveau 4. Of: als je klaar bent met mbo niveau 4, dan kies je een opleiding op het hbo.

Overzichtsplaat voortgezet onderwijs in Nederland

Overzicht voortgezet onderwijs in Nederland						
	Pro	vmbo basis	vmbo kader	vmbo theoretisch	havo	vwo
Hoe lang duurt dit onderwijs? 	5 jaar	4 jaar	4 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar
Hoeveel leerlingen zitten er in mijn klas? 	10 - 15	15 - 20	+/- 20	+/- 25	25 - 30	25 - 30
PRAKTIJK THEORIE 						
Hoeveel instructie en uitleg heb ik nodig? 						
Hoe goed kan ik zelfstandig werken? 						
Wat is mijn taalniveau (ongeveer) als ik begin? 	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1 onderbouw B2 B1 A2 A1 bovenbouw	B2 B1 A2 A1 onderbouw B2 B1 A2 A1 bovenbouw	B2 B1 A2 A1 onderbouw B2 B1 A2 A1 bovenbouw	B2 B1 A2 A1 onderbouw B2 B1 A2 A1 bovenbouw

Deze rij laat zien hoeveel jaren de leerling naar school moet voordat hij deze opleiding succesvol kan afronden. In de kolom is uitgegaan van de standaardduur vanaf leerjaar 1. Leg uit aan de ouders en leerling dat als de leerling instroomt in bijvoorbeeld klas 2 of 3 de duur er anders uit komt te zien.

Deze rij laat zien hoeveel instructie en uitleg de leerling nodig heeft. Denk hierbij ook aan bijvoorbeeld verlengde instructie. Zijn alle balkjes ingekleurd, zoals in de kolom over het praktijkonderwijs? Dan heeft de leerling veel instructie nodig. Is er slechts één balkje nodig? Dan heeft de leerling weinig instructie nodig.

Deze rij laat zien wat de gemiddelde klassengrootte is. Leg uit aan de ouders en leerling dat dit natuurlijk per school en per leerjaar kan verschillen. Het is belangrijk om iets te weten over de groepsgrootte omdat dit aangeeft hoeveel tijd de docent per leerling heeft voor verlengde instructie, extra ondersteuning etc. Een kleinere klas betekent dus meer hulp door de docent.

Deze rij laat zien of de leerling goed zelfstandig aan de slag kan met opdrachten en taken. Hoe meer balkjes ingekleurd zijn, hoe groter de mate van zelfstandigheid.

Deze rij laat de verhouding tussen leren in de praktijk en leren vanuit de theorie zien. Tot 'praktijk' wordt ook de stage gerekend. Hoe meer boeken, hoe meer theorievakken er zijn.
Er zijn uitzondering op deze 'regel', zo worden er óók op de havo en het vwo vakken met een praktische insteek aangeboden. Denk aan vakken zoals kunst, muziek en sport.

Deze rij laat zien wat het NT2-streefniveau is op het moment dat de leerling start in het voortgezet onderwijs. Vanaf de kolom over vmbo kader wordt hierbij ook onderscheid gemaakt tussen het streefniveau voor instroom in de onderbouw en het streefniveau voor instroom in de bovenbouw. Gebruik eventueel de overzichten uit de uitstroomprofielen van LOWAN om deze niveaus verder toe te lichten.

Overzichtsplaat entree tot en met universiteit in Nederland

Overzicht van entree-opleiding tot en met universiteit in Nederland						
	entree	mbo niveau 2	mbo niveau 3	mbo niveau 4	hbo	universiteit
Hoe lang duurt dit onderwijs?	1 jaar	1 of 2 jaar	2 of 3 jaar	3 of 4 jaar	4 jaar	4 jaar of langer
PRAKTIJK THEORIE	inclusief stage	inclusief stage	inclusief stage	inclusief stage	inclusief stage	
Hoeveel instructie en uitleg heb ik nodig?						
Hoe goed kan ik zelfstandig werken?						
Hoe los ik problemen op?						
Wat is mijn taalniveau (ongeveer) als ik begin?	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1	B2 B1 A2 A1

Maak Visuals

Hoe lang duurt dit onderwijs?

Hoe lang duurt dit onderwijs?

Deze rij laat zien hoeveel jaren de leerling naar school moet voordat hij deze opleiding succesvol kan afronden. In de kolom is uitgegaan van de standaardduur.

Leg waar nodig uit dat studenten soms een versneld traject kunnen volgen. Dat geldt bijvoorbeeld voor mbo-studenten die na een niveau 2-diploma verder gaan met een niveau 3-opleiding: zij hoeven doorgaans niet de volledige opleiding van drie jaar te volgen.

Krijg ik vooral praktijkvakken of vooral theorievakken?

Deze rij laat de verhouding tussen leren in de praktijk en leren vanuit de theorie zien. Tot 'praktijk' wordt ook de stage gerekend. Hoe meer boeken, hoe meer theorievakken er zijn. Uiteraard zijn er uitzonderingen: zo is er bij de universiteit slechts één balkje ingekleurd, maar kent een studie zoals geneeskunde wél een grote stage (co-schappen).

Daarnaast is het goed om uit te leggen dat er op het mbo twee leerwegen zijn. Bij BOL (beroepsopleidende leerweg) loopt de student zo'n 20 tot 40% van de tijd stage en gaat hij 60 tot 80% van de tijd naar school. Bij BBL (beroepsbegeleidende leerweg) gaat de student over het algemeen één dag per week naar school, de overige vier dagen loopt hij stage of werkt hij. De mogelijkheid om BBL of BOL te doen verschilt per opleiding en instelling.

Hoeveel instructie en uitleg heb ik nodig?

Deze rij laat zien hoeveel instructie en uitleg de student nodig heeft. Denk hierbij ook aan bijvoorbeeld verlengde instructie. Zijn alle balkjes ingekleurd, zoals in de kolom over de entree-opleiding? Dan heeft de student veel instructie nodig. Is er slechts één balkje ingekleurd? Dan heeft de student weinig instructie nodig.

Hoe goed kan ik zelfstandig werken?

Deze rij laat zien of de student goed zelfstandig aan de slag kan met opdrachten en taken. Hoe meer balkjes er ingekleurd zijn, hoe groter de mate van zelfstandigheid.

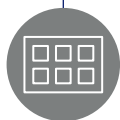
Hoe los ik problemen op?

Deze rij laat zien hoe groot het probleemoplossend vermogen van de student is bij instroom in het vervolgonderwijs. Kan de student uit zichzelf een 'probleem' dat gangbaar is binnen zijn stage/opleiding oplossen of heeft hij daarbij veel ondersteuning nodig? Hoe meer balkjes er ingekleurd zijn, hoe groter het probleemoplossend vermogen.

Wat is mijn taalniveau (ongeveer) als ik begin?

Deze rij laat zien wat het NT2-streefniveau is op het moment dat de leerling start in het voortgezet onderwijs. Gebruik eventueel de overzichten uit de uitstroombrofielen van LOWAN om deze niveaus verder toe te lichten.

Beroepenkaarten

Met de beroepenkaarten krijgen leerlingen en ouders een (beter) beeld van de verschillende beroepsmogelijkheden binnen specifieke sectoren. Je kunt de beroepenkaarten gebruiken tijdens de voortgangsgesprekken om de interesses, beroepsbeelden en wensen van de leerling en de ouder verder te verkennen.

Voor de volgende sectoren is er een beroepenkaart beschikbaar:

- Bouwen, wonen en interieur
- Economie en ondernemen
- Groen, dieren en voeding
- Horeca, bakkerij en recreatie
- Media, vormgeving en ICT
- Mobiliteit en transport
- Orde en veiligheid
- Producenten, installeren en energie
- Sport en bewegen
- Uiterlijke verzorging
- Welzijn
- Zorg

[Download de beroepenkaarten hier.](#)

De keuze voor de sectoren is gebaseerd op de sectoren zoals die genoemd worden op www.kiesmbo.nl. Per sector is voor acht foto's gekozen, dit geeft een eerste indruk van de breedte aan beroepsmogelijkheden binnen de sector maar is zeker geen compleet overzicht. Gebruik daarom websites zoals www.kiesmbo.nl (voor mbo-opleidingen) of www.studiekeuze123.nl (voor hbo- en wo-opleidingen) om, wanneer de leerling een sector interessant vindt, extra informatie over deze sector te verzamelen en aanvullende opleidingen of beroepen te verzamelen. Raadpleeg ook websites van onderwijsinstellingen in de regio.

Hoe gebruik je de beroepenkaarten?

Om interesses van de leerling te verkennen

Geef tijdens verschillende voortgangsgesprekken uitleg over verschillende sectoren binnen het Nederlandse opleidings- en beroepslandschap, zoals werken in de bouw, de zorg, de financiële sector, de IT of het onderwijs. Maak duidelijk dat je binnen elke sector een opleiding kan doen op elk niveau. Binnen de sector zorg kun je bijvoorbeeld denken aan een arts maar ook aan een verpleegkundige, fysiotherapeut of medewerker in een verpleeghuis. Gebruik hiervoor de beroepenkaarten en stel vragen.

Suggesties voor vragen voor de leerling:

- Wat zie je op de foto's?
- Welke beroepen op deze kaart ken je?
- Welke foto vind je interessant?
- Welke kaart vind je leuker, deze of deze [*vergelijk twee kaarten*]? En waarom?
- Waarom vind je deze foto's leuker?
- Welke foto's vind je *niet* interessant? Waarom?
- ...

Suggesties voor vragen voor de ouder:

- Wat ziet u op de foto's?
- Welke beroepen op deze kaart kent u?
- Welke kaart past beter bij uw kind, deze of deze [*vergelijk twee kaarten*]? Waarom?
- ...

Om beroepsmogelijkheden en -beelden binnen een sector te verduidelijken

In de tweede fase zijn de interesses van de leerling vaak al een stuk duidelijker voor de leerling zelf, de ouder en jou. Zoom in het voortgangsgesprek in op de sector(en) die de leerling interessant vindt. Gebruik de betreffende beroepenkaart zodat de leerling en de ouder op foto's zien welke verschillende beroepen er allemaal mogelijk zijn in deze sector.

Dat kan bijvoorbeeld zo: "Jij vindt werken in de zorg interessant, leuk! Je wil graag iets in de zorg doen. Je bent creatief. Je kunt heel goed luisteren naar andere mensen. Je wil graag samenwerken met andere mensen en je houdt niet van stilzitten. In de zorg kun je werken met kinderen, met volwassenen of met oude mensen. Dat zie je op deze foto's, kijk maar. [Wijs foto's aan] Wat lijkt jou leuk? (...) En waarom? (...) Hier zien we bijvoorbeeld een dokter, en hier zien we een verpleegkundige. Ze werken allebei in het ziekenhuis. De verpleegkundige zorgt voor zieke mensen, kijk maar, zij helpt met eten, aankleden of medicijnen geven. Welke foto vind je interessanter, die van de dokter of die van de verpleegkundige? (...)"

Suggesties voor vragen voor de leerling:

- Je vindt [naam sector] interessant. Kun je vertellen waarom?
- Welke foto op deze kaart vind je het leukst?
- Wat lijkt jou leuk om later te worden?
- Wat weet je over dit beroep?
- Denk je dat jij dit beroep goed kan? Waarom?
- ...

Suggesties voor vragen voor de ouder:

- Wat weet u over dit beroep?
- Denkt u dat uw kind dit beroep goed kan? Waarom?
- Als uw kind [naam beroep] wordt, wat moet uw kind dan goed kunnen, denkt u?
- ...

Gebruik vervolgens de praatplaten over het Nederlandse onderwijssysteem om de onderwijsroute naar dit beroep toe te lichten en laat zien welke stappen de leerling moet zetten om bij een bepaald beroep uit te komen.

6. Achtergrondinformatie

Opbrengsten van deze toolkit

De toolkit is bedoeld om de samenwerking tussen ISK's en ouders rondom de voortgang in de ISK en de doorstroom naar het vervolgonderwijs vorm te geven en te versterken. Bij elke activiteit uit de toolkit zijn steeds drie partijen betrokken: de school, de ouder en de leerling. Wanneer je werkt met de verschillende onderdelen uit de toolkit, levert dat de volgende opbrengsten op:

Opbrengsten voor de ouder

- Ouders hebben beter begrip van de onderwijscontext in Nederland.
- Ouders vergroten hun Nederlandse woordenschat op het gebied van de schoolloopbaan.
- Ouders weten welke opleidings- en beroepsmogelijkheden in Nederland aansluiten bij de kernkwaliteiten en interesses van hun kind.
- Ouders krijgen inzicht in de school als organisatie en durven makkelijker contact op te nemen.

Opbrengsten voor de leerling

- Leerlingen ervaren meer samenhang tussen de thuis- en de schoolsituatie.
- Leerlingen kunnen met hun ouders over vervolgstappen in hun onderwijsloopbaan praten.
- Leerlingen weten welke opleidings- en beroepsmogelijkheden in Nederland aansluiten bij hun kernkwaliteiten en interesses.
- Leerlingen hebben een grotere kans op succesvolle doorstroom.

Opbrengsten voor de docent

- Docenten krijgen zicht op hoe zij de bestaande ouderrol kunnen benutten in het kader van LOB.
- Docenten zijn beter op de hoogte van de verwachtingen en ideeën die ouders hebben over vervolgonderwijs.
- Docenten weten welke kennis, vaardigheden en attitude zij nodig hebben om het contact met ouders gelijkwaardig en diversiteitsgevoelig vorm te geven.

- Docenten hebben een toolkit voor het vormgeven van school-oudercontact rondom LOB.

Per activiteit in de toolkit zijn specifieke opbrengsten opgenomen voor ouders, leerlingen en docenten. Het kan per activiteit verschillen bij welk van de betrokkenen het accent ligt: soms zijn er vooral doelen voor de ouder of de leerling (bijvoorbeeld bij het loopbaanevenement), soms zijn er vooral doelen voor de docent.

Wat zit er niet in de toolkit?

De toolkit bevat materialen om het *contact tussen de ISK en ouders rond LOB* te versterken maar is géén complete LOB-leerlijn voor ISK-leerlingen. Evenmin is het een compleet pakket om ouderbetrokkenheid in de ISK te versterken. Voor zowel LOB als ouderbetrokkenheid zijn tal van andere bronnen beschikbaar.

Ben je op zoek naar meer **informatie over de uitstroomprofielen en leerroutes** voor de ISK? Kijk dan op <https://www.lowan.nl/vo/uitstroomprofielen-isk/>.

Ben je op zoek naar geschikt **materiaal voor in de LOB-les of mentorles**? Of zoek je bruikbare filmpjes, opdrachten of werkbladen voor leerlingen? Kijk dan eens bij een van deze bronnen:

- LOBBBOX voor de ISK via www.bekijkjetoekomstnu.nl.
- LOB-gids 'Van ISK naar mbo' van LOWAN via <https://www.lowan.nl/vo/lesmateriaal/van-isk-naar-mbo-welke-opleiding-kies-je/>.
- Algemene informatie over loopbaanoriëntatie in de ISK vind je via <https://www.expertisepuntlob.nl/onderwijs/isk/>.

Algemene informatie over **samenwerken met ouders** vind je onder meer via <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/talentontwikkeling/gereedschapskist/>.

Geraadpleegde literatuur

- Alons, L. (2017). Samen kom je verder. Doorstroom van internationale schakelklas naar mbo. *Tijdschrift LES* (35)203, 34-37.
- Antony-Newman, M. (2019). Parental involvement of immigrant parents: A meta-synthesis. *Educational Review*, 71(3), 362-381.
- Araujo, B. E. (2009). Best practices in working with linguistically diverse families. *Intervention in School and Clinic*, 45(2), 116-123.
- Berghuijs, C. & Alons, L. (2017). Een passende route naar het vervolgonderwijs. Leerlijnen in de Internationale Schakelklas. *Tijdschrift LES* (35)204, 50-54.
- Chen, W. B., & Gregory, A. (2009). Parental involvement as a protective factor during the transition to high school. *The Journal of Educational Research*, 103(1), 53-62.
- Cranston, J., Labman, S., & Crook, S. (2021). Reframing parental involvement as social engagement: A study of recently arrived Arabic-speaking refugee parents' understandings of involvement in their children's education. *Canadian Journal of Education*, 44(2), 371-404.
- Greenberg Motamedi, J., Porter, L., Taylor, S., Leong, M., Martinez-Wenzl, M., & Serrano, D. (2021). Welcoming, Registering, and Supporting Newcomer Students: A Toolkit for Educators of Immigrant and Refugee Students in Secondary Schools. REL 2021-064. *Regional Educational Laboratory Northwest*.
- ITTA Uva B.V. & Sardes (2020). De Scan Educatief Partnerschap. Een instrument voor beleid en praktijk in de samenwerking mét ouders. Geraadpleegd op 1 december 2022, van <https://www.ouderwijs.net/de-scans-educatief-partnerschap-4>.
- Kuijpers, M. T., Strijk, M., Van Schie, L., & Lusse, M. (2018). *Ouderbetrokkenheid bij loopbaanontwikkeling van vmbo-leerlingen: Onderzoek mbt het City Deal project preventie jeugdwerkloosheid migrantenjongeren (onderzoeksverslag)*.
- Li, Xuemei; Doyle, Antoinette; Lymburner, Maureen; and Ghadi, Needal Yasin (2016) "Parental Support for Newcomer Children's Education in a Smaller Centre," *Comparative and International Education / Éducation Comparée et Internationale*: Vol. 45: Iss. 3, Article 6.
- Lusse, M. (2013). *Een kwestie van vertrouwen: Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het 'grootstedelijke' vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval*.
- Lusse, M., Kuijpers, M., Strijk, M., Diender, A., & Hermans, A. (2018). *Handreiking Ouders en LOB*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
- Martin, M., & Suárez-Orozco, C. (2018). What it takes: Promising practices for immigrant origin adolescent newcomers. *Theory Into Practice*, 57(2), 82-90.
- Moeken, N. (2017). Bepakt en bezakt de toekomst tegemoet. Doorstroomdossier als overgangsdokument van ISK naar vervolgonderwijs. *Tijdschrift LES* (35)203, 52-55.
- Panferov, S. (2010). Increasing ELL parental involvement in our schools: Learning from the parents. *Theory into Practice*, 49(2), 106-112.
- Scheltinga, F. (2016). Leerling in beeld: verlengde intake in de ISK. *Remedial* 2016-6.
- Zaidi, R., Oliver, C., Strong, T., & Alwarraq, H. (2021). Behind successful refugee parental engagement: The barriers and challenges. *Canadian Journal of Education*, 44(4), 907-937.

